

Univerzita Karlova

Pedagogická fakulta

Katedra občanské výchovy a filozofie

DIPLOMOVÁ PRÁCE

**POROVNÁNÍ SKUPIN RADIKÁLNÍCH FOTBALOVÝCH FANOUŠKŮ
V ČR A SOUSEDNÍCH STÁTECH (SRN, POLSKO) A JEJICH PROMĚNA
Z HLEDISKA MIGRACE**

Comparison between groups of radical football fans in Czech republic and neighbour states (FRD, Poland) and their change from the migration point of view.

Bc. Martin Kovařík

Vedoucí práce: PhDr. Josef Straceny, Csc.

Studijní program: Učitelství pro střední školy

Studijní obor: N ČJ – ZSV

2019

Odevzdáním této diplomové práce na téma *Porovnání skupin radikálních fotbalových fanoušků v ČR a sousedních státech (SRN, Polsko) a jejich proměna z hlediska migrace* potvrzuji, že jsem ji vypracoval pod vedením vedoucího práce samostatně za použití v práci uvedených pramenů a literatury. Dále potvrzuji, že tato práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu.

Praha, 12. 4. 2019

.....

Rád bych na tomto místě poděkoval vedoucímu práce PhDr. Josefu Stracenému, CSc. za inspirativní poznatky a čas, který mi věnoval při tvorbě této práce. Dále bych rád poděkoval respondentům, kteří mi poskytli otevřené rozhovory a všem dalším, kteří mi přispěli radami, informacemi nebo podnětnými připomínkami. Poděkování rovněž patří mé rodině, přátelům a kolegům, kteří mě podporovali, nejen při psaní této práce.

ABSTRAKT

Diplomová práce se zaměřuje na problematiku radikálních fotbalových fans (ultras a hooligans) v ČR, Německu a Polsku, jejich porovnání a vliv, jaký na tyto skupiny měla (resp. má) migrační krize. V teoretické části práce představuje obecnou subkulturu hooligans, její vznik a vývoj. Dále nastiňuje působení radikálních fanouškovských skupin v sousedních státech ČR (Německo, Polsko). V práci jsou zmíněny i politické postoje na problematiku migrace ve vybraných zemích, což má na formování názorů jak veřejnosti, tak těchto skupin, velký vliv.

Analytická část (výzkumná sonda) se skládá z šesti rozhovorů, které mají pomoci objasnit postoje na migraci členů radikálních fanouškovských skupin ve vybraných státech a přiblížit i hooligans scénu ve vybraném regionu.

Cílem práce je tedy kromě vzniku, vývoje a představitelů subkultury hooligans, vysvětlit jak migrační krize, jako celoevropský fenomén poslední dekády, ovlivnila postoje subkultury hooligans z hlediska jejich názorů a reakcí na příliv uprchlíků do Evropy a jejich možné podpory, ať ze strany státu, fotbalových asociací, fotbalových klubů nebo UEFA.

KLÍČOVÁ SLOVA

Fotbal, hooligans, ultras, migrace, migrační krize, rasismus, xenofobie, politika

ABSTRACT

The focus of this master thesis is the comparison of extreme football fans, more specifically ultras and hooligans in the Czech Republic, Germany, and Poland and the influence of the European migrant crisis on these groups.

In the theoretical part of the thesis, the general characteristics of the hooligans subculture, its origins, and development will be described. Furthermore, the functioning of the extreme fan groups in the neighbouring countries of the Czech Republic, i.e. Germany and Poland will be outlined. Moreover, the political stances of these countries on the issues related to the migrant crisis are depicted. These stances have a large impact on shaping of public opinions, including the aforementioned groups.

The analytical part of this thesis consists of six interviews. These interviews should help with understanding the views on the migration of the members of the radical fan groups in the selected countries and moreover closely depict the hooligans scene across specific regions.

The goal of this thesis is hence to depict the origins, development, and the members of a hooligans subculture on one side. And on the other side, to explain how the European migrant crisis (historical phenomenon of the past decade in Europe) has influenced the stances of the hooligan subculture on the influx of refugees to Europe in relation to a potential support of the nations, football associations, football clubs or the Union of European Football Associations.

KEY WORDS

Football, hooligans, ultras, migration, migration crisis, racism, xenophobia, political situation

BIBLIOGRAFICKÝ ZÁZNAM

KOVAŘÍK, Martin. *Porovnání skupin radikálních fotbalových fanoušků v ČR a sousedních státech (SRN, Polsko) a jejich proměna z hlediska migrace*. Praha, 2019. 113 s. Diplomová práce (Mgr.) Univerzita Karlova, Pedagogická fakulta, Katedra občanské výchovy a filozofie. Vedoucí diplomové práce PhDr. Josef Straceny, CSc.

-

OBSAH:

1.	ÚVOD.....	7
2.	SUBKULTURY RADIKÁLNÍCH FANOUŠKOVSKÝH SKUPIN	9
	VZNIK, VÝVOJ, ROZDĚLENÍ	
2.1.	Vývoj od 19. století do 50. let 20. Století.....	14
2.2.	Vývoj v 60. a 70. letech 20. století	15
2.3.	Vývoj v 80. letech 20. století.....	18
2.4.	Vývoj v 90. letech a současná situace	20
3.	HOOLIGANS SCÉNA V ČESKÉ REPUBLICE.....	22
4.	HOOLIGANS SCÉNA V NĚMECKU.....	28
5.	HOOLIGANS SCÉNA V POLSKU.....	34
6.	MIGRACE.....	40
6.1.	Definice a dělení migrace.....	40
6.2.	Migrační trasy.....	45
6.3.	Dopady a příčiny migrace.....	48
6.4.	Postoje a názory na příliv migrantů v ČR,.....	52
	s důrazem na radikální fanouškovské skupiny	
6.5.	Postoje a názory na příliv migrantů v SRN,.....	56
	s důrazem na radikální fanouškovské skupiny	
6.6.	Postoje a názory na příliv migrantů v Polsku,.....	60
	s důrazem na radikální fanouškovské skupiny	
7.	HYPOTÉZY.....	65
8.	VÝZKUMNÁ SONDA (AUTENTICKÉ ROZHOVORY).....	66
9.	VYHODNOCENÍ HYPOTÉZ	85
10.	ZÁVĚR.....	93
11.	PŘÍLOHY.....	97
12.	POUŽITÉ ZDROJE.....	108

1. ÚVOD

„Když dostaneš první ránu, zjistíš, že nejsi ze skla. Neuvědomíš si, že žiješ, dokud si nesáhneš na dno.“

Green Street Hooligans

Fenomén fotbalového chuligánství je v současné době velice ožehavým tématem, protože se často setkáme se zprávami o diváckém násilí na stadionech. Nejsou to veselé zprávy, které bývají zpravidla doprovázeny záběry, nad kterými často zůstává rozum stát. Jedná se zcela bezesporu o jev celosvětový. Fotbal se hraje všude. Fanoušci jsou všude. A zákonitě musí docházet i k tomu, že se větší nebo menší část příznivců konkrétního klubu vyprofiluje a stane se součástí tzv. tvrdého jádra.

Asi nejznámější a bohužel i nejsmutnější útoky chuligánů odnesl Brusel (květen 1985). Konkrétně staříčkový stadion Heysel. Příznivci Liverpoolu zaútočili na fanoušky z Juventusu. Střety v Anglii. Střety v Německu. Balkán. Všude tam více či méně bují divácké násilí a jeho důsledky. V Česku je to památný výjezd fanoušků Sparty na zápas do Banské Bystrice, který veřejnosti přiblížil režisér Karel Smyczek v legendárním filmu Proč? Památné jsou výjezdy fanoušků Baníku Ostrava na zápasy po celé republice. Co je vede k tomu, že často naruší zápas a od fandění a podpory se přesunou k bitce s fanoušky soupeře?

V dnešní době se radikální příznivci často angažují i v politických otázkách, respektive v názorech na ně. Někteří představitelé hooligans, rowdies nebo ultras patří často ke krajní pravici, která hlásá hodnoty nacionalismu, zpravidla v radikální podobě. A mají svůj vyhraněný názor na téma migrace a přílivu migrantů do „jejich“ země. Jak jej dávají najevo? Jak na tuto problematiku nahlíží?

V rámci své práce jsem si vymezil několik otázek a některé z nich jsem nastínil výše. V teoretické rovině popíšu subkulturu hooligans, její vznik, dělení a současnou situaci.

Zároveň se budu zabývat mediálním obrazem této subkultury – ve veřejnoprávních médiích, na serverech těchto radikálních skupin a také na oficiálních dokumentech Fotbalové asociace České republiky (FAČR) a Unie evropských fotbalových asociací (UEFA).

V druhé části diplomové práce se budu zabývat porovnáním problematiky skupin radikálních fanoušků v Česku, Německu a Polsku. Zde se setkáme s různorodými skupinami hooligans. Navenek vystupují podobně, ale názor na migraci a projevy souhlasu či nesouhlasu je naprosto odlišný. Proč tomu tak je? Jak projevují radikální fans názory na migraci?

Jak se k migraci staví samotné kluby, které fanoušci podporují? Zároveň je třeba si osvětlit problematiku migrace a přijímání migrantů ve vybraných státech v rovině politické, protože názory a postoje politiků, především ty, která jsou prezentovány v médiích, mají na formování názorů obyvatel velký vliv.

V poslední části bych díky autentickým rozhovorům s radikálními fotbalovými fanoušky (ultras, hooligans) rád zjistil motivaci a jejich názor na migraci a zjištění, jak nahlíží na tuto problematiku „tvrdá jádra,“ kterých jsou součástí.

Cílem práce bude představit zevrubněji subkulturu hooligans nejen v obecné rovině, ale především v prostředí vybraných států a přiblížit názor na migraci, který razí jak hooligans, tak ultras (tedy členové radikálních fanouškovských skupin), ale i politici napříč politickým spektrem.

Hlavními prostředky pro splnění cíle bude studium literatury (české i zahraniční), video dokumentů a dalších materiálů souvisejících s touto tematikou, jak na obecné bázi, tak především ve vybraných zemích (Česko, Německo, Polsko). Základem výzkumné sondy jsou autentické rozhovory s představiteli radikálních fotbalových fanoušků, jejich vyhodnocení a posouzení správnosti nastavených hypotéz.

2. SUBKULTURA RADIKÁLNÍCH FANOUŠKOVSKÝCH SKUPIN

VZNIK, VÝVOJ, ROZDĚLENÍ

K tomu, abychom pochopili, jak celá subkultura funguje, je nutné si nejprve vymežit samotný pojem subkultury a také typy fanoušků, kteří se zúčastňují fotbalových utkání. Samotná subkultura, jak již název napovídá, je součástí kultury. Nějaká menší jednotka. Smolík (2010) uvádí, že není jednoduché získat přesnou definici subkultury. Dá se však říci, že „*subkultura je část celkové kultury společnosti, která je typická pro některou výšeč společnosti. Předpona sub naznačuje svébytnost a odlišnost od dominantní nebo mainstreamové společnosti.*“¹ Pokud vezmeme fotbalový stadion, tak jej můžeme rozdělit na určité části – hlavní tribuna, rodinné tribuny, sektory za brankami. Stejně tak musíme rozdělit fanoušky, kteří na zápas dorazili. Celá subkultura fotbalových fanoušků je totiž složitější. Primárně je třeba si tuto subkulturu rozdělit na diváky, fanoušky a hooligans (rowdies).

Diváci jsou „*ti co tleskají. Chodí hlavně na prestižní zápasy. Jsou to spíše pasivní pozorovatelé hry. Nejsou spjati s klubem (nebo jen okrajově) a fotbal je zajímá jako podívaná s určitým výsledkem. Do této skupiny patří sponzoři, významní nebo VIP hosté a obchodní partneři.*“² Často je pro ně atmosféra fotbalového stadionu místem, kde mohou rozvíjet své obchodní kontakty.

Fanoušci jsou naopak „*ti co podporují. Žijí s klubem, chodí na všechny zápasy, často i na výjezdy. Ke kopané jsou vázáni prostřednictvím klubu nebo oblíbeného hráče. Svoji klubovou příslušnost dávají najevo především oblečením (dresy, šály, vlajky). Nejvýraznější skupinou fanoušků jsou **ultras.***“³ (Přílohy, obr. 1). Jedná se o fanoušky, kteří chodí do kotle, prožívají fotbalová utkání, dělají chorea a účastní se výjezdů klubu. „*Na rozdíl od běžného fanouška jsou ochotni obětovat pro klub i část osobního života. Tvoří atmosféru na stadionu a zpravidla nevyhledávají fyzické střety.*“⁴

Specifickou skupinou jsou **roligans** (Přílohy, obr. 2), kteří jsou jakousi protiváhou hooligans. Tito fanoušci se soustředí na slušné povzbuzování. Ukázkovým případem jsou fanoušci ze severských zemí, kteří zdobí svá těla a obličeje barvami klubů nebo národních týmů. Často používají i další národní symboly, jako třeba typické vikingské helmy.

¹ SMOLÍK, Josef. Subkultury mládeže: uvedení do problematiky. Praha: Grada, 2010, s. 30

² KASAL, Josef. Násilí na stadionech jako odraz kultury. Hradec Králové: Gaudeamus, 2013, s. 25

³ KASAL, Josef. Násilí na stadionech jako odraz kultury. Hradec Králové: Gaudeamus, 2013, s. 25 - 26

⁴ KASAL, Josef. Násilí na stadionech jako odraz kultury. Hradec Králové: Gaudeamus, 2013, s. 26

Poslední skupinou „fanoušků“ jsou **chuligáni** (známější pod mezinárodním hooligans nebo rowdies – Přílohy, obr. 3). Jedná se o tvrdé jádro fanoušků. „Na fotbalové stadiony či do jejich okolí chodí s primárním cílem vyvolat bitku či konflikt s jinými obdobnými skupinami soupeřova týmu, s pořadatelskou službou či policií. Chuligánské skupiny se často neidentifikují s fotbalovým klubem, ale pouze se svojí skupinou. V sebedefinování chuligánské skupiny vzniká i její exkluzivita.“⁵

Jak uvádí Mareš, Smolík, Suchánek (2004), tak pojem chuligán vznikl v 19. století v Londýně, podle irské imigrantské rodiny jménem Hooligan či Houlihan. Pojem byl později použit jako všeobecný popis pro jakékoli kriminální či výtržnické chování.

Každá chuligánská skupina je pro její členy známkou exkluzivity. Typickým výrazem totožnosti jsou symboly jednotlivých skupin. Symboly najdeme nejčastěji na oblečení a ukazují sounáležitost a soudržnost se skupinou. Celkově můžeme skupiny radikálních fanoušků považovat za vzor malých sociálních skupin. „Sociální skupina je soubor jedinců, který má určité znaky. Členové skupiny mají společné cíle, věnují se určité společné činnosti, zastávají některé důležité společné hodnoty. Ve skupině platí a jsou uznávané normy chování. V průběhu formování skupiny se utváří i určitá hierarchie v postavení jednotlivých členů.“⁶

Skupinu hooligans můžeme považovat za malou až střední sociální skupinu (má zpravidla 5-40 členů), je strukturovaná (platí v ní jasná struktura – vůdce, pomocník, atd.

„Skupina hooligans má většinou vertikální hierarchii, což znamená, že kromě řadových členů jsou v ní přítomni také členové s vyšším vnitroskupinovým statutem a každá skupina má svého vůdce.“⁷ „Pozice ve skupině jsou označením pro rozdíly mezi členy z hlediska jejich váhy, významu ve skupině.“⁸ V rámci skupiny dochází k získávání zkušeností, prohlubování vztahů mezi členy skupiny a mohou se měnit jednání skupiny. Každá skupina má však své specifické normy a limity pro meziosobní vztahy a chování. Z hlediska formálnosti bychom mohli hooligans nebo ultras zařadit do antisociálních skupin. „Antisociální skupina je speciálním druhem neformálních (výjimečně i formálních) skupin. Tyto skupiny vznikají s protispolečenským cílem.“⁹

5 SMOLÍK, Josef. Subkultury mládeže: uvedení do problematiky. Praha: Grada, 2010, s. 155

6 PÁVKOVÁ, Jiřina. Psychologie pro pedagogy: sociální a pedagogická psychologie. Praha: UK, Pedagogická fakulta, 2014. s. 25

7 SLEPIČKA, Pavel. Divácká reflexe sportu. Praha: Karolinum, 2010. s. 116

8 HRABAL, Vladimír. Sociální psychologie pro učitele: vybraná témata. 2. vyd. Praha: Karolinum, 2002

9 PÁVKOVÁ, Jiřina. Psychologie pro pedagogy: sociální a pedagogická psychologie. Praha: UK, Pedagogická fakulta, 2014. s. 10

„Chuligánská skupina se obvykle skládá z mladých lidí, většinou pod 20 let. Chuligánská skupina svým členům nabízí také prostor pro společenskou revoltu – většinou ve formě generačního střetu proti dospělým. Kromě mládeže se v nich participují také starší lidé, jejichž věk se pohybuje obvykle mezi 20-25 lety, někdy i více. Tito členové tvoří minoritu, ale v jejich rukou je koncentrována veškerá moc.“¹⁰

Německá socioložka Alexandra Lehmann ve své stati *Randale rund um den Fussball* uvádí, že *„hooligans tvoří asi 5% veškerých fotbalových fanoušků.“¹¹*

Český sociolog Aleš Sekot, který se zabývá propojením sociologie a sportu, nabízí vysvětlení, proč se v populaci fotbalových fanoušků vyskytují konflikty, které pak mohou přerůst až do úrovně chuligánských výtržností a potyček. *„Divácky neslučitelné názory na herní úroveň, výkon jednotlivých hráčů a sudích, postoje k reakcím fanoušků soupeřícího týmu, komentování práce pořadatelů a policie, to vše vytváří úrodnou půdu pro vznik konfliktů. Ty také mnohdy vyplývají ze subjektivně pocíťovaného přesvědčení velké části fotbalových fanoušků, že hře dobře rozumí a jsou tudíž kompetentní ji i emotivně vypjatě posuzovat.“¹²*

Podobně se vyjadřuje i Pavel Slepíčka, zabývající se psychologií a sociologií sportovních diváků. *„Divácké výtržnosti mají podobu heteroagrese, což znamená, že jsou zaměřeny navenek vůči druhým osobám, ať již proti samotným sportovcům, rozhodčím nebo ostatním divákům.“¹³*

Podrobnější dělení uvádí major Mgr. David Janda, vedoucí oddělení extremismu Policie ČR (PČR), který rozděluje skupiny fotbalových fanoušků dle postavení na domácím stadionu.

Hlavní tribuna a protilehlá (dlouhá) tribuna je vyhrazena „normálům“, tedy divákům, kteří jsou spíše pozorovateli. Také lze do této skupiny fanoušků zahrnout rodiny s dětmi, které dnes na některých stadionech mohou využít rodinných tribun.

10 KASAL, Josef. Násilí na stadionech jako odraz kultury. Hradec Králové: Gaudeamus, 2013, s. 27

11 LEHMAN, Alexandra. *Randale rund um den Fussball*. Kriminalistik. 2000, 299-303.

12 SEKOT, Aleš. Sociologické problémy sportu. Praha: Grada, 2008. Sociologie (Grada), s. 140

13 SLEPIČKA, Pavel. *Divácká reflexe sportu*. Praha: Karolinum, 2010. s. 77

Za branou nebo v rozích se formuje kotel. Ten se dělí na další dvě skupiny.

- 1) FANS - hlásí se ke klubu především prostřednictvím šál, dresů a dalších klubových předmětů. Ti utkáním aktivně žijí a jsou úzce spjati s klubem, který podporují.
- 2) ULTRAS – členové ultras se prezentují klubovým oblečením, navíc mají za úkol připravovat choreo a rozezpívávají kotel (příkladem může být např. Tribuna SEVER na stadionu Slavie Praha). Primárně nevyhledávají fyzické střety nebo snahy narušit zápas nebo se „porvat“ s podobně zaměřenými fanoušky soupeře.

Samostatnou skupinou jsou hooligans, kteří se často ani utkání aktivně nezúčastní. Pokud ano, formují se někde kolem ultras a mají na svědomí bitky na stadionu (s policií, s pořadatelem, s hooligans soupeře - *Přílohy, obr. 4*). Často se ani nedostaví na stadion a rvačka se zneprátenou skupinou se odehraje mimo brány stadionu (je to především z důvodu zvýšených bezpečnostních opatření na stadionu a v jeho těsné blízkosti a také díky kooperaci pořádkových složek Policie ČR). Takováto akce se domlouvá dopředu a nazývá se „TŘETÍ POLOČAS.“

Pro „třetí poločas“ platí i určité zákonitosti. Bitka se domluví a existují 2 varianty – s pravidly nebo bez pravidel. Pravidly se většinou myslí počet a způsob (se zbraní nebo beze zbraní). Často se však pravidla poruší a pak se i z „koordinovaných“ střetů stávají rvačky bez pravidel. Jak dodává Janda: „*Rozpis fotbalové ligy je jen kalendář toho kdo, kdy a s kým.*“¹⁴

Je nutné si uvědomit, že hooligans a ultras nejsou to samé. Rozdíl nabízí sám představitel ultras, v tomto případě ultras FC Zbrojovka Brno. „*Nepoučení lidi nás někdy zaměňují s hooligans, ale to je omyl. Hodně se od sebe lišíme. Člověk z ultras přemýšlí, jak pozvednout fandění. Pro chuligána je prioritou fyzická konfrontace se soupeřem.*“¹⁵

Sociolog Slepíčka nabízí podobné srovnání. „*Oproti ultras se hooligans projevují především tím, že organizují výtržnosti na stadionech a hromadné bitky v ulicích či na odlehlých místech na okraji měst. Fyzický střet, ve kterém mohou účastníci boje využít svou sílu, bojová umění a houževnatost, je tím, co hooligans na fotbalovém utkání přitahuje nejvíc.*“¹⁶

¹⁴ Je bezpečné vzít dítě na fotbal?. Česká televize [online]. Praha [cit. 2019-03-01].

Dostupné z: <https://www.ceskatelevize.cz/ivysilani/10354229723-pripady-1-oddeleni/213512120260007/bonus/15771-je-bezpecne-vzit-dite-na-fotbal>

¹⁵ HRON, Lukáš., HLAVÁČ, Jakub. My z kotle. Víkend MF DNES. Praha, 2018.

¹⁶ SLEPIČKA, Pavel. Divácká reflexe sportu. Praha: Karolinum, 2010. s. 151

Janda také doplňuje, jak na dělení fanoušků nahlíží UEFA. Ta v oficiálním doporučení rozděluje fanoušky na 2 – 3 skupiny:

- 1) Nerizikovní fanoušci
- 2) Ultras, fans, rooligans
- 3) Hooligans

Dnes se předchozí dělení často zjednodušuje na 2 skupiny fanoušků.¹⁷

- 1) Nerizikovní fanoušci – normální fanoušci, ultras, fans
- 2) Rizikovní fanoušci – hooligans

Jak doplňuje Slepíčka, tak „právě přítomnost skupin hooligans je tím, co nejvíce odlišuje fotbalové publikum od diváků všech ostatních sportů v ČR. Fenomén hooligans je v Česku spojen výhradně s fotbalovým diváctvím. Prvky tzv. ultras podpory sportovního týmu je v ČR možné pozorovat i na ledním hokeji, nicméně ne v takovém rozsahu, jako je tomu u fotbalu.“¹⁸

¹⁷ Dříve využívala UEFA dělení fanoušků na 3 skupiny. V posledních letech se pro zjednodušení a sjednocení v rámci jednotlivých federací začalo používat rozdělení pouze na 2 skupiny.

¹⁸ SLEPIČKA, Pavel. Divácká reflexe sportu. Praha: Karolinum, 2010. s. 149-150

„Anglie dala světu fotbal, s nímž přišly věci dobré i špatné.“

2.1. VÝVOJ SKUPIN HOOLIGANS OD 19. STOLETÍ DO 50. LET 20. STOLETÍ

Výtržnictví a konfliktní chování při fotbale (ale i jiných sportovních hrách) je staré jako lidstvo samo.

A protože je kolébkou kopané Anglie, respektive Britské ostrovy, je nutné hledat počátky fotbalových výtržností, později nazýváno *football hooligans*, právě tam. Podle Mareše (2004) existuje několik teorií, jak se kopaná do Anglie dostala. Podle jedné z nich přivezli kopanou do Anglie římská legionáři, podle jiné ji vymysleli Vikingové, kteří plenili anglická území a kopali si s usekanými hlavami.

Ve vývoji přeskočíme období starověku, středověku a vývoj skupin hooligans začneme sledovat v Anglii v 70. a 80. letech 19. století. Právě v tomto období se začaly formovat první organizace, které by se již daly označit pod pojmem klub ve smyslu, jak jej známe dnes. První roky 20. století byly poznamenány nepokoji na fotbalových stadionech. Příčinou nepokojů byl většinou rozhodčí, jehož výroky nekorespondovaly s vůlí fanoušků anebo hráči, kteří se na hřišti nechovali dle představ fanoušků. (Mareš et al, 2004). Meziválečné období přineslo zlepšení celé situace a zprávy o výtržnickém chování na stadionech se objevovaly jen sporadicky. Důkazem byl i vzrůstající počet žen na fotbalových utkáních.

Po II. světové válce nastal obrovský rozmach popularity fotbalu v Anglii. Příčinou bylo poválečné nadšení, rozvoj výroby a průmyslu, který s sebou přinesl zlepšení technologizace a mechanizace. To bohužel znamenalo jediné – snížení pracovních míst pro dělnickou třídu. Došlo sice k rozvoji měst, výstavbě nových čtvrtí, ale zároveň došlo k nárůstu mladých bez jasné životní perspektivy. Z těch se poté rekrutovaly subkultury, které se podílely na rozvoji fotbalového chuligánství. Jednou z prvních subkultur byla skupina Tedy boys, kteří se vyznačovali specifickým stylem oblékání, účesů a rovněž nedobrou pověstí spojenou s násilím. Právě oni byli obviněni z nárůstu davových výtržností během fotbalových utkání. (Mareš et al, 2004)

V tomto období však nelze hovořit o chuligánství v pravém slova smyslu. Proč? Jde o samotné skupiny v sociologickém měřítku. Chyběla organizovanost a určitá skupinová struktura. Často se tyto skupiny uchýlovaly k bojům bez pravidel a zákonitostí.

2.2 VÝVOJ SKUPIN HOOLIGANS V 60. A 70. LETECH 20. STOLETÍ

„Šedesátá léta jsou charakteristická přeměnou původně jinak zaměřených subkultur, na skupiny spojené s fotbalem a prezentující se novým přístupem k násilí.“¹⁹

Změnilo se i schéma povzbuzování a podpory fanoušků. Začaly se vytvářet chorály, chorea a pokřiky, celá subkultura hooligans začala být lépe organizovaná a hlavně začala podporovat svůj tým i mimo domácí stadion. Právě výjezdy fanoušků při klubových i mezistátních utkáních se staly strašákem pro pořádající kluby nebo země. Kromě zvýšených bezpečnostních opatření přinesly tyto výjezdy ještě jeden fakt – chuligánství se začalo šířit i na evropský kontinent.

V Anglii, která se stala kolébkou kopané a zároveň kolébkou subkultury hooligans, se v 60. letech objevuje subkultura nazvaná MODS. *„Mladí muži, reprezentující pracovní třídu, jejichž program byl zaměřen na eleganci, úhlednost a v jejich životním stylu se odrážel také vzestup hospodářské úrovně.“²⁰* Oponentem této subkultury se stali tzv. rockers. Ti byli spojováni s novými hudebními styly a vyznávali odlišné hodnoty. Tito rebelové se prezentovali střety provázenými mnoha výtržnostmi.

Dalším bodem, který souvisí jak s dobou, tak s fotbalovým chuligánstvím, je vznik hnutí skinheads.

Většinou mladíci z pracující třídy již nebyli schopni držet krok s nákladným životem moods a proto, zcela logicky, přišla změna image a tím pádem vznik skinheads (v překladu holé hlavy – Přílohy obr. 5). *„Jejich hlavním rozlišovacím znakem se staly krátké vlasy, obepnuté džíny (do té doby součást pracovního oděvu), šle přes kostkované košile a vysoké pracovní boty, což byly některé prvky později charakteristické pro skinheadskou uniformu.“²¹*

Skinheads se objevují přibližně v roce 1967 a stali se typickou subkulturou konce šedesátých let. Pro skinheady, byl jednou z dominantních událostí týdne fotbal. Jak uvádí Kasal (2013) tak se ze subkultury skinheads vyvíjely skupiny, které se „neoháněly“ příslušností k žádnému klubu. Den utkání pro ně byl jen příležitostí ke konfrontaci s jinou skupinou. Tyto bitky byly čím dál více vnímány jako skutečné bitvy. I proto se při nich začínají objevovat zbraně (okované špičky, žiletky v pomerančích atd.)

¹⁹ KASAL, Josef. Násilí na stadionech jako odraz kultury. Hradec Králové: Gaudeamus, 2013, s. 105

²⁰ KASAL, Josef. Násilí na stadionech jako odraz kultury. Hradec Králové: Gaudeamus, 2013, s. 105

²¹ MAREŠ, Miroslav, SUCHÁNEK Marek, SMOLÍK Josef. Fotbalová chuligáni: evropská dimenze subkultury. Brno: Centrum strategických studií, 2004, s. 43

„Vývoj fotbalového chuligánství významným způsobem ovlivnila média, jejichž přispěním propukla k chování fotbalových fanoušků tzv. morální panika.“²² Média našla ve fotbalovém chuligánství atraktivní námět. Docházelo k bitkám v restauracích, barech, poblíž stadionů před, během i po utkáních. V takových střetech často létaly vzduchem dlažební kostky nebo lahve. „Fotbaloví rváči se svým zděděným bojovým titulem, se stali vděčným objektem žurnalistů, účastnících se prakticky všech zápasů vyšších soutěží, kteří neváhali při popisování událostí volit šokující a odsuzující titulky a výrazy a občas také trochu přehánět.“²³

70. léta změnila subkulturu, ze které především vycházelo divácké násilí – subkulturu hooligans. Došlo však jen ke změně image. Jak uvádí Mareš (2004), z mladíků v bomberech, s krátkými účesy a těžkými botami se stali mladíci, kteří vypadali sportovně a nijak se nelišili od běžných návštěvníků fotbalových utkání, což znesnadňovalo identifikaci chuligánů, kteří tak splynuli s „normálními“ fanoušky. Nezměnila se ovšem agresivita, násilí a konflikty. Naopak tato problematika ještě zesílila. Především u mladších fanoušků se začal zvyšovat patriotismus a radikalismus, které se staly podhoubím pro další vývoj subkultury hooligans. S tím souvisí i organizovanost a strukturovanost jednotlivých skupin radikálních fanoušků. „Organizovanost skupin byla nezbytná, protože proti struktuře a hierarchičnosti chuligánské skupiny nebylo možno uspět neorganizovaností a chaotičností.“²⁴

„V sedmdesátých letech už bylo fotbalové chuligánství velice rozšířeným sociálním jevem, který se dostal do centra pozornosti britských oficiálních míst i fotbalových organizací.“²⁵

Bohužel pro kluby se situace výrazně zkomplikovala. Jak vysvětluje Mareš (2004), vzrůstající počty chuligánů znamenaly pro kluby několik opatření:

- a) snížená návštěvnost – ta byla ovlivněna jak zvyšující se cenou vstupného, které zčásti pokrývalo opatření proti chuligánům a také strachem o bezpečnost během fotbalových utkání
- b) zvýšená bezpečnostní opatření – jednalo se o výstavbu bariér a plotů a důsledné oddělování znepřátelených skupin

Zvýšení bezpečnostních opatření na stadionech mělo za následek, že se potyčky mezi znepřátelenými skupinami radikálních fanoušků přesunuly mimo ochozy stadionů, nejčastěji na periferie měst, kde právě probíhalo samotné utkání.

22 KASAL, Josef. Násilí na stadionech jako odraz kultury. Hradec Králové: Gaudeamus, 2013, s. 106

23 MAREŠ, Miroslav, SUCHÁNEK Marek, SMOLÍK Josef. Fotbaloví chuligáni: evropská dimenze subkultury. Brno: Centrum strategických studií, 2004, s. 48

24 MAREŠ, Miroslav, SUCHÁNEK Marek, SMOLÍK Josef. Fotbaloví chuligáni: evropská dimenze subkultury. Brno: Centrum strategických studií, 2004, s. 50

25 Tamtéž, s. 50

Zároveň došlo k lepšímu monitoringu skupin, především hostujících hooligans, kteří byli za dozoru policie eskortováni z nádraží přímo na stadion a zpět. I při těchto pochodech však docházelo k nepokojům. Typické bylo házení předmětů na složky policie nebo ničení veřejného majetku.

Poprvé se výrazně setkáváme s politizací skupin hooligans. Většinou se příslušníci těchto skupin formovali k pravicovému extrému, který se vyznačoval až radikálním nacionalismem, ve kterém se mísily prvky rasismu, xenofobie a nacionalismu. Především se radikálně vyhraňovali proti imigrační politice, která umožnila přistěhovalcům usadit se v Anglii.

Citát „*They are black, send them back*“²⁶ hovoří za vše. Důkazem budiž i skandování hooligans na hráče tmavé pleti nebo „hajlování“ či další projevy nacismu během fotbalových utkání. Tato problematika se v této době dotýkala klubů, jako je Chelsea, Newcastle či West Ham.

26 MAREŠ, Miroslav, SUCHÁNEK Marek, SMOLÍK Josef. Fotbaloví chuligáni: evropská dimenze subkultury. Brno: Centrum strategických studií, 2004, s. 50

2.3. VÝVOJ SKUPIN HOOLIGANS V 80. LETECH 20. STOLETÍ

Toto období je z hlediska hooligans charakterizováno datem 29. 5. 1985. Místo: Brusel, stadion Heysel. Tato událost radikálně proměnila scénu hooligans a celý anglický fotbal.

Jednalo se o finále Poháru mistrů evropských zemí (dnes Liga mistrů) a to svedlo proti sobě týmy Liverpoolu a Juventusu. Do belgického Bruselu se začali sjíždět do červena oděni angličtí rowdies a z druhé strany v tradiční černo-bílé kombinaci italští tiffози. *(Přílohy obr. 6)* „Problémem byl již výběr stadionu. Heysel stadion byl zastaralý a nevyhovující pro takovou událost. Navíc došlo k obrovským chybám v distribuci vstupenek a najednou vedle sebe (chráněni jen plotem a nevelkým policejním doprovodem) stáli fanoušci Liverpoolu a Juventusu. Již před zápasem docházelo k potyčkám a provokacím. Fanoušci Liverpoolu zhruba hodinu a půl před výkopem prolomili plot a vrhli se na fanoušky Juventusu ve vedlejším sektoru. Práví italští tiffози se však nacházeli na opačné straně hřiště. V tomto sektoru se nacházeli rodiny, neutrální fanoušci a děti.“²⁷

Výsledkem bylo 39 mrtvých (většina ušlapána nebo zavalena zdí, která sektory oddělovala) a více než 600 zraněných. V průběhu této tragédie se odehrálo jedno z nejdivnějších fotbalových utkání. Juventus vyhrál 1-0 brankou z vymyšlené penalty, kterou proměnil Michael Platini. Ve fotbalovém světě se hned po utkání vynořily hlasy, že utkání nemělo být sehráno vůbec.

Po utkání byla vina za incident připsána anglickým fanouškům. Všechny anglické kluby byly na 5 let vyloučeny z evropských pohárů. FC Liverpool dokonce na 6 let. 14 fanoušků Liverpoolu bylo díky televizním záběrům usvědčeno a odsouzeno.

Margarete Thatcherová s tímto trestem beze zbytku souhlasila a podpořila stanovisko UEFA. Zároveň dodala: „Dokud se chuligánů nezbavíme, nemůžeme se vydat přes Lamanšský průliv.“²⁸

Tato událost však od základů změnila anglické fotbalové prostředí. V osmdesátých letech byla v Anglii realizována rozsáhlá protipatření vůči fotbalovým chuligánům. „Po tragických událostech na Heyselově stadionu v roce 1985 se tehdejší britská ministerská předsedkyně Margaret Thatcherová zasadila o to, aby bylo během průběhu fotbalových utkání v Anglii a Walesu zakázáno prodávat jakékoliv alkoholické nápoje.“²⁹

²⁷ ZUNA, Pavel a kol. Slavné dny: Den fotbalové tragédie v Bruselu.

Dostupné z: <https://www.stream.cz/slavedny/815814-den-fotbalove-tragedie-v-bruselu-29-kveten>

²⁸ HALATKA, David. 29. květen 1985. Den, kdy anglická zvěř zardousila fotbal. Dotyk [online]. 27.5.2017 [cit. 2019-03-01].

Dostupné z: <https://dotyk.denik.cz/publicistika/den-kdy-zver-z-anglie-zardousila-fotbal-20170529.html?cast=2>

²⁹ MAREŠ, Miroslav, SUCHÁNEK Marek, SMOLÍK Josef. Fotbalová chuligáni: evropská dimenze subkultury. Brno: Centrum strategických studií, 2004, s. 55

Toto opatření se ukázalo jako úspěšné. Počet zatčených a potrestaných jedinců se snížil zhruba na polovinu. „*I policie začala reagovat novými strategiemi, snažila se infiltrovat své členy do jednotlivých skupin a získávat tak informace zevnitř, jednotlivé skupiny tak mohla lépe monitorovat a při nashromáždění důkazů i potrestat jednotlivé aktéry výtržnictví.*“³⁰

Změnil se také styl oblékání rowdies a hooligans: Rozdíl vidí Kasal (2013) ve faktu, že v 60. a 70. letech bylo módní nosit bombery, těžké boty a typický krátký účes. „*V 70. letech byla dokončena proměna drsných skinheadů v kultivovaně vypadající mladíky, kde jsou těžké boty nahrazeny teniskami a bomber za sportovní bundu. Prestižní záležitostí se stává drahé značkové oblečení (Fila, Armani, Kappa, Lacoste).*“³¹

30 MAREŠ, Miroslav, SUCHÁNEK Marek, SMOLÍK Josef. Fotbaloví chuligáni: evropská dimenze subkultury. Brno: Centrum strategických studií, 2004, s. 56

31 SMOLÍK, Josef. Subkultury mládeže: uvedení do problematiky. Praha: Grada, 2010, s. 107

2.4. VÝVOJ SKUPIN HOOLIGANS OD 90. LET DO SOUČASNOSTI

V devadesátých letech vypršel pro anglické kluby trest za tragédii na Heysel stadionu v roce 1985. Znamenalo to další výjezdy anglických rowdies a tím pádem expanzi výtržnictví do dalších evropských států. Přispělo k tomu i rozšíření počtu startujících týmů jak v Lize mistrů (Champions League), tak v poháru UEFA (UEFA Cup). Jak dodává King (2000), vzrůstající spojení mezi velkými městy Evropy, navštěvování mezistátních utkání a vysoká sledovanost televizních přenosů – to vše znamenalo důležitý faktor pro evropskou integraci. To znamená, že skupiny z Anglie (ale i z jiných evropských států), mohou hledat stejně orientované skupiny. Zkouškou změn byl pro Anglii rok 1996, kdy uspořádala EURO. A přísná bezpečnostní opatření, zahrnující kamery na stadionech a zvýšený počet pořádkových i pořadatelských sil, slavila úspěch. Mimo drobných potyček a provokací se nestala žádná zvláštní událost. Jistě k tomu přispěla i zákonná opatření, která v Anglii umožňují odepřít přístup osobám na stadion nebo zákaz vycestovat na utkání mimo Anglii. Samozřejmě byla kooperace pořádkových složek s pořadatelskou službou (*stewarding*), která měla předejít problémům během jednotlivých utkání. Dnes se již prakticky nesetkáme s bitkami chuligánských skupin přímo na stadionu. Bezpečnostní opatření jsou na většině stadionů na vysoké úrovni a postihy za případné porušení nařízení a zákonů jsou relativně přísné a jednotlivé chuligány od výtržností na stadionech odrazují.

„Díky moderním technologiím, jakými je například internet nebo mobilní telefon, je pro jednotlivé chuligánské skupiny velmi jednoduché zorganizovat potyčku mimo stadion. Policie je proti takto narychlo svolané akci prakticky bezmocná.“³² Samozřejmě najdeme případy, kdy si to skupiny hooligans „rozdaly“ přímo na stadionu. Známé jsou případy z Ruska, Polska nebo Turecka, kde především při derby dochází k atmosféře, která často sklouzává do bitek a provokací mezi radikálními fanoušky. (*Příloha obr. 7*)

Co se bohužel stále objevuje na tuzemských i zahraničních stadionech, jsou projevy rasismu. Ty se nepřenášejí jen na hráče, ale právě během migrace, která je fenoménem posledních několika let v Evropě, se dostal i na tribuny.

Bučení nebo nadávky jsou kulisou, která k fotbalu patří a patřit bude. Ale v některých případech jdou „fanoušci“, především ti radikálnější, ještě dále. Na hráče černé pleti (většinou na hráče hostujícího celku, ale někdy i na hráče vlastní) házejí banány, vykřikují rasistické pokřiky nebo napodobují zvuky opice.

32 SMOLÍK, Josef. Subkultury mládeže: uvedení do problematiky. Praha: Grada, 2010, s. 109

Mezi hráči, kteří byli přímými aktéry takového útoku, můžeme zařadit Kevina – Prince Boatenga z Bayernu Mnichov, Yaya Tourého z Olympiakosu Pireus nebo Daniho Alveše. Ten se s útokem vypořádal po svém. Když na něj z hlediště přiletěl banán, zvedl ho a snědl.

V poslední době se díky vlně migrace, rasismus a xenofobie, podpořeny většinou radikálním nacionalismem, přenesly i na tribuny. Hooligans často bojkotují zápasy, kde má jít část vstupného na podporu migrantů nebo kde je pro ně připraveno zvýhodněné vstupné. Dalším zdrojem protestů jsou pak nápisy a transparenty, které vyjadřují negativní názor na migranty a jasný vzkaz, že v zemi nejsou vítáni. UEFA se s touto problematikou snaží aktivně bojovat. Ve spolupráci s národními fotbalovými svazy připravuje kampaně, které mají vymýtit rasismus z fotbalu. Zapojují se do nich kluby během domácích soutěží, ale především v soutěžích typu Champions League nebo Evropské ligy.

Asi nejznámější kampaní je kampaň RESPEKT, což je „*program sociální odpovědnosti zahájený v roce 2008. Jeho cílem je pracovat na jednotě a respektování pohlaví, rasy, náboženství a schopností.*“³³ Zatím posledním projektem je kampaň NO TO RACISM (viz. Příloha obr. 8) . UEFA, kluby a hráči chtějí říct jasné NE! rasismu. UEFA ve spolupráci s kluby se rozhodla, postupovat proti projevům rasismu naprosto nekompromisně. „*Usnesení zahrnuje podporu rozhodčích k pozastavení, zastavení nebo dokonce ukončení utkání, pokud dojde k rasistickým událostem. Uložení pozastavení deseti zápasů každému hráči nebo funkcionáři družstva, který byl odsouzen za rasistické jednání; a uzavření stadionu, pokud se fanoušci zapojí do rasistického chování.*“³⁴ S tímto problémem se snaží bojovat kluby pomocí setkání s fanoušky, výzvami v klubových bulletinech nebo kampaněmi. I přesto se nedaří rasismus ze stadionů vymýtit a kluby musejí vynaložit velké množství financí na pokuty, které dostávají za nevhodné chování svých příznivců.

33 Dostupné z: <https://www.uefa.com/insideuefa/social-responsibility/respect/no-to-racism/index.html>

34 Dostupné z: <https://www.uefa.com/insideuefa/social-responsibility/respect/no-to-racism/index.html>

3. SUBKULTURA HOOLIGANS V ČESKÉ REPUBLICE

Fotbalové chuligánství to nebyla pouze Anglie, ale i pevninská část Evropy. A zákonitě muselo proniknout i k nám.

Dle Mareše (Mareš et al., 2004) můžeme chuligánskou scénu v ČR rozdělit na 2 hlavní období.

- 1) Pre – chuligánská etapa neorganizovaného násilí
- 2) Moderní fotbalové chuligánství organizovaných gangů

1) Pre - chuligánská etapa neorganizovaného násilí

Podobně jako během světového vývoje, tak i na českém území docházelo k postupnému vývoji. Začátek chuligánských aktivit se zatím omezil pouze na nadávky a pokřiky, většinou adresovány na hráče soupeře, rozhodčí nebo pořadatelskou službu. Šlo pouze o maličkosti. Občas se objevily vulgární pokřiky a urážky, které kooperovaly s lokálním patriotismem (Ostrava, Brno). „*Politické atributy „lidového nepřátelství“ vůči SSSR byly spíše než na fotbale ventilovány v hokeji.*“³⁵

Došlo však k radikálnímu zlomu. A tím zlomem byl rok 1985. Konkrétně červen 1985, tedy několik týdnů po tragédii na Heysel stadionu v Bruselu. 18. června fanoušci pražské Sparty zdemolovali rychlík, mířící do Bánské Bystrice. Spartaři, kteří se rozhodli podpořit svůj tým v důležitém utkání o mistrovský titul, ničili vybavení, rozbíjeli okna a ohrožovali i ostatní cestující. Notně posílení alkoholem chtěli dokonce vyhodit z okna průvodčí, která je na cestě doprovázela. Co je s podivem, že policejní zásah přišel až nad ránem na Slovensku, kde policie pozatýkala na 30 chuligánů. Škoda na vlakové soupravě byla odhadnuta na 250 000 Kčs. Jednalo se o první chuligánskou akci na českém území v podobném rozsahu.

Tato událost byla zfilmována Karlem Smyczkem ve filmu Proč? (Přílohy - obr. 9a)

„*Jeho efekt však nebyl příliš výchovný, naopak fenomén fotbalového násilí zpopularizoval v řadách tehdy dospívající mládeže a dodnes je kultovním filmem českých fotbalových chuligánů.*“³⁶

35 MAREŠ, Miroslav, SUCHÁNEK Marek, SMOLÍK Josef. Fotbalové chuligáni: evropská dimenze subkultury. Brno: Centrum strategických studií, 2004, s. 130

36 MAREŠ, Miroslav, SUCHÁNEK Marek, SMOLÍK Josef. Fotbalové chuligáni: evropská dimenze subkultury. Brno: Centrum strategických studií, 2004, s. 131

Na vývoj chuligánské subkultury měl velký vliv rok 1989. „Dočasné přerušení kontinuity práce některých bezpečnostních složek anebo jejich dezorientace v nových poměrech se rovněž podepsaly na schopnosti potlačovat některé negativní projevy chuligánů.“³⁷

Na stadiony začaly ve větší míře pronikat skupiny, které inklinovaly ke hnutím skinheads. Jejich způsob fandění, „hajlování“ a používání rasistických hesel, často inspiroval i fanoušky, kteří nepatřili k této subkultuře. Zvýšila se i frekvence organizovanosti v „kotli“ a četnost výjezdů na zápasy na hřiště soupeře. Také se zvýšil počet bitek, které se odehrály mimo prostory stadionu.

Ani po výtržnostech fanoušků Sparty po cestě do Bánské Bystrice se chuligánská scéna neuklidnila. V říjnu 1994 došlo k patrně nejzávažnějšímu incidentu mimo fotbalové stadiony. „V říjnu 1994 se ze zápasu v Benešově vracela vlakem skupina militantních příznivců brněnského fotbalového klubu. Řada z nich byla silně opilá a chovala se nevhodně. Když je šedesátiletý muž upozornil na jejich chování, shodili jej ze sedadla a rozbili mu brýle. Napadeného se zastal čtyřicetiletý voják Štefan Kúdela, který byl následně několika chuligány zbit a zkopán. Někdo v davu vykřikl ‚vyhodte ho ven‘. Příznivec Brna Jenö Farkas otevřel dveře vagónu a další chuligán Marcel Sikora z nich Kúdelu vyhodil ven. Oběť žila ještě několik minut v kolejišti, než ji přejezd rychlík.“³⁸

Kromě tohoto incidentu (který vybočoval svou brutalitou a následky), se mezi stěžejní akce hooligans na českém území počítá i akce spartánských příznivců, kteří zdemolovali autobus po cestě z utkání v Jablonci. Tato akce se dá považovat za konec pre - chuligánské etapy a po ní přichází etapa moderního chuligánství, které se vyznačuje větší mírou organizovanosti u jednotlivých radikálních skupin.

37 Tamtéž, s. 132

38 Dostupné z: <https://www.supporters.cz/clanek/britska-nemoc-dil-druhy-nemecko/3788.htm>

2) Etapa současného fotbalového chuligánství

Tuto etapu můžeme datovat od roku 1995 do současnosti. Hlavní změnou je zvýšení organizovanosti v rámci jednotlivých skupin. Zlepšuje se organizovanost v rámci skupiny i organizovanost například při výjezdech na venkovní zápasy. Skupiny čítají různý počet členů. Může to být několik jednotlivců, ale často gangy čítají i několik desítek členů. Je velmi rozšířen mýtus, že členy takové skupiny jsou osoby s nižším vzděláním.

Omyl. Často se mezi příznivci najdou středoškoláci, vysokoškoláci i manažeři velkých firem. Je to pro ně jedním ze způsobů, jak se vyrovnat s neustálým stresem a chuligánské akce pro ně představují adrenalinovou zábavu a odreagování.

Česká sociolog Aleš Sekot jen potvrzuje fakt, že dnes již je překonaným mýtem, že mezi členy této subkultury najdeme jedince bez vzdělání, prostředků nebo zázemí. *„Obecně vzato se má za to, že tito fotbaloví násilníci jsou většinou lidé ve svém okolí nevážení, bez kontaktů, bez rodinného zázemí a pevnějšího ukotvení ve společnosti a právě kolektiv ostatních fanoušků se stává jejich zázemím. Žijí pouze v okamžiku extatického prožitku na stadionech. Ukazuje se ale, že tohle je hodně zjednodušený pohled. Spousta těchto lidí totiž nemusí být nevdělaných, nezaměstnaných a neukotvených. Není jich mnoho, ale už se rýsují jako jasný prvek a jsou to lidé, kteří mají slušné zaměstnání a třeba i dobré postavení. Jenže mají nesmírnou touhu prožít něco nebezpečného a nevšedního. Žijí proto dvojitým životem a nikdo netuší, že v kanceláři se pod bílou košilí a kravatou skrývá někdo, kdo si dvakrát týdně vezme okované boty a barevnou šálu a jde se vybit, aby byl srovnaný a mohl žít spořádaně.“*³⁹

Podobně hovoří i sociolog Pavel Slepíčka. *„Vychází se z toho, že v běžném životě není uspokojována potřeba intenzivních prožitků a někteří lidé mají silnější potřebu riskovat, prožívat nebezpečí, riskantní situace, které běžný život nenabízí. Pro takto orientované jedince se sklonem k agresi jsou pak sportovní utkání vhodným prostředím pro získání intenzivních prožitků při výtržnostech, projevech násilí vůči ostatním. Tuto tendenci je možné ilustrovat i na aktivitách typu „fanouškovských“ střetů, předem domlouváných, mimo prostory stadionů majících i svá pravidla.“*⁴⁰

39 SEKOT, Aleš. Sport je takový, jaká je společnost. Magazín M [online]. MU Brno, 2007 [cit. 2019-03-29].

Dostupné z: <https://www.em.muni.cz/veda-a-vyzkum/864-sekot-sport-je-takovy-jaka-je-spolecnost>

40 SLEPIČKA, Pavel, MUDRÁK, Jiří, ŠIŠKA, Pavol. Psychosociální aspekty agrese ve sportu. Česká kinantropologie. Praha, 2012(2). s. 17

Pavel Slepíčka (*profesor FTVS, zabývající se sociologií sportu a sportovním fandovstvím*) zároveň potvrzuje, že pro mnoho jedinců jsou takovéto bitky jen zdrojem zábavy. Rovněž se proti nim jasně vymezuje – nepovažuje je totiž za diváky sportovního utkání. „Navíc je ještě nutné poznamenat, že se objevují i divácké skupiny, pro něž jsou projevy agrese v hledištích formou zábavy a mnohdy i hlavním cílem návštěvy především fotbalových stadionů, kde, jak předpokládají, naleznou vhodné podmínky pro jejich realizaci. Pokud se tyto možnosti opakovaně v hledištích nevyskytnou, realizují své akce mimo stadiony s předem připraveným scénářem. Pozitivní prožitek plyne z násilných akcí, nikoli ze sportovního boje, proto takovéto skupiny nelze řadit mezi sportovní diváky, jejichž prvotním zájmem je shlédnout a prožívat sportovní utkání.“⁴¹

Navíc současní hooligans se na bitky aktivně připravují, většinou se věnují nějakému bojovému sportu, který pak používají v domluvených bitkách s konkurenční skupinou. Každý klub většinou podporuje více gangů najednou.

Co se týče mediálních aktivit, tak ani zde skupiny hooligans nemlčí. „Několik chuligánských gangů vydává fanziny, resp. Ziny, které se zabývají děním na chuligánské scéně (obsahují popisy jednotlivých střetů mezi skupinami, popisy chuligánských akcí, reportáže z výjezdů do zahraničí, apod.)“⁴² Samozřejmě je pak využití internetu, kde nejznámější servery s chuligánskou tematikou jsou weby supporters.cz nebo hooligans.cz. Na těchto webech lze vyhledat reportáže z akcí včetně fotodokumentace, rozhovory nebo se zapojit do diskuse, kde si zkušenosti vyměňují samotní členové skupin hooligans.

Důležitou součástí (nejen české) chuligánské scény, jsou družby. Jedná se o spolupráci (pakty) mezi chuligánskými skupinami. Skupiny nebo jejich zástupci si pomáhají při rvačkách nebo společně absolvují výjezdy do zahraničí. Většina také dodržuje mezi sebou pakt o neútočení. V Česku se nejčastěji družba provádí se skupinami z okolních států, zpravidla z Polska a Slovenska. Přehled českých gangů a jejich družeb najdete v Příloze (Tabulka 1).

V dnešní době se na české scéně setkáme s několika způsoby, jak na sebe chuligáni upozorňují. Samozřejmě jsou konflikty na stadionu. Nejčastěji s policií a pořadatelskou službou. Tradičním koloritem jsou výpady vůči rozhodčím. Nadávky, „pivní sprchy“ a další gesta jsou na „denním“ pořádku během fotbalových utkání.

41 SLEPIČKA, Pavel. Divácká reflexe sportu. Praha: Karolinum, 2010. s. 77

42 MAREŠ, Miroslav, SUCHÁNEK Marek, SMOLÍK Josef. Fotbalové chuligáni: evropská dimenze subkultury. Brno: Centrum strategických studií, 2004, s. 134

Jsou známy i případy, kde chuligáni použili tvrdší kalibr a došlo přímo k inzultaci rozhodčího. Tento druh „pomsty“ končí tučnou pokutou pro klub, uzavřením sektorů a potrestáním viníka. Již méně dochází ke střetu obou skupin na tribunách a to především díky protiopatřením, která se postupem času zpříšňovala, aby bylo riziko narušení zápasu potyčkou fanoušků co nejmenší.

Dnes se běžně na stadionech využívá kamerový záznam, který pomáhá útočníky odhalit. Samozřejmostí jsou policejní databáze, které mají za cíl znesnadnit přístup na stadion rizikovým fanouškům (např. prodejem vstupenek na konkrétní jméno), například těm, kteří se v minulosti dopustili nějakého prohřešku. Součinnost při těchto operacích nabízejí i samotné kluby, které se snaží s těmito „fanoušky“ bojovat a znemožnit jim přístup na stadion.

Další akcí, kde se skupiny ultras a hooligans (v ČR jsou pojmy používány většinou jako synonyma) mohou realizovat, jsou výjezdy, pochody nebo další pohyby po městech. Největší pozornost je věnována utkáním, která jsou označena jako riziková nebo vysoce riziková. Patří mezi ně „pražské derby“ mezi Spartou a Slávií, „slezské derby“ mezi Baníkem Ostrava a Opavou. Rizikové bývají i výjezdy fanoušků Baníku na utkání s pražskou Spartou. Tato utkání se vyznačují monitoringem fanoušků po celou dobu utkání, doprovodem pořádkových složek z nádraží na stadion a zvýšená bezpečnostní opatření přímo na stadionu. (*Přílohy – obr. 9b*) I v těchto případech však dochází k potížím. Nejčastěji se jedná o potyčky s policií, používání pyrotechniky nebo ničení veřejného majetku. Terčem se stávají například vlaková nádraží nebo benzinové pumpy, kde většinou opilí hooligans rabují a ničí zařízení čerpací stanice. Posledním (a patrně nejaktuálnějším) případem použití pyrotechniky bylo utkání mezi Spartou Praha a Viktorií Plzeň v březnu 2019. Jeden z fanoušků Plzně hodil světlici do sektoru spartánských diváků a vážně poranil mladou dívku.

Poslední a v současnosti asi nejznámější akcí, je „třetí poločas.“ *„Největší bitky se odehrávají mimo stadiony. K domlouvání aktuálních míst slouží špičkám znepřátelených gangů mobilní telefon (sjednávána jsou místa, počty zúčastněných, povolené zbraně, popřípadě další pravidla). Často se však jedná i o nedomluvené potyčky, které jsou výsledkem „ad hoc“ střetu anebo plánu jedné skupiny na dobu, protože na místo rychle přijíždí alarmované policejní jednotky.“⁴³* Bohužel se často stane, že útoky jedné skupiny nemíří jen na znepřátelenou skupinu, ale dotknou se i náhodných obětí.

43 MAREŠ, Miroslav, SUCHÁNEK Marek, SMOLÍK Josef. Fotbalová chuligáni: evropská dimenze subkultury. Brno: Centrum strategických studií, 2004, s. 139

Nejtragičtějším případem je rok 1999, kdy vlak s fanoušky Sigmy Olomouc napadla kamením skupina ostravských chuligánů. Bohužel byla zasažena i jedna žena, která neměla s chuligánskou scénou cokoli společného. Útok přežila, ale utrpěla zranění s doživotními následky.

Skupiny radikálních fanoušků jsou však především podporovateli klubu. A zajímají je i výsledky a bodový zisk týmu. A pokud není dle jejich představ, pak neváhají dát hráčům a vedení najevo, že s výkony nejsou spokojeni. Na vlastní kůži se o tom přesvědčili hráči AC Sparta Praha, kteří po nepovedeném utkání v Jablonci zažili útok chuligánů na vlastní kůži. Ti zatarasili cestu klubovému autobusu, rozbili čelní sklo a hodlali si svou frustraci vyřikat i se samotnými hráči. Zůstalo naštěstí jen u nadávek a výhrůžek.

Fenoménem poslední doby je vyjadřování politických názorů skrze příslušnost ke skupině hooligans. Nejčastěji se u těchto jedinců vyskytují projevy rasismu, pravicového extremismu a neonacismu. Na stadionech se často objevují symboly, jako jsou nacistické svastiky, keltské kříže, číselné kryptogramy, apod.

Ze strany chuligánů se setkáme s hajlováním nebo skandováním jmen jako Usáma bin Ládín (po útocích v New Yorku ze září 2001) nebo oslavováním Radovana Karadžiče a Radka Mladiče, válečných zločinců v bývalé Jugoslávii. Některé chuligánské skupiny se však snaží o důraznou apolitičnost a distanc od jakéhokoli politického extremismu. Projevy politických názorů se opět naplno ukázaly od roku 2015 do současnosti v závislosti na migrační krizi, kdy do Evropy mířily davy uprchlíků, především ze zemí Blízkého Východu.

Optimistickou tečku nabízí Slepíčka, který se ve svém výzkumu zabýval motivací fanoušků k návštěvě fotbalového utkání. Výsledek mluví optimisticky. *„Za pozitivní se dá označit i to, jak velmi malá část diváků jako důvod návštěvy uvedla možné konflikty v hledišti. Ukazuje se, že jen marginální část divácké obce jde na stadiony s cílem vyvolávat konflikty. Ty pak jsou spíše výsledkem situačních podnětů, chybějící prevence a selhání kontrolních mechanismů, které mají zabránit vzniku takovýchto reakcí přímo v hledištích.“*⁴⁴

44 SLEPIČKA, Pavel. Divácká reflexe sportu. Praha: Karolinum, 2010. s. 49

4. SUBKULTURA HOOLIGANS V NĚMECKU

Německo je další zemí, která je fotbalu zaslíbená. Německá Bundesliga je považována za jednu z nejlepších soutěží světa, německý národní tým patří k nejlepším celkům planety a diváci díky své návštěvnosti udělali z fotbalu sport číslo 1. Jasně to dokazují i čísla, která zveřejňuje server FIFA.⁴⁵ Německá fotbalová federace sdružuje 25 000 klubů a necelých 7 000 000 registrovaných hráčů. To z ní dělá jednu z největších fotbalových federací na světě. Pro porovnání v ČR je registrováno kolem 600 000 hráčů, v Polsku kolem 935 000 hráčů. Výkladní skříní německého fotbalu je Bundesliga, kterou aktuálně hraje 18 týmů. Stejný počet má i nižší soutěž, tedy 2. Bundesliga.

Fanouškovská scéna v Německu se profilovala paralelně s počátkem hooligans v Anglii. V 70. letech došlo k migraci fenoménu ultras a hooligans do pevninské části Evropy. Nebylo ušetřeno ani Německo. I díky výsledkům národního týmu a úspěchů na klubové úrovni, bylo Německo s Anglií srovnáváno a na obou stranách se začala stupňovat averze vůči zneprátelené zemi. Svůj podíl na tom má i nevelká vzdálenost obou zemí. Dalším významným nepřítelem německých radikálních fans jsou fanoušci z Holandska.

Rozvoj fotbalového chuligánství započal v 80. letech a vrcholu dosahoval na přelomu let 80. a 90. Nebyl to však jednoduchý rozvoj. Německá policie a úřady se rozhodly vytáhnout do boje proti těmto „fanouškům.“ *„Daří se jim vytlačit chuligány ze stadionů na začátku 90. let minulého století. Místo chuligánů začínají na stadiony přicházet pupkatí fanoušci s pomalovanými obličejí, kterým se říká „kuttén.“*⁴⁶ Tito fanoušci se však nedají chápat jako hooligans nebo ultras v pravém slova smyslu (*Příloha, obr. 10*).

Významným se stal rok 1989 a znovusjednocení Německa. Kontakt, mezi hospodářsky vyspělejším západním Německem a hospodářsky slabším východním Německem, tak nestálo nic v cestě.

*„Často těžká sociální situace na východoněmeckých sídlišťích vedla k radikalizaci zde vyrůstající mládeže, jejíž značná část začala navštěvovat fotbalové zápasy s cílem vybit zde nahromaděnou frustraci a agresí.“*⁴⁷

⁴⁵ Dostupné z: <https://www.fifa.com/associations/>

⁴⁶ Německá ultras scéna. Hooligans.cz [online]. Praha, 2014 [cit. 2019-03-14]. Dostupné z: <http://hooligans.cz/reports/foreign/45-ger/3118-nemecka-ultras-scena>

⁴⁷ MAREŠ, Miroslav, SUCHÁNEK Marek, SMOLÍK Josef. *Fotbaloví chuligáni: evropská dimenze subkultury*. Brno: Centrum strategických studií, 2004, s. 78

Zde se již vyskytují „pravé“ chuligánské bandy, které začínají být velkým nepřítelem pro fotbalový svaz, německou státní správu a policii. Nejznámější skupiny působí při tradičních klubech, jako Bayern München, FC Köln, Schalke 04 nebo St. Pauli.

V dalších letech se rozrůstá jak radikální scéna hooligans, tak fanoušci ultras, kteří jsou zodpovědní za chorea a propagaci týmových barev. Velkou překážkou však pro obě skupiny byl zákaz používání pyrotechniky. A to velice striktní. „*Na německých stadionech platí poměrně přísné podmínky, upravující chování návštěvníků (zákaz prodeje alkoholických nápojů, zákaz používání jakékoli pyrotechniky či závadné symboly).*“⁴⁸ Právě nevhodná symbolika je velkým problémem, jelikož ukazuje politický podtext skupin hooligans. Většina skupin hooligans sympatizuje s krajní pravicí (populární heslo HOONARA – HOoligans NAzis RAstist, v překladu Chuligáni, „Náckové,“ Rasisti). Jak vysvětluje Mareš a kol. (2004), nejčastěji se jedná o rasismus vůči hráčům černé pleti, neonacistické tendence, hajlování na stadionech, symboly a svastiky s nacistickou tematikou a další (*Přílohy, obr. 11*).

Čím jsou němečtí hooligans (a občas i ultras) neslavně proslulí, jsou výtržnosti a nepokoje při velkých fotbalových akcích. Počínaje ME 1996, kdy krátce po skončení šampionátu, při přátelském utkání s Polskem, napadli němečtí hooligans polské protivníky a policii. Zápas byl doprovázen pálením polských vlajek v sektoru Němců, hajlováním a provoláváním nacistických hesel.

Francie, 1998. Další incident, při kterém tvrdé jádro německých fanoušků vážně zranilo policistu v Lensu. Tento konflikt měl i politický rozměr, kdy se o jeho nápravu a potrestání staraly špičky politické scény v Německu a ve Francii. Ani evropský šampionát v roce 2000 (pořádající státy Nizozemsko a Belgie) nebyl výjimkou a němečtí hooligans si to tentokrát v ulici „rozdali“ s podobně naladěnými anglickými rowdies.

Míru únosnosti však skupiny hooligans překročily v roce 2006. MS pořádalo právě Německo a již před turnajem se vynaložily nemalé prostředky na zajištění bezproblémového chodu turnaje. Co znepokojovalo policii, pořadatele i normální fanoušky, však bylo prohlášení hooligans, které uniklo na veřejnost a chopila se ho média. „*Jsmo jednotní. Mistrovství světa bude masakr. Poprvé jsme všichni zajedno, společně věci plánujeme. Angličané, Němci, Holanďané, i Španělé, všichni máme stejný cíl. (...) V Německu se potkáme s Turky, Alžírany a Tunisany. Hlavně Turky nemůžeme vystát. Všichni jsou to teroristé.*(...)

48 MAREŠ, Miroslav, SUCHÁNEK Marek, SMOLÍK Josef. *Fotbalová chuligáni: evropská dimenze subkultury*. Brno: Centrum strategických studií, 2004, s. 81

Budeme na ně útočit, protože jsou to nepřátelé, kteří musí být zničeni.“⁴⁹ Turnaje se zúčastnili i obávaní polští hooligans, kteří slibovali rvačky a násilí. I díky kvalitní organizaci se riziko minimalizovalo na střet skupin čítajících kolem 10-20 hooligans mimo okolí stadionu.

I v posledních letech se velké akce formátu EURA nebo MS neobejdou bez potíží. Nemluví se však již primárně o německých radikálních fanoušcích, ale jejich úlohu přebírají Poláci, Rusové či Angličané. Především EURO ve Francii v roce 2016 a EURO o 4 roky dříve v Polsku a na Ukrajině se stalo dějištěm výtržností ze strany alkoholem posilněných radikálních fanoušků, kteří neváhali demolovat bary a restaurace a poprat se s policií nebo s podobně orientovanými skupinami z jiných států (*Přílohy, obr. 12*). Po rvačce mezi anglickými a ruskými hooligans se vedení UEFA dokonce rozhodlo, že pokud se tyto výtržnosti budou ještě opakovat, obě družstva budou vyřazena z turnaje.

Poslední dekádu v etapě fotbalového chuligánství v Německu reprezentuje jiný, možná ještě vážnější problém, než jsou potyčky několika jedinců s policií nebo mezi sebou. Skupiny radikálních fanoušků (často i zneprátelených) se spojily a jejich společným cílem jsou islamisté. Vzájemnou nesnášenlivost vyměnily za boj proti „islámské hrozbě.“ *„Nebezpečí plynoucí ze spojení německých neonacistů a jejich soukmenovců z hooligan nespočívá pouze v mobilizační síle a agresi během demonstrací. Především jde o celkovou náladu německé veřejnosti.“*⁵⁰ *„Pomineme – li stereotypizaci Němců vycházející z minulosti a označující je za přirozené fašisty a necháme stranou i občasné narážky na führerovství kancléřky Angely Merkelové, vidíme, že nárůst xenofobie a nacionalismu se pojí se vzrůstajícím pocitem ohrožení velké části německé společnosti.“*⁵¹ Iniciativa HOGESA (Hooligans GEgen SALafins – Hooligans proti salafistům (vyznavači novodobého směru islámu) se stala styčnou plochou mezi militantními fotbalovými fans a přívrženci neonacismu. Cíl nejlépe vystihuje slogan, který skupina hojně využívá – *„Německo Němcům – cizinci pryč.“*

49 Bude to masakr, slibují před MS fotbaloví hooligans. Novinky. cz [online]. 2006 [cit. 2019-03-15]. Dostupné z: <https://www.novinky.cz/zahranicni/80887-bude-to-masakr-slibuji-pred-ms-fotbalovi-hooligans.html>

50 ONDRÁČEK, Vojtěch. Hooligans v Německu bojují proti islamizaci. A2larm [online]. Praha, 2014 [cit. 2019-03-15]. Dostupné z: <https://a2larm.cz/2014/12/hooligans-v-nemecku-bojuji-proti-islamizaci/>

51 Tamtéž. Dostupné z: <https://a2larm.cz/2014/12/hooligans-v-nemecku-bojuji-proti-islamizaci/>

Jak uvádí německý novinář Olaf Sundermayer, „*současná aliance proti salafistům má jen mobilizovat „násilnickou lůzu“ a zastřít její protidemokratické smýšlení*“⁵² (Přílohy, obr. 13). Další organizací, která bojuje proti protěžování migrantů v Německu a jeho celkové islamizaci, je Pegida. I zde se setkáme s jedinci, kteří svoje názory opírají o xenofobii a rasismus. Důkazem byla i „kauza Kinder“, kdy na obalech Kinder čokolády byly vyobrazeny děti s černou barvou pleti. Stoupenci Pegidy komentovali fotku urážlivými komentáři, především na sociálních sítích. Na toto konto se ovšem vyjádřila i velká část německé veřejnosti, která se za změnu postavila. Důvodem jim byla informace, že na obalu byl vyobrazen Jerome Boateng (v dětském věku), který je členem německé fotbalové reprezentace, se kterou vyhrál světový šampionát v roce 2014.

Dalším okamžikem, kdy se do fotbalu začal míchat rasismus a politika, bylo léto 2018. Hlavním aktérem byl Mesut Özil, záložník tureckého původu, který je od roku 2010 členem německé reprezentace. Ten byl pranýřován za schůzku (společně s Ilkayem Gündoganem), „*v polovině května v Londýně s tureckým prezidentem Recepem Tayyipem Erdoğanem. Hezky se u toho usmívali a Gündogan dokonce věnoval Erdoğanovi svůj dres, na který napsal „mému prezidentovi*“. *To vyvolalo odpor fanoušků i médií.*“⁵³ Média a veřejnost okamžitě volaly po vyloučení z národního týmu, jelikož Erdogan platí za „polodiktátora“ a porušitele základních lidských práv. Emoce ještě více umocnilo Özilovo mlčení během celé aféry. Mesut Özil se k celé aféře vyjádřil až po skončení MS (kde, spolu s celým týmem, předvedl mdlé výkony) a nařkl německé fanoušky z rasismu a netolerance. Na to konto se rozhodl skončit v německém národním týmu.

Situaci umocnil i fakt, že po delší době o sobě dali vědět tradiční fotbaloví hooligans, kteří jsou spjati s neonacistickou scénou. Německá fotbalová federace i samotné kluby se proti těmto „fanouškům“ snaží bojovat a jejich boj byl v poslední době relativně úspěšný, když se excesy a potyčky podařilo ve větší míře dostat z ochozů stadionů. Mezi veřejností, policií a německou samosprávou se vyrojila obava, že se hooligans scéna začíná probouzet. A na jiném místě a s jiným cílem než by se u fotbalových hooligans dalo předpokládat.

52 LIZCOVÁ, Zuzana. Německo: Fotbaloví chuligáni útočí na radikální islamisty. Česká pozice [online]. Praha, 2014 [cit. 2019-03-15]. Dostupné z: http://ceskapozice.lidovky.cz/nemecko-fotbalovi-chuligani-utoci-na-radikalni-islamisty-pmp-tema.aspx?c=A141113_181001_pozice-tema_lube

53 BUCHERT, Viliam. Aféra pokračuje: Německo se pře o osud fotbalového reprezentanta Özila kvůli jeho schůzce s Erdoğanem. Reflex [online]. 2018 [cit. 2019-03-28]. Dostupné z: <https://www.reflex.cz/clanek/zpravy/88450/afera-pokracuje-nemecko-se-pre-o-osud-fotbaloveho-reprezentanta-ozila-kvuli-jeho-schuzce-s-erdoganem.html>

„Ted' ale slábnoucí hooligans našli daleko od fotbalových stadionů nový důvod své existence. Nalezli ho mezi německými radikálními muslimy. Do karet hrají hooligans zvěrstva Islámského státu v Sýrii a v Iráku a také statistika, které se objevila v německých médiích. Radikalizace místních muslimů podle nich pokročila dál, než si dosud veřejnost myslela.“⁵⁴

„Přijetím anglického modelu celkové obměny fotbalového publika, který se zakládá na bezpečnostních opatřeních typu povinného sezení, sofistikovaného kamerového systému či oddělených perimetrů, došlo k výrazné pacifikaci a také zpasivnění fanoušků.“⁵⁵

Němečtí politici zvolili velice tvrdý postup vůči podobným aktivitám. Došlo na omezení shromažďování a na veškerých demonstracích byl přísný zákaz konzumace alkoholu a účastníci byli prohledáváni, zda u sebe nemají zbraně. *„Zareagovaly i některé fotbalové kluby první a druhé Bundesligy. Na svých stadionech zakázaly symboly HOGESA například Düsseldorf, Schalke 04 nebo SC Paderborn. HOGESu tvrdě kritizují politici z německých parlamentních stran.“⁵⁶* Sami členové iniciativy HOGESA uvádí, že je pro ně celý boj posláním a přirovnávají jej ke svaté válce.

Další vlnu rozporuplného jednání rozpoutala iniciativa Refugees Welcome. *„Jsme přesvědčeni, že uprchlíci by neměli být stigmatizováni a vyloučeni ze společnosti tím, že budou ubytováni v táborech. Místo toho bychom jim měli nabídnout vřelé přivítání. Věříme, že můžeme vytvořit kulturu otevřených dveří pro uprchlíky po celém světě.“⁵⁷* Výše zmíněné hlavní motto vysvětluje, způsob pomoci, který iniciativa zvolila. Jedná se o možnost nabídnout uprchlíkům pokoj nebo byt a usnadnit jim proces socializace. Náklady může hradit buď vláda, nebo samotná organizace, která poskytne zprostředkování a podporu. Možností je i libovolný finanční příspěvek na pomoc uprchlíkům. Tento projekt není rozvíjen jen v Německu, ale pobočky najdeme v Česku, Polsku, Španělsku, Kanadě či Austrálii.

54 Radikální islamisté jsou pro německé hooligans vítaným nepřítelem. Česká televize [online]. Praha, 2014, 27.10.2014 [cit. 2019-03-15].

Dostupné z: <https://ct24.ceskatelevize.cz/svet/1011842-radikalni-islamiste-jsou-pro-nemecke-hooligans-vitanym-nepritelem>

55 ONDRÁČEK, Vojtěch. Hooligans v Německu bojují proti islamizaci. A2larm [online]. Praha, 2014 [cit. 2019-03-15].

Dostupné z: <https://a2larm.cz/2014/12/hooligans-v-nemecku-bojuji-proti-islamizaci/>

56 LIZCOVÁ, Zuzana. Německo: Fotbaloví chuligáni útočí na radikální islamisty. Česká pozice [online]. Praha, 2014 [cit. 2019-03-15]. Dostupné z:

http://ceskapozice.lidovky.cz/nemecko-fotbalovi-chuligani-utoci-na-radikalni-islamisty-pmp-/tema.aspx?c=A141113_181001_pozice-tema_lube

57 Dostupné z: <https://www.refugees-welcome.net/#refugees-welcome-2>

Celý koncept se zalíbil i organizaci UEFA, která sdružuje evropské fotbalové asociace a pořádá evropské soutěže typu Ligy mistrů nebo Evropské Ligy. Prvním počinem byl program pro děti migrantů, kterým měl fotbal pomoci se adaptovat. *„Sport je však univerzálním jazykem, který může sloužit jako most mezi různými komunitami: v našem případě fotbal poskytuje scénář pro mládež, aby se přizpůsobila a stala se součástí místních komunitních vláken.“*⁵⁸ Dále tato kampaň zahrnovala tréninky, soustředění a turnaje pro mladé migranty, setkání s profesionálními fotbalisty nebo kurzy němčiny.

Do akce se zapojily i kluby hrající Ligu mistrů a Evropskou ligu. Real Madrid a Bayern Mnichov věnovaly milion euro na pomoc uprchlíkům, další peníze věnovaly například Arsenal, AS Řím nebo Celtic Glasgow. Konkrétně v Německu se jednalo o pomoc například formou přátelského utkání mezi celky St. Pauli a Borusii Dortmund, kdy celý výtěžek šel na pomoc uprchlíkům.

V rozhovoru s německým fanouškem (představitelem hooligans) na serveru Hooligans.cz je osvětleno, jak některé tábory nahlíží na problematiku migrace. I zde se zmiňuje levicový postoj, který je v Německu, v této otázce, využíváný. *„V Německu byl k tomu všemu od počátku nastavený levicový postoj, který jednoduše musel být snášen a akceptován. Velký podíl na tom mají politici a zaprodaná média. Je asi těžké si to představit, ale každý jiný názor je veřejně dehonestován a okamžitě „veden na pravou míru“. V Německu není většího strachu a urážky, než být veřejně označen za nácka či „pravičáka.“*⁵⁹

Co se však setkalo s rozporuplnými reakcemi (především u skupin ultras a hooligans), byl návrh Pinta da Costy, prezidenta FC Porto. Ten navrhl, aby všechny kluby, hrající Evropskou ligu nebo Ligu mistrů, věnovaly v 1. kole obou soutěží 1 euro z každé prodané vstupenky na pomoc migrantům.

Německé kluby se k této akci připojily a pojaly ji velice kladně. Borussia Dortmund věnovala několik set volných vstupenek pro migranty na 1. kolo Evropské ligy a skutečně ze všech dalších vstupenek věnovala jedno euro na další pomoc. Podobný druh pomoci zvolili další německé kluby, například Schalke 04 a Borussia Mönchengladbach. Část fanoušků aktivitu podpořila, stejně jako další formy pomoci. Proti se postavily hlavně radikální skupiny (Drážďany, Kolín nad Rýnem), jejichž členové jsou často stoupenci hnutí Pegida nebo Hogesa.

⁵⁸ Dostupné z: <https://uefafoundation.org/actions/refugees/>

⁵⁹ Dostupné z: <http://hooligans.cz/domains/hooligans.cz/index.php/interviews/5329-rozhovor-na-kus-reci-o-soucasnem-nemecku>

5. HOOLIGANS SCÉNA V POLSKU

Polsko je další ze zemí, kde je fotbal fenoménem. Jména jako Lewandowski, Blazczykowski nebo Dudek⁶⁰ zná v Polsku prakticky každý. A stejně jako se rozvíjel fotbal a vznikaly kluby po celém Polsku, tak zákonitě musely vznikat i skupiny radikálních fanoušků, kteří od podpory svého klubu v hledištích, přešli na podporu svého klubu pěstmi a rvačkami.

V současnosti dle statistik UEFA je v Polsku registrováno na necelých 7 000 klubů a 935 000 fotbalistů. V poslední době šel polský fotbal kvalitativně nahoru. Důkazem je postup na Mistrovství světa 2018 v Rusku nebo čtvrtfinálová účast na EURU 2016, které hostila Francie. Polské kluby se také účastní evropských klubových soutěží, jak Ligy mistrů, tak Evropské ligy.

A stejně jako se kluby snaží šířit povědomí o polském klubovém fotbale, tak hooligans o sobě dávají vědět často a jasně. Právě polští hooligans jsou pasováni do rolí jedněch z nejbrutálnějších a nejnebezpečnějších fanoušků v Evropě. Je tomu tak z několika důvodů. Tím hlavním je počet. „*Organizované skupiny fotbalových chuligánů nejsou záležitostí pouze velkých a populárních klubů, ale utváří se i u málo známých celků z menších měst, hrajících nižší soutěže.*“⁶¹ Polští hooligans jsou skutečně oddaní. Svoje fanouškovství nazývají jako misi. Jak uvádí profesorka Elżbieta Kowalska z Lodžské univerzity, „*aby ukázali svou oddanost klubu, nosí šály, barví si vlasy, obličej a tělo v klubových barvách, znají pokřiky a písni na jeho počest. S výhradou, že jejich činnosti jsou vznešeným výrazem ideologického boje pro jediné správné barvy a dobré jméno vašeho klubu. Existuje silné skupinové pouto, identifikace se standardy skupiny a solidarita k připravenosti k násilí. Můžete vidět, co hledáte: potřebu smyslu a síly, poslušnost vůdcům i starším a tedy i přesvědčení, že jiní než "my" jsou nepřátelé a musí být zničeni.*“⁶²

Bohužel právě brutalita je u polských radikálních fans pověstná. Nejedná se o žádné „uličníky“, ale o velice dobře trénované jedince, kteří jsou zápasníky kickboxu, MMA nebo boxu. Ruku v ruce s brutalitou a tvrdými fighty jdou i podoby akcí, které mají „fanoušci“ na svědomí.

60 Jedná se o jedny z nejlepších polských fotbalistů poslední dekády - Roberta Lewandowského, Jakuba Blazczykowského a Jerzyho Dudka.

61 MAREŠ, Miroslav, SUCHÁNEK Marek, SMOLÍK Josef. Fotbalová chuligáni: evropská dimenze subkultury. Brno: Centrum strategických studií, 2004, s. 95

62 KOWALSKA, Elżbieta. Edukacja olimpijska szansą na przeciwdziałanie chuligaństwu na stadionach [online]. In: . s. 10 [cit. 2019-03-29].

Dostupné z: http://www.olimpijski.pl/files/Download/Edukacja/Edukacja_olimpijska_kibice.pdf

„Nejčastější formy projevů polských fotbalových chuligánů jsou: útok na nepřátelený tábor přes hrací plochu či přímo incident na hrací ploše, napadání nepřátelených chuligánů na místě jejich srazu či přímo před jim vyhrazeným sektorem nebo během cesty na utkání.“⁶³

Tato slova jen potvrzují incident z května loňského roku. A stejně jako v případě bojkotu zápasu kvůli podpoře migrantů byli v hlavní roli fanoušci Lechu Poznaň, kteří si udělali výlet na utkání do Varšavy. *„Nedělní zápas byl přerušen zhruba čtvrt hodinu před koncem za stavu 2:0 pro hostující Legii. Hřiště už v té době halil černý kouř z naházených dýmovnic, načež na trávník vtrhli domácí chuligáni. Fotbalisté před nimi utekli do kabin a rozhodčí zápas ukončil. Pořádek na stadionu zjednaly dvě stovky ozbrojenců, jeden policista byl při zásahu zraněn.“⁶⁴* Tento incident měl několik dopadů. Premiér Morawiecki okamžitě vyzval k zavedení příslušných opatření v boji proti chuligánům. Fanoušci Lechu Poznaň nesmějí následující ročník cestovat na venkovní zápasy, Lech zaplatí pokutu přes 700 000 korun a díky kontumaci „přihrálí“ Legii Varšava titul.

Pokud se podíváme do historie, tak hooligans scéna v Polsku je poměrně mladá. Datuje se od 80. let minulého století a je spojena s érou komunismu v Polsku. Hooligans byli často účastníky nejen fotbalových utkání, ale i demonstrací proti komunismu. *„Situace během fotbalových utkání se zvrhávaly ve velké demonstrace proti komunistickému režimu a chuligáni, ale nejen oni, se na ulicích střetávali s komunistickými milicemi.“⁶⁵* Po pádu komunismu v roce 1989 na tom Polsko nebylo ekonomicky dobře. Těživá ekonomická situace se dotkla i sportu. Nebyly peníze na opravu stadionů, soupeřící tábory od sebe často dělily jen přenosné zábrany a chatrné ploty. Což zákonitě přinášelo velké množství střetů, zvláště když se počty přívrženců radikálních skupin zvyšovaly. I přes snahu vlády, policie a pořadatelů nebylo možné zajistit 100% kontrolu všech fanoušků na stadionu. I z toho důvodu se radikálním fans podařilo na stadion pronést dýmovnice, světlice, ale bohužel i zbraně.

I přes velký počet skupin a jejich členů je polská hooligans scéna velice dobře organizovaná. Skupiny se utkávají v tzv. *ustawkach*. Jedná se o domluvený střet (viz. porovnání se „třetím poločasem“), nejčastěji na okraji měst, v lese, v parcích.

63 MAREŠ, Miroslav, SUCHÁNEK Marek, SMOLÍK Josef. Fotbalová chuligáni: evropská dimenze subkultury. Brno: Centrum strategických studií, 2004, s. 96

64 Fanoušci polského Lechu Poznaň kvůli výtržnostem nesmějí v příští sezoně na venkovní duely. IROzhlas.cz [online]. 2018 [cit. 2019-04-04]. Dostupné z: https://www.irozhlaz.cz/sport/fotbal/fotbalovi-fanousci-polsko-vytrznosti-lech-poznan_1805251243_tat

65 Polští hooligans - historie a tradice prolitá krví. Eurofotbal [online]. 2011 [cit. 2019-03-29]. Dostupné z: <https://www.eurofotbal.cz/clanky/polsti-hooligans-historie-a-tradice-prolita-krvi-165156/>

Provází jej jasně daná pravidla (počet účastníků, se zbraněmi nebo bez, doba trvání) a dle výsledků těchto bitek se určuje žebříček ligy chuligánů. Jak uvádí web Eurofotbal, tak v popředí se pohybují ekipy⁶⁶ Lechu Poznaň, Lodže nebo Krakowa. Samozřejmě jsou případy, kdy dojde k neplánované bitce, kde se nerozlišuje počet, trvání ani použití zbraní. Ale stále více se polská radikální fotbalová scéna přibližuje západním zemím, kde si chuligáni účty vyřizují zpravidla mimo stadion.

Stejně jako v Česku i v Polsku existují družby, ale zároveň i úhlavní nepřátelství. Jak uvádí Kowalska (2006) silné družby (*souhlasy*) mají mezi sebou Legia Varšava a Pogon Szczecin nebo Slask Wroclaw a Lechia Gdaňsk. Naopak největší rivalita panuje mezi Lechem Poznaň a Legií Varšava. „*Dalším zápasem, který bývá snad ještě víc vyhrocen a ve kterém chuligáni nectí žádná pravidla, je krakovské městské derby mezi Wislou a Cracovií. Duel bývá označován jako Swieta Wojna (Svatá válka). Krakov je i v rámci Polska velice specifický a při zápasech těchto klubů dochází nejčastěji k úmrtí fanoušků.*“⁶⁷ Důkazem je událost z 9. 6. 2003, „*kdy napadl osamocенý chuligán Cracovie (vyzbrojený dvěma mačetami) příznivce Wisly Krakov před utkáním jejich celku s týmem z Wodzislavi. Těžce zranil policistu a jednoho z fanoušků.*“⁶⁸

Právě družby souvisí i s českým fotbalovým prostředím. Protože právě české a polské skupiny dokáží najít společnou řeč a vytvořit fungující koalici, která navštěvuje spřátelený klub, nebo společně absolvují výjezdy. Asi nepřekvapí, že nejintenzivnější družby probíhají v příhraničních oblastech, především ve Slezsku. Konkrétně v Ostravě a v Opavě, což je samo o sobě dost ožehavé spojení.

Baník Ostrava má tradiční a dlouhotrvající družbu s týmem GKS Katowice. „*Oficiální podobu získává družba v listopadu 1996 při zápase GKS proti Górniku Zabrze. Oba kluby spojuje už samotný název. Górniczy klub sportowy, jak zní celý název GKS, by se ve volném překladu dal přeložit právě jako Baník.*“⁶⁹ Tato družba patří mezi nejstabilnější, trvá již 23 let a nedá se předpokládat, že by do budoucna utrpěla nějaké výraznější zásahy nebo že by se měla rozpadnout.

66 Ekipa = v Polsku označení pro chuligánskou skupinu, účastník se střetů s jinými skupinami v rámci ustawek

67 Polští hooligans - historie a tradice prolitá krví. Eurofotbal [online]. 2011 [cit. 2019-03-29]. Dostupné z: <https://www.eurofotbal.cz/clanky/polsti-hooligans-historie-a-tradice-prolita-krvi-165156/>

68 MAREŠ, Miroslav, SUCHÁNEK Marek, SMOLÍK Josef. Fotbalová chuligáni: evropská dimenze subkultury. Brno: Centrum strategických studií, 2004, s. 97

69 Nejznámější polsko - české družby. Supporters.cz [online]. 2001 [cit. 2019-04-11].

Dostupné z: <https://www.supporters.cz/clanek/nejznamejsi-polskoceske-druzby-video/3746.html>

SFC Opava, další tým z prostředí Slezska, má další fungující družbu, tentokrát s týmem Slask Wroclaw. Družba vznikla v roce 1997 na basketbalovém utkání, kde fanoušci Opavy byli fascinováni atmosférou, kterou vytvořili polští diváci a po prvotních kontaktech se prvotní sympatie mění v oficiální družbu. „*Wroclavští platí i v polském měřítku za velmi dobré chuligány, a tak podporují opavské i na domluvených střetech. Nejslavnější vítězství získává koalice Opavy a Slasku na podzim roku 2005 při vyhrané bitce s chuligány Baníku Ostrava. (bitky se účastnilo po boku Opavy 22 radikálních příznivců Slasku).*“⁷⁰ Stejně jako u Baníku Ostrava, ani zde se nepředpokládá rozkol v rámci družby nebo její rozpad.

Největší obavy proto budí utkání SFC Opava – Baník Ostrava, které je „vyhecované“ samo o sobě a potencionální návštěva polských spojenců mu dodává punc vysoce rizikového utkání. „*Slezské derby má vždy vynikající návštěvnost, část fanoušků vždy tvoří Poláci, jelikož jak Baník Ostrava, SFC Opava mají silné družby s polskými skupinami. Baníkovce jezdí do hlediště podporovat ultras z polské GKS Katowice, zatímco v opavských ochozech lze potkat přívržence z klubu Slask Wroclaw.*“⁷¹ I přes všechna bezpečnostní opatření bohužel často dochází na nepokoje v hledišti. „*Podle mnohých stojí za četnými incidenty během slezského derby právě tyto družby z Polska, kde je chuligánská scéna na úplně jiné úrovni. Vzhledem k obrovské rivalitě nejen radikálních příznivců Baníku a Slezského FC oba slezské týmy v posledních letech nehrají už ani v rámci přípravy.*“⁷²

Menší družby s polskými skupinami má Slavia Praha, která se druží s Gornikiem Walbrzych a Slovan Liberec, který má uzavřeno spojenectví s KSZO Ostrowice.

Co je v polském prostředí specifické, jsou utkání národního týmu. Respektive utkání specifická nejsou, ale chování radikálních fans ano. Mareš (2004) vysvětluje, že při utkáních národního týmu není mezi skupinami uzavřen smír. Ve většině států s rozvětvenou hooligans scénou se při mezistátních zápasech smír uzavírá. Pro některé skupiny v Polsku je tak utkání národního týmu jen další příležitostí, jak si vyřídít účty s nepřátelskou skupinou. Nezřídka se tedy stane, že se například chuligáni z Poznaně poperou nejen s Angličany nebo s Italy, ale neváhají zaútočit na zneprátelenou skupinu např. z Varšavy. Podobný scénář se bohužel opakuje na vrcholných akcích, typu EURO nebo Mistrovství světa.

70 Neznámější polsko - české družby. Supporters.cz [online]. 2001 [cit. 2019-04-11].

Dostupné z: <https://www.supporters.cz/clanek/nejznamejsi-polskoceske-druzby-vidia/3746.html>

71 KUKAL, Jiří. Zažít derby [online]. Praha, 2019 [cit. 2019-04-11]. ISBN 9788075898319. s. 21 - 22

72 Tamtéž, s. 22

Jak uvádí Antonín Plachý (vedoucí trenérsko-metodického úseku FAČR) „je zřejmé, že se střídají období klidnější a divočejší. Fotbalový šampionát v Koreji a Japonsku byl i přes svůj vandalsky zatížený počátek označen jako vítězství přátelství a fair play v hledištích. Jistě k tomu přispěl i taktický krok FIFA ke spolupráci s UNICEF a třeba i vzájemné chování hráčů Koreje a Turecka během i po utkání.“⁷³

Šampionát v Německu proběhl také bez potíží i navzdory hrozbě teroristických útoků, ale zde je samozřejmě nutné vzít v úvahu německou organizační preciznost a pořádkumilovnost, která si s japonskou nezádá.“⁷⁴ Období po roce 2000 (MS 2002 a 2006) lze tedy chápat jako období klidnější. Naopak EURO 2012, 2016 a MS 2018 lze považovat za součást divočejšího období ze strany fotbalových fanoušků.

Právě rok 2012 a EURO v Polsku a na Ukrajině bylo před začátkem vyhlášeno jako rizikové. Polští hooligans slibovali zničení fotbalového svátku a násilnosti. Zvláště rizikový měl být zápas mezi Polskem a Ruskem. Polská policie a pořadatelské složky přijaly velice přísná opatření, jak na stadionech, tak v ulicích, ale přesto k několika konfliktům došlo.

Jak uvádí expert na fotbalové chuligánství Marek Bobakowski, pro chuligány je EURO velkou šancí, jak se zviditelnit. „Po nepokojích si chuligáni často kupují noviny, prohlédávají internet a tisknou si nebo kopírují zprávy, které o nich byly napsány. Oni chtějí být v médiích, rádi si o sobě čtou, rádi se na sebe dívají v televizi. Dá se předpokládat, že něco podobného se stane i na EURU.“⁷⁵ Čeho se však obávají prostí občané je fakt, že se chuligáni často na stadion nedostanou (ať z důvodu toho, že nemají vstupenky nebo z důvodu bezpečnostních opatření) a svoje účty si budou vyřizovat přímo ve městech, která hostí skupiny EURA.

Je jasné, že polští hooligans patří mezi to „nejtvrdší“ co v Evropě nalezneme. Svědčí o tom i účast hooligans (resp. jejich výběrů) na akci *Team fighting champion (TFC)*⁷⁶, kde proti sobě v ringu stojí skupiny hooligans (v počtu 5 na 5) a bojuje se, dokud nepadne poslední bojovník. Pravidelnými „výherci“ bývají skupiny z Polska, například LPH z Poznaně.

73 PLACHÝ, Antonín. Průměty agresivity a násilí ve fotbalu. *Studia Kinanthropologica*. 2007(2). s. 82

74 PLACHÝ, Antonín. Průměty agresivity a násilí ve fotbalu. *Studia Kinanthropologica*. 2007(2). s. 82

75 Polští chuligáni vyhlásili ostatním válku [online]. *Metro.cz*, 2012 [cit. 2019-04-02].

Dostupné z: https://www.metro.cz/polsti-chuligani-vyhlasil-ostatnim-valku-ohrozi-to-fotbalove-euro-1gw-/praha.aspx?c=a120529_135114_co-se-deje_rab

76 Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=g7gEZ1Ux-ns>

Paradoxem je, že polští hooligans jsou aktivnější mimo hranice než v samotném Polsku. Pokud je předpokládán výjezd polských radikálních fanoušků, okamžitě jsou zahájena rozsáhlá opatření a zápas je hodnocen jako vysoce rizikový. V Polsku se situace alespoň částečně lepší, ale vzhledem k velkému počtu skupin (i na nižších soutěžních úrovních) je takřka nemožné tento fenomén vymýtit. Alespoň trochu optimistický pohled na situaci v Polsku nabízí Bobakowski. „*Moderní stadiony, tvrdší reakce ze strany policie a nové zákony udělaly z polských stadionů o trochu bezpečnější místa.*“⁷⁷

⁷⁷ Polští chuligáni vyhlásili ostatním válku [online]. Metro.cz, 2012 [cit. 2019-04-02].

Dostupné z: https://www.metro.cz/polsti-chuligani-vyhlasi-ostatnim-valku-ohrozi-to-fotbalove-euro-1gw-/praha.aspx?c=a120529_135114_co-se-deje_rab

6. MIGRACE

6.1. DEFINICE A DĚLENÍ MIGRACE

Migrace je v dnešní době, v současné Evropě velice skloňovaným tématem. Především z hlediska sociálního, ekonomického a bezpečnostního. Samotná migrace je jevem, který v sobě skrývá velké množství směrů, motivů, faktorů a vlivů. Migrace ovlivňuje (z hlediska sociologického) různě velké jednotky. Od jedince, přes rodinu, stát nebo společenství národů. Zároveň každá společnost chápe migraci jinak. Někdo jako hrozbu, někdo jako vítanou pomoc, přirozený jev nebo cíl. Záleží na jednotlivých subjektech i celé společnosti, jak se k migraci staví.

Samotný pojem migrace vychází z latiny (ze slova migratio) a znamená pohyb, stěhování, přesouvání se. Definice migrace je složitá, jelikož je nazírána mnoha způsoby a žádná definice zatím neobsáhla celé portfolio pohledů na migraci. Nejčastěji se tedy setkáme s definicí, že „*migrace (prostorová mobilita), je stěhování osob, tj. prostorové přemístování osob v geografickém prostoru přes libovolné hranice (zpravidla administrativního charakteru). Dle pohybu lidí (vztaženého k určitému území) rozpoznáváme:*

- a) *Imigraci – přistěhovalectví*
- b) *Emigraci – trvalé nebo dočasné, dobrovolné, nebo nucené vystěhovalectví*“⁷⁸

*Podobnou definici nabízí Ministerstvo vnitra ČR. MV definuje migraci jako „přesun jednotlivců i skupin v prostoru, který je spolu s porodností a úmrtností klíčovým prvkem v procesu populačního vývoje a výrazně ovlivňuje společenské a kulturní změny obyvatel na všech úrovních.“*⁷⁹

Dalším důležitým pojmem je migrant. Mezinárodní organizace pro migraci⁸⁰ definuje migranta jako „*osobu, která se pohybuje nebo přesouvá přes mezinárodní hranici nebo v rámci státu mimo své obvyklé bydliště, bez ohledu na (1) právní postavení dané osoby; (2) zda je pohyb dobrovolný nebo nedobrovolný; (3) jaké jsou příčiny pohybu; nebo (4) jaká je délka pobytu.*“⁸¹ Bližší rozdělení statutů v Příloze, obr. 17.

⁷⁸ URBAN, Lukáš. Sociologie: klíčová témata a pojmy. Praha: Grada, 2017. s. 204

⁷⁹ MV ČR – Výkladový slovník

⁸⁰ IOM nově nabízí migrantům aplikaci do mobilních telefonů MigApp, kde se dozví důležité informace, kontakty a aktuální novinky.

⁸¹ IOM: Who is migrant? Dostupné z: <https://www.iom.int/who-is-a-migrant>

Migrace však není konstantním jevem. Od pravěku až do současnosti nebyl počet migrantů proudících na konkrétní území stejný. Zvyšování a snižování počtu migrantů můžeme označit jako migrační vlny. *Migrační vlny měly v historii lidské civilizace různé podoby: od útěku před nájezdy cizích kmenů, hledání nových – pro život vhodnějších – území, násilného vystěhování, hledání práce, útěku před různými typy perzekuce apod.*⁸²

Dle Paláta můžeme migraci dělit dle několika hledisek:

- 1) *Dobrovolnost – dobrovolná x nucená migrace*
- 2) *Čas – krátkodobá x dlouhodobá x kyvadlová migrace*
- 3) *Legalita – legální x nelegální migrace*

Nemůžeme toto dělení chápat jako jediné správné, jelikož dělení existuje celá řada a každý autor může používat dělení jiné.

1) *Dobrovolná x nedobrovolná migrace*

Dobrovolná migrace je takový způsob migrace, kdy se osoby nebo skupiny rozhodly pro stěhování (změnu města, státu) zcela dobrovolně. Důvody bývají různé. Nejčastěji pracovní, kdy se naskytne motivace lepšího platového ohodnocení, lepší pozice, vzdělání nebo lepšího uplatnění dosavadních pracovních zkušeností.

S tím souvisí i migrace za účelem studia (pracovní stáž, výzkum), kdy jde o například o vyšší úroveň univerzit nebo prohloubení dosavadních zkušeností v rámci pracovní pozice. Jak uvádí Rolný, „*převažujícím typem migrace v současnosti, s výjimkou oblastí regionálních válečných konfliktů, je však pohyb pracovní síly.*“⁸³

Nedobrovolná (nebo nucená) migrace je motivována většinou vnějšími vlivy. Nejčastěji se jedná o „*vyhoštění z vlastní země, přírodní katastrofy vedoucí k suchu, hladomoru či záplavám, diskriminace, porušování lidských práv, válečné konflikty, politická nestabilita a náboženské důvody. Při těchto událostech se ve většině případů nejedná o migraci individuální, jelikož zasáhne větší množství osob.*“⁸⁴ IOM⁸⁵ doplňuje, že se jedná o migraci, v němž existuje prvek donucení a strachu, včetně ohrožení života a obživy.

⁸² ROLNÝ, Ivo., LACINA, Lubor. Globalizace, etika, ekonomika. Boskovice: Albert, 2001. s. 231.

⁸³ ROLNÝ, Ivo., LACINA, Lubor. Globalizace, etika, ekonomika. Boskovice: Albert, 2001. s. 231

⁸⁴ PALÁT, Milan. Ekonomické aspekty mezinárodní migrace: teorie a praxe v Evropské unii. Ostrava: Key Publishing, 2013. s. 13

⁸⁵ IOM – Mezinárodní organizace pro migraci (International organization for migration)

Příkladem, který je k vidění i v předchozích kapitolách, je období poslední dekády. Nejčastěji se v souvislosti s masovou migrací uvádí rok 2015, kdy do Evropy (jak uvádí Úřad vysokého komisaře OSN pro uprchlíky)⁸⁶ přišlo 1 015 078 migrantů. Jen pro srovnání v roce 2014 to bylo 216 054 migrantů a v roce 2016 362 753 migrantů.

2) *Krátkodobá x dlouhodobá x kyvadlová migrace*

Jak uvádí Palát (2013)

- o dlouhodobé migraci hovoříme v případě, že jedinec zůstává na území daného státu více než 1 rok
- krátkodobá migrace je jevem, kdy jedinec v dané zemi pobývá méně než 1 rok

Specifickým druhem migrace je kyvadlová migrace. Ta vychází z faktu, že jedinec se po určité době v dané zemi vrací zpět do své původní vlasti. Příkladem jsou sezonní práce. V ČR funguje tento typ migrace jak směrem do ČR⁸⁷ (příkladem stavební práce v létě, kdy cizinci vykonávají profesi dělníků na stavbách), tak z ČR (výjezdy studentů do jižní Evropy na sezónní sběr ovoce nebo stavební projekty v Německu).

3) *Legální x nelegální migrace*

Zde je rozdíl patrný v právním ukotvení migrace.

Jak uvádí Slovníček pojmů MV ČR, tak legální migrace je „proces řízeného, státem kontrolovaného přistěhovalectví. (...) Obecně souvisí s pracovní migrací, v rámci které ČR prostřednictvím regulovaného přijímání cizinců uspokojuje potřeby domácího pracovního trhu. ČR může kontrolovat, v mezích evropského práva, pracovní migraci na svém území, včetně stanovení národních kvót. Dalšími typy legální migrace může být např. migrace za účelem studia nebo sloučení rodiny.“⁸⁸

⁸⁶ Dostupné z: <https://www.info.cz/svet/pocet-migrantu-keri-prichazeji-do-evropy-klesa-letos-jich-je-oproti-lonsku-o-polovinu-mene-33060.html>

⁸⁷ Nařízení MV ČR v problematice sezónních prací: Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/migrace/clanek/legalni-migrace.aspx?q=Y2hudW09Mg%3d%3d>

⁸⁸ Slovníček pojmů MV ČR. Dostupný z: <https://www.mvcr.cz/migrace/soubor/slovnicek-pojmu.aspx>

Nelegální migrace je pojmem, který je v poslední dekádě často skloňovaný a především v mediálních titulcích hojně používaný. Dá se definovat jako migrace, „*kteřá probíhá bez kontroly a řízení ze strany cílových zemí. Cizinci vstupují do cílových zemí, či v nich pobývají, bez řádného oprávnění (vízum, pobytové oprávnění). Z podstaty souvisí s kategorií uprchlictví. Řada osob, kterým je později přiznána mezinárodní ochrana, vstupuje na území hostitelského státu taktéž nelegálně. Podáním žádosti o mezinárodní ochranu (azyl) je jejich právní status „legalizován“.*“⁸⁹ Právě azyl je jedním z prostředků, jak pobyt legalizovat a vytvořit migrantům stejné podmínky, které mají občané dané země. Společnost Člověk v tísni, která se dlouhodobě zabývá ochranou a podmínky migrantů, vysvětluje, že azyl „*udělen cizinci, který je pronásledovaný nebo má odůvodněný strach z pronásledování z důvodu rasy, pohlaví, náboženství, národnosti, příslušnosti k určité sociální skupině nebo pro zastávání určitých politických názorů ve státě, jehož má občanství, nebo pokud nemá občanství, v místě trvalého bydliště, a pokud ho nedokáže tento stát ochránit, nebo osoba nemůže z důvodu takového nebezpečí jeho ochranu přijmout.*“⁹⁰ Azyl se uděluje na dobu neurčitou a jedinec, kterému je azyl udělen, může využívat systému zdravotního a sociálního pojištění nebo se zapojit na trhu práce.

Je třeba si uvědomit, že nelegální migrací můžeme nazývat i pracovní migraci, kdy pracovník nemá příslušné pracovní povolení. Není tak podmínkou, že nelegální migrace je doménou jedinců, kteří udělají cokoli, aby se dostali do jiné země. Bohužel na tuto migraci je navázáno mnoho dalších nelegálních aktivit, například převaděčství nebo obchod s lidmi. Někteří migranti jsou skutečně ochotni podstoupit obrovský diskomfort, aby jejich cesta skončila v jejich „*vysněné*“ zemi. Příkladem mohou být migranti cestující v mrazicím boxu nebo ukrytí v matraci.⁹¹

Závažnost nelegální migrace si uvědomuje i ČR a snaží se v rámci migrační strategie o co nejdůslednější přístup. „*Nelegální migrace je extrémně dynamickou oblastí s malou možností odhadu vývoje, která vyžaduje flexibilní a důsledný přístup jak ve vztahu k potírání nelegální migrace, tak ve vztahu k návratům cizinců nelegálně pobývajících na našem území.(...)* Nelegální migrace je fenomén, který může v cílových zemích zásadním způsobem ohrozit vnitřní stabilitu a bezpečnostní situaci.

⁸⁹ Slovníček pojmů MV ČR. Dostupný z: <https://www.mvcr.cz/migrace/soubor/slovnicek-pojmu.aspx>

⁹⁰ ČLOVĚK V TÍSNI. Migrace v číslech. Člověk v tísni [online]. 2018 [cit. 2019-04-15]. Dostupné z: <https://www.clovekvtisni.cz/migrační-statistiky-4518gp>

⁹¹ Migranti se chtěli dostat do Evropy zašití v matracích. Zaplatili za to přes 115 tisíc Kč. Byznys noviny [online]. CENEMEDIA, s.r.o, 2019 [cit. 2019-04-14]. Dostupné z: <https://www.byznysnoviny.cz/2019/01/03/migranti-se-chteli-dostat-evropy-zasiti-matracich-zaplatili-za-pres-100-tisic-kc/>

Z toho důvodu jsou opatření v oblasti potírání nelegální migrace jedním ze zásadních témat řešených v rámci migrační politiky České republiky.“⁹²

O tom, že se jedná o fenomén, který lze bez nadsázky nazvat celosvětovým, svědčí i aktivity OSN, především Globální kompakt pro migraci. *„Globální dohoda o migraci je velkou příležitostí zlepšit mezinárodní spolupráci v oblasti migrace a posílit vnímání přínosu migrantů a migrace k udržitelnému rozvoji. Kompakt sice není právně závazný, představuje ale rámeček pro spolupráci a lepší řízení migrace na místní, národní, regionální i globální úrovni. Jsou v něm obsaženy zásady, práva a povinnosti ze stávajících mezinárodních právních nástrojů i příklady dobré praxe ve všech oblastech migrace.*“⁹³

Jelikož dokument není právně závazný, tak mohly země s přijetím souhlasit či nikoli. Většina zemí dohodu (s většími či menšími úpravami) přijala. Mezi státy, které dohodu odmítly, patří kromě ČR, Polska, Slovenska, Maďarska například i USA. Přemysl Rosůlek, politolog ZČU, (2017) se domnívá, že pojem migrační krize, je „nafouknutá bublina“ v rámci Evropy, jelikož v porovnání se státy, které sousedí s problémovými regiony (Sýrie, Irák, Afghánistán), se do Evropy dostává jen malé procento migrantů.

Podobný názor má Rosůlek i na migraci v ČR. Zároveň potvrzuje i názory českých respondentů z výzkumné sondy. *„Četné společensko – politické debaty na témata islám, muslimové, terorismus, migrace, běženci či azyl „okupují“ veřejný diskurz, navzdory tomu, že podle všech dostupných statistik se počet žádostí o azyl nezvyšuje a „masová migrace“ z Blízkého východu se České republice téměř zcela vyhýbá.*“⁹⁴

Nelegální migrace je velice nepříjemným jevem nejen pro cílové země, ale i pro migranty samotné. Často musí žít v nuzných podmínkách uprchlických táborů, dávají své poslední peníze převaděčům a doufají v lepší život. Na straně druhé je třeba respektovat snahu cílových států o zachování bezpečnosti na jejich území, což je pochopitelné vzhledem k množství teroristických akcí v Evropě v posledních letech. Je třeba nastavit migrační strategii co možná nejpřesněji, aby se pomoc dostala migrantům, kteří ji skutečně potřebují, a zároveň se minimalizovalo riziko vstupu jedinců, kteří by mohli narušit bezpečnost dané země.

92 Migrační strategie ČR. Dostupná z: <https://www.mvcr.cz/migrace/clanek/nelegalni-migrace-v-ceske-republice.aspx>

93 Globální kompakt pro migraci: Otázky a odpovědi. OSN.cz [online]. 2018 [cit. 2019-04-15]. Dostupné z: <https://www.osn.cz/globalni-kompakt-o-migraci/>

94 ROSŮLEK, Přemysl. Sondy do studia (o) islámu v období "migrační krize". Praha: Dokořán, 2017. Bod (Dokořán). s. 9

6.2. MIGRAČNÍ TRASY

V rámci migrace (legální i nelegální) se vyskytují cesty, které jsou pro migranty důležité, jak z hlediska odchodu ze země, kde mají bydliště, tak z důvodu výběru cílové země.

Neexistuje jedna cesta, preference se mění dle aktuálních podmínek. Samozřejmě migrační trasy nejsou důležité jen pro samotné migranty, ale jsou velice sledovány jak cílovými, tak transitními státy.

Jak uvádí server Demografie.info, „obecně jsou migrační trendy ve světě charakterizovány dvěma základními směry migračních pohybů: Jih-Sever a Východ-Západ.“⁹⁵

Jak uvádí Evropská komise, migrační trasy se měnily nejen dle preferencí uprchlíků, ale i v rámci migračních vln, kdy musely pružně reagovat na vnější podmínky na cestě do cílové země.

Dle Evropské komise probíhal vývoj tras následovně:

Mezi roky 2006 až 2008 se migranti mířící do EU vydávali nejčastěji od břehů severozápadní Afriky. Mezi hlavní patřily zpočátku trasy vedoucí ze Senegalu či Mauritánie přes Kanárské ostrovy, případně přes španělské přístavy na pobřeží Afriky, města Ceuta a Melilla. Počet migrantů cestujících přes Kanárské ostrovy se podařilo snížit díky bilaterálním dohodám mezi zeměmi severní Afriky a Španělskem. Avšak trasa přes Ceutu a Melillu patří od roku 2011 opět k často užívaným.

Další hojně využívanou trasou v letech 2006 až 2009 byla cesta přes Itálii. Po prvních velkých migračních vlnách se v roce 2009 podařilo situaci stabilizovat především díky bilaterálním dohodám mezi Itálií a Libyí. Po začátku Arabského jara⁹⁶ v roce 2011 se ovšem počet migrantů na italské trase téměř zdesetinásobil. Nejfrekventovanějším místem se pak stal italský ostrov Lampedusa, kde od listopadu 2015 funguje první tzv. *hotspot* zřízený Evropskou unií. Toto zařízení napomáhá k urychlení procesu azylového řízení a oddělení nelegálních migrantů, kteří na azyl právo nemají.

⁹⁵ Migrace. Demografie.info [online]. [cit. 2019-04-15]. Dostupné z: http://www.demografie.info/?cz_migrace=&PHPSESSID=893ddaf6afb1281994e624dbd4d9858d

⁹⁶ Protesty a demonstrace v arabských zemích, nazývané též arabské revoluce nebo arabské jaro, začaly v Tunisku. Demonstrace proti korupci, zhoršující se hospodářské situaci a represím ze strany režimu zesílily, když se ve městě Sídí Bu Saíd polil hořlavinou a zapálil Muhammad Buazizi, kterému úřady nechtěly povolit stánkový prodej a zkonfiskovaly mu zboží. Nepokoje se pak přenesly do dalších zemí, demonstrovat začali lidé například v Alžírsku, Jordánsku a Jemenu. 25. ledna 2011 se konala první velká demonstrace v egyptské metropoli Káhiře – Dostupné z: <https://www.aktualne.cz/wiki/zahranici/arabske-revoluce/r-i:wiki:1198/?redirected=1555404122>

Další nejčastější trasou je hranice mezi Tureckem a Řeckem, ať už pozemní či námořní (mimo jiné i přes Kypr). Od roku 2008 je tato trasa druhou nejfrekventovanější hned po Lampeduse.

V roce 2009 tudy prošlo 40 % všech uprchlíků směřujících do Evropské unie. Přes dočasné zlepšení se však počty migrantů začaly znovu zvyšovat. Nejčastěji tuto trasu využívají migranti ze Sýrie, Afghánistánu a Iráku.

Na počátku migrační vlny často migranti pokračovali z Řecka a dále námořní trasou do Itálie. Od roku 2013 však na cestě do Evropské unie využívají čím dál častěji tzv. balkánské trasy („balkánské cesty“), přes Srbsko do Maďarska.

V současné době se využívají tři hlavní trasy (Přílohy, obr. 18):

- a) Balkánská trasa – výchozím bodem je Turecko. Dále pokračuje přes Řecko a přilehlé ostrovy na pevninskou část Evropy. Konkrétně přes balkánské státy Makedonii a Srbsko.

Mezníkem se stal rok 2015, kdy maďarská vláda rozhodla o výstavbě plotu,⁹⁷ který měl migrační vlnu zastavit nebo alespoň zmírnit. To se povedlo a trasa tak musela být odkloněna přes Slovinsko, odkud se migranti dostávali dále do Evropy.

Dle geografické polohy trasu nejčastěji využívají lidé ze zemí Blízkého a Středního východu nebo obyvatelé některých balkánských států.

- b) Středomořská trasa – vede ze severní Afriky do Itálie (pevninská část i ostrov Sicílie) a dále, nejčastěji do Německa a Francie. Problémem trasy je nebezpečnost, jelikož migranti musí, často na nevelkých a ne příliš bezpečných plavidlech, překonat úsek Středomořského moře. Často se tak stává, že migranty zachraňuje pobřežní stráž a známé jsou i případy, že se plavidlo s migranty potopilo.
- c) Západní středomořská trasa – vede ze severní Afriky přes přístavy Ceuta a Mellila do Španělska a Francie. Zde bylo vynaloženo velké množství prostředků na ochranná opatření, např. na stavbu plotu. Na pobřeží i kolem přístavů tak čekají tisíce migrantů na příležitost, jak se touto cestou dostat do Evropy.

⁹⁷ Dostupné z: <https://plus.rozhlas.cz/tri-roky-madarskeho-plotu-splnil-cil-migranti-tudy-nechodi-mezinarodni-kritika-7564976>

Tyto cesty jsou většinou velice dobře monitorované a střežené a selekce migrantů probíhá velice pečlivě. Není neobvyklé, že migranti musí čekat dlouhé měsíce v uprchlických táborech na hranicích zemí na možnost pokračovat dále do cílových zemí.

Dle statistik, byla v roce 2018 nejvíce využívána cesta přes Španělsko. Tu využilo zhruba 65 000 migrantů. Balkánskou cestu využilo necelých 50 000 migrantů a cestu přes Středozemní moře využilo necelých 24 000 migrantů.⁹⁸

Srovnání frekventovanosti hlavních tras viz. Přílohy, obr. 19

⁹⁸ Mígrační trasy v roce 2018. MV ČR. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/soubor/migracni-trasy-v-roce-2018.aspx>

6.3. DOPADY A PŘÍČINY MIGRACE

Migrace a její dopady lze porovnávat a popisovat z několika úhlů pohledu. Dopady migrace jsou velice široké. Dopadají jak na samotné migranty, tak na společnost. A to nejen během cesty do cílové země, ale i po jejich příchodu v rámci začlenění se do společnosti. Samozřejmě dopady nemusejí být jen negativní, pro obě dvě strany mohou znamenat výhru. „Z mezinárodní migrace mohou dnes za určitých okolností těžit jak země původu, tak hostitelské země. Na druhou stranu může migrace způsobovat i řadu politických, ekonomických a společenských problémů, se kterými se obě skupiny zemí musejí vypořádávat.“⁹⁹

Z hlediska státu má migrace velký dopad na ekonomickou a sociální sféru daného státu, na politickou situaci a v neposlední řadě na bezpečnost. Všechny tyto oblasti pak ovlivňují samotného migranta, ať příznivě nebo nepříznivě. Celý proces migrace je pro všechny zúčastněné velký nápor na psychické i fyzické síly. I proto by se měly státy, kde migranti žádají o azyl nebo alespoň dočasnou ochranu, postupovat maximálně citlivě a snažit se podpořit migranty při jejich snahách o začlenění se do společnosti.

Jaké jsou dopady pro **země původu**, odkud migranti pochází? Jak uvádí Pospíchalová, Miholová (2013), nepříznivým důsledkem je odchod vzdělaných a kvalifikovaných lidí – tzv. odliv mozků (brain drain). Země původu tak přicházejí o potenciální vzdělané elity země. Poslední trendy však ukazují, že stále více migrantů se do své země vrací. Mohou tak ve své domovské zemi uplatnit zkušenosti nabyté v zahraničí. Samozřejmě je důležité, jak se během jejich pobytu v hostitelské zemi, vyvíjí situace v jejich rodné zemi. I to je jedním z vlivů, který berou v potaz při možném návratu do vlasti. Problémem je také migrace žen, které se nejčastěji snaží uplatnit v oblasti práce v domácnosti nebo v péči o děti či seniory. Zákonitě musí vzniknout nedostatek v zemi, odkud migrují. Vytváří se tzv. globální řetězec péče.

Emigranti často do svých zemí původu posílají část ze svých výdělků, hovoříme o tzv. *remitencích*. Podporují tak nejen svou rodinu nebo obec, ale přispívají také k ekonomickému růstu své země. I zde můžeme vidět propojení migrace s fenoménem fotbalu. Hráči, nejčastěji z afrických států, posílají do své vesnice část výdělků, nejen pro svou rodinu, ale i pro celkové zlepšení situace ve své domovině (výstavba škol nebo sportovních hřišť).

99 POSPÍCHALOVÁ, Adéla. MIHOLOVÁ, Kristýna. Dovedu to pochopit – Migrace. 2013. s. 1

Dostupné z: https://www.varianty.cz/download/docs/60_aktualizovana-pr-i-ruc-ka-dovedu-to-pochopit-o-migraci.pdf

Zároveň často organizují sbírky, kdy od svých spoluhráčů vybírají starší kopačky nebo použité chrániče a odesílají je do svého regionu, kde toto vybavení chybí a může pomoci mladým sportovcům v začátcích jejich kariéry.

Díky rozvoji technologií je migrace snazší, levnější a lépe zvládnutelná. Dnes není problém udržovat kontakty s rodinou pomocí mobilního telefonu nebo hovorů přes Skype, což hlavně na psychiku migrantů může působit velmi pozitivně. Pomocí chytrých telefonů mohou studovat i jazyk, což je důležitý prvek úspěšného začlenění do společnosti. Bohužel často dochází k tomu, že například rodiče se rozhodnou migrovat do Evropy za účelem výdělků a nechají děti v zemi původu. Ty mohou vyrůstat v rozvětvené rodině, kdy se o ně starají příbuzní, objevují se však i případy, kdy jsou děti poslány do dětských domovů či tráví dětství a dospívání na ulici.

„Ve spoustě zemí, které produkují migranty, jsou sociálně-ekonomické podmínky velmi složité. Extrémní chudoba, válečné konflikty, porušování lidských práv, korupce atp. jsou faktory, které schopným lidem neumožňují rozvinout jejich schopnosti. Migranti, kteří se vracejí, se snaží své zkušenosti ze zahraničí uplatnit doma. V souvislosti s novými migračními trendy se proto v poslední době začíná hovořit o takzvaném zisku z mozků (brain gain) nebo cirkulaci mozků (brain circulation). Nejedná se ale jen o zkušenosti nabyté na školách nebo v zaměstnání, migranti se často do svých zemí původu vracejí investovat vydělané peníze.“¹⁰⁰

Výhodou v současné době je i systém stáží nebo výměnných pobytů. Velké světové firmy tento trend podporují a mohou tak získat nové zaměstnance a na druhou stranu mohou uvažovat například o otevření pobočky své firmy v rozvojovém regionu a pomoci tak zvýšit úroveň jak ekonomickou, tak sociální.

Cílové země mají postavení odlišné. Z hlediska demografie může migrace pomoci s vyrovnáním stárnutí populace a nízkou porodností. Ekonomicky mohou cílové státy profitovat z toho, že migranti nemají problém s vykonáváním práce, o kterou místní lidé nestojí. Spokojí se i s výrazně nižší mzdou než je průměr v daném státě. Tohoto jevu však může být snadno zneužíváno, kdy jsou migranti nuceni dělat tvrdou práci v nevhodných podmínkách, často za minimální možnou mzdu. *„Migranti často vykonávají práce, o které není mezi místními obyvateli z mnoha důvodů zájem. (V České republice se jedná hlavně o stavební profese nebo uklízečské práce.) Přistěhovalci tak zaplňují mezery na trhu práce.“*

100 POSPÍCHALOVÁ, Adéla. MIHOLOVÁ, Kristýna. Dovedu to pochopit – Migrace. 2013. s. 4

Dostupné z: https://www.varianty.cz/download/docs/60_aktualizovana-pr-i-ruc-ka-dovedu-to-pochopit-o-migraci.pdf

*Zároveň ale z jejich práce profitují i ostatní obyvatelé, neboť realizují některé nezbytné aktivity (např. ve výrobním procesu), bez nichž by nebylo možné výrobu dokončit.*¹⁰¹ Často však v oblasti práce dochází k podhodnocení migrantů, vzhledem k jejich zemi původu. Například ženy z Ukrajiny, které si v Česku vydělávají jako pracovnice v továrnách nebo uklízečky, mohou být vystudované učitelky nebo vědecké pracovnice. To potvrzuje i Burgetová a Černá (2007). „*Firmy zaměstnávají cizince někdy i proto, že jim za vykonanou práci platí nízké mzdy, navíc cizinci nevyžadují plnění Zákoníku práce, pracují na místech, o které místní obyvatelé nemají zájem a nemají problém pracovat i přesčas.*“¹⁰²

Ožehavou oblastí je oblast sociální. Konkrétně jejich integrace do společnosti. Často se v cílových zemích objevují hlasy o krádeži pracovních míst, snižování mezd a tím pádem ke snížení životní úrovně obyvatel cílové země. Navíc ve vyspělých státech se setkáme s radikální pravicovou politikou a rovněž s xenofobií a rasismem. V poslední dekádě se velice často vyskytuje v souvislosti s migrací strach z terorismu. Odborníci se však domnívají, že přistěhovalci neberou pracovní místa domácím pracovníkům. Otvírají se totiž nová pracovní místa a migranti navíc vykonávají práce, které majoritní společnost vykonávat nechce (dělníci, uklízečky, apod).

Problémem je i vznik uzavřených komunit (ghett). Nejčastěji je najdeme na okrajích měst se špatnou dostupností. Jsou zde rizika jak bezpečnostní, tak jsou zde problémy se sociální úrovní nebo se vzděláním. Často je pobyt v ghettu způsobený strachem. Migrant se může bát projevů rasismu, nemusí umět jazyk nebo má problémy s gramotností. Proto je pro něj snazší trávit život v ghettu. Prevenci by měl obstarávat plán migrační politiky konkrétních států. Jedná se o sociální pomoc, jazykové kurzy, rekvalifikační kurzy či možnost (alespoň základního) vzdělání. „*Lidé pořád musí opouštět své domovy kvůli válkám a etnickým čistkám a musí se více či méně dobrovolně vydávat na cestu. Ve světě, jemuž stále vládnou národní státy a globální korporace, vytváří migrace mobilní a hybridní identity. Traumata, nostalgii a vyloučení ze společnosti vyvažují pocity plurality, kosmopolity a oslavy jiných kultur. Příběh migrace se tak bude odvíjet dál, dokud budou lidé na světě žít.*“¹⁰³

Opět nabídnou provázanost s fotbalem (ale i jinými sporty). Hráč z Afriky přijde do nového klubu v ČR, neumí jazyk (zvláště čeština je pro cizince velice náročná) a má podávat výkony a fungovat v českém kolektivu.

101 POSPÍCHALOVÁ, Adéla. MIHOLOVÁ, Kristýna. Dovedu to pochopit – Migrace. 2013. s. 6

Dostupné z: https://www.varianty.cz/download/docs/60_aktualizovana-pr-i-ruc-ka-dovedu-to-pochopit-o-migraci.pdf

102 BURGETOVÁ, Eva., ČERNÁ, Marie. Cizinci, našinci a média – Mediální analýzy. Praha: Multikulturní centrum, 2007. s. 80

103 KING, Russell. Atlas lidské migrace. Praha: Mladá fronta, 2008. s. 13

V lepším případě umí anglicky a dokáže tímto jazykem komunikovat, v horším nedisponuje znalostí angličtiny. Pak je odkázán na podporu spoluhráčů a realizačního týmu. Naštěstí kluby chápou, že komunikace je pro tyto jedince klíčová, proto jim zprostředkovává kurzy češtiny, aby byli schopni alespoň základní komunikace v češtině, což jim usnadní jak pobyt v kolektivu, tak celkově ve společnosti. Stejný princip je aplikován i naopak, pokud čeští hráči odejdou do zahraničního klubu a také nedisponují znalostí tamního prostředí a jazyka.

Samozřejmě nelze opomenout finanční stránku migrace. Cílová země bude muset vynaložit určité prostředky, bez ohledu na to, zda migranti v dané zemi získají azyl, budou vyhoštěni nebo odejdou do jiné cílové země. Jedná se o náklady spojené s bezpečností státu, se sociální a zdravotní podporou migrantů, náklady na jejich ubytování a náklady na administrativní procesy a úkony. Ze začátku nelze totiž předpokládat, že migranti budou do státní pokladny přispívat daněmi nebo sociálním a zdravotním pojištěním. Rovněž se očekává od státu i podpora na ubytování migrantů, alespoň do té doby, než budou migranti schopni si bydlení hradit sami a zvládnou být finančně soběstační.

Závěrem lze tedy říci, že migrace je složitým jevem, který s sebou přináší množství dopadů pro všechny zúčastněné subjekty. Jak pro cílové, tak pro země původu a rovněž pro migranty samotné. Jedná se o dopady ekonomické, sociální, politické či demografické. Nelze určit, které dopady jsou pro konkrétní subjekt ty nejdůležitější. Nicméně v rámci všech dopadů může migrace všem stranám přinést užitek a výhody. Samozřejmě je nutná kooperace jak od cílových zemí, tak od migrantů, ale při správně nastavené migrační strategii je to splnitelné. Na druhou stranu se setkáme i s dopady, které mohou být negativní. Na jednu stranu je to podhodnocování migrantů a zařazování na špatně placené a obtížné pracovní pozice, na stranu druhou jde o výdaje cílových států vydaných na proces přijímání a začlenění migrantů do majoritní společnosti. Záleží pak na každém jedinci, cílovém i původním státu, jak migraci a její průběh pojme a jakým směrem se celý proces, od odchodu z vlasti až po příchod do cílové země, bude ubírat.

6.4. POSTOJE A NÁZORY NA PŘÍLIV MIGRANTŮ V ČR, S DŮRAZEM NA RADIKÁLNÍ FANOUŠKOVSKÉ SKUPINY

Zprávy o migrantech v České republice se vyskytují s železnou pravidelností. Většinou se jedná o reporty ze sousedních států (Německo, Rakousko) nebo o zprávy sledující život uprchlických rodin, kterým byl nabídnut azyl v ČR. Poslední kauzou, která propojovala postoj ČR a migrantů, bylo nepřijetí paktu o migraci z dílny OSN. ČR tak svým postojem napodobila ostatní země Visegrádské 4 (V4). „České vládě na dokumentu vadí, že se do něj nedostaly některé její priority, třeba jasné rozlišení mezi legálními a nelegálními migranty nebo označení nelegální migrace za nežádoucí.“¹⁰⁴ Například komentátor a politolog Jiří Pehe se domnívá, že nepřijetí paktu byla chyba. Pehe připustil, že jde spíše o populistické gesto, kterým chce vláda nahnat body. „Nepřijetí paktu je zbytečné populistické gesto. Odmítnutí nás nijak více neochrání před případnou migrační vlnou, ale zato ztíží pozici České republiky při ochraně vlastních občanů migrujících jinam.“¹⁰⁵ Nevoli s rozhodnutím V4 o nepřistoupení k paktu vyslovil i předseda Evropské komise Jean – Claude Juncker. Dá se tedy říci, že společné postoje V4 sice přinesly české vládě plusové body za péči a důsledné opatření a strategii v oblasti migrace, na druhou stranu se ČR dostala do podvědomí Bruselu (EU) jako součást nekooperující a nesolidární organizace.

Většina politické scény (mimo vyhraněných pravicových stran, např. Dělnické strany) se k migraci staví neutrálně. Respektive podporují legální migraci za jasně daných pravidel, neuzavírání hranic nebo podporu pracovní legální migrace. Samozřejmostí je boj proti nelegální migraci, obchodu s lidmi a snaha o maximální bezpečnost svých občanů. Tak je i prezentována *Strategie migrační politiky České republiky*¹⁰⁶, kterou vydává Ministerstvo vnitra ČR. Dle statistiky MV ČR do ČR nejčastěji přichází (ať už v rámci legální, či nelegální migrace) příslušníci ukrajinské a syrské národnosti. ČR se snaží s migrační krizí bojovat i preventivně. A to přímo v zemích, odkud pochází migranti, kteří míří do Evropy. Podobný postoj razí i celé společenství V4, kdy se jedná především o finanční pomoc, která má zajistit ochranu hranic, lepší zdravotní péči a celkově lepší životní podmínky přímo v zemích severní Afriky nebo Blízkého Východu. Přímo v ČR je pak boj proti nelegální migraci v pravomoci cizinecké policie.

104 ČTK. Země OSN přijaly v Marrákeši migrační pakt. Česko se nepřipojilo. Echo24 [online]. 2018 [cit. 2019-04-04].

Dostupné z: <https://echo24.cz/a/SWa8A/zeme-osn-prijaly-v-marrakesi-migracni-pakt-cesko-se-nepripojilo>

105 PEHE, Jiří. Proč je odmítnutí globálního paktu chybou. IRozhlas.cz [online]. 2018 [cit. 2019-04-04].

Dostupné z: <https://plus.rozhlas.cz/jiri-pehe-proc-je-odmitnuti-globalniho-paktu-o-migraci-chyba-7678947>

106 Dostupné z: Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/migrace/clanek/strategie-migrační-politiky-ceske-republiky.aspx>

„Naší hlavní prioritou je odhalovat a rozkrývat spolu s dalšími složkami Policie ČR a policejními orgány zejm. sousedních států EU činnost převaděčských struktur.“¹⁰⁷

Představitelé radikálních fanouškovských skupin (jak vyplývá z autentických rozhovorů) se většinou domnívají, že ČR berou uprchlíci a migranti jen jako spojku na své cestě do Německa a jiných zemí. Problém politizace se této subkultury začal týkat až s příchodem akce „1 euro na uprchlíky“, kterou iniciovala UEFA. Do té doby se neobjevovaly případy, které by se přímo dotýkaly migrace. V několika případech se rasismus a xenofobie objevily na stadionech v ČR v podobě „hajlování“, skandování rasistických hesel a urážení hráčů černé pleti. Tento fakt se dá přičíst tomu, že část hooligans se hlásí k pravicově orientovaným stranám a uskupením.

Akce se týkala týmů, které hrály Evropskou ligu, konkrétně AC Sparta Praha, FC Viktoria Plzeň a Slovan Liberec. Radikální a skalní fanoušci zmíněných týmů připravili akci, kde deklarovali postoj k diktátu od UEFA, ačkoli ani jeden z klubů nepodal žádnou námitku nebo akci nezpochybnil.

Sparta se utkala s APOELEM Nikosie a zápas se odehrál bez podpory fanoušků z kotle letenského stadionu.¹⁰⁸ Akci fanoušci vysvětlili slovy: *„Ztrátu tří bodů dokážeme skousnout, ztrátu Evropy nikoli.“¹⁰⁹* Jak autor vtipně glosoval, *„vyholení ultras snesou odlišnou barvu pleti leda u hráčů vlastního týmu (a to jen, když se daří).“¹¹⁰* Vedení Sparty nevydalo žádné oficiální komuniké ke vzniklé situaci, jen hráči a realizační tým zalitovali, že si takovéto zápasy zaslouží určitě lepší atmosféru.

Ještě radikálnější byli fanoušci FC Viktoria Plzeň. Ti spíše než migraci řešili apolitizaci fotbalu, když se jim nelíbilo stanovisko UEFA, respektive jejich nařízení, čeho se kluby mohou (nebo mají) účastnit. *„Oželet jeden zápas je pro nás menším zlem, než se být jednou korunou spolupodílet na téhle nechutné akci. Jistě uslyšíme, že politika do sportu nepatří. Tak si vzpomeňte, kdo nařídil držet minutu ticha za Mandelu, kdo nás trestá za naše názory, kdo nám neustále cpe hesla RESPECT a NO RACISM,“¹¹¹*

107 Policie ČR. Nelegální migrace v České republice za rok 2017 [online]. [cit. 2019-04-04]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/nelegalni-migrace-v-ceske-republice-za-rok-2017.aspx>

108 ČTK. Fanoušci Sparty nesli kvůli uprchlíkům na fotbal. Týden.cz [online]. Praha, 2015 [cit. 2019-03-27].

Dostupné z: https://www.tyden.cz/rubriky/sport/fotbal/evropske-pohary/fanousci-sparty-nesli-kvuli-uprchlikum-na-fotbal_357633.html

109 VITVAR, Jan H. Jak čeští ultras bojují proti uprchlíkům. Respekt [online]. 2015 [cit. 2019-03-27].

Dostupné z: <https://www.respekt.cz/glosa/jak-cesti-ultras-bojuji-proti-uprchlikum>

110 Tamtéž, Dostupné z: <https://www.respekt.cz/glosa/jak-cesti-ultras-bojuji-proti-uprchlikum>

111 ŠEDIVÝ, Petr. Podporovat uprchlíky? Nechutnost, protestovali plzeňští fanoušci. Lidovky. cz [online]. Praha, 2015 [cit. 2019-03-28].

Dostupné z: https://www.lidovky.cz/sport/fotbal/fanousci-viktorie-plzen-odmitli-podporit-uprchlici.A150918_134912_In-sport-fotbal_Iso

tak vysvětloval svůj postoj jeden z fans plzeňské Viktorie. Část fanoušků nedorazila vůbec a vstupenky na utkání prodali. „*Proto jsme se rozhodli k tomuto kroku. Peníze, které dostaneme za prodané vstupenky, darujeme našim seniorům nebo nemocným dětem. Oni si zaslouží naši péči a pozornost, nikoli ekonomické kobyly z Afriky nebo arabského poloostrova.*“¹¹² Další část ultras na utkání dorazila, ale během úvodu utkání nefandila. Mluvčí Viktorie Pavel Pillár uvedl: „*Viktoria Plzeň se jako stálý člen ECA zúčastnil iniciativy této organizace na podporu uprchlíků k prvnímu zápasu Evropské ligy v tomto ročníku. Co se týče samotné iniciativy, soustředí se Viktoria Plzeň také nadále na dlouhodobou a stabilní podporu lokálních neziskových organizací prostřednictvím zavedeného charitativního projektu Viktoriánské srdce.*“¹¹³ Pro plzeňské fans to však nebyla první negativní nálepka. V ligovém utkání proti Slavii Praha roztáhli na tribuně transparent s nápisem *Europe, wake up, (Přílohy, obr. 14)*, za což Plzeň FAČR vyměřila pokutu 100 000 Kč.

Fanoušci Slovanu Liberec, který byl třetím účastníkem Evropské ligy, se do akce nezapojili. Podobné akce se však objevily i mimo prostředí evropských pohárů. Fanoušci Jablonce vytvořili transparent, kdy postava s nápisem *Europa nakopává vousatého vepře s turbanem na hlavě*. Klub jednání svých „fanoušků“ jasně odsoudil a policie celý incident začala prošetřovat jako podněcování k nenávisti a čin s rasovým podtextem. Samotní hooligans svůj čin obhajují a na webu supporters.cz¹¹⁴ dokonce deklarují, že se podobnou akcí chtějí prezentovat i v budoucnu.

Akce nešla pozornosti muslimů žijících v ČR. Ibrahim Al Sulaiman, muslim žijící v Liberci, komentuje celou situaci následovně: „*V České republice panuje v tomto ohledu velká hysterie. Sleduju ji a vidím, jak se to na lidi valí z televize, novin, internetu, od politiků. Lidi jsou ovlivnitelný dav a vůbec si neuvědomují, že třeba uprchlíci z Afriky jsou křesťané. Češi byli ale vždycky kulturní, ne bojovný národ. U kulturnosti by měli zůstat.*“¹¹⁵ Sulaiman velice dobře poukázal na fenomén, kdy část veřejnosti přejala názor, který je publikován na internetu, v novinách nebo v televizi. Aniž by si zjistili relevantní a podrobnější informace a poté si na celou problematiku vytvořili názor.

112 Tamtéž, Dostupné z: https://www.lidovky.cz/sport/fotbal/fanousci-viktorie-plzen-odmitli-podporit-uprchlici.A150918_134912_in-sport-fotbal_iso
ECA = European club asociation – Evropská asociace klubů

113 Tamtéž, Dostupné z: https://www.lidovky.cz/sport/fotbal/fanousci-viktorie-plzen-odmitli-podporit-uprchlici.A150918_134912_in-sport-fotbal_iso

114 Jedná se o web, kde si hooligans a ultras vyměňují materiály, názory a diskutují. Dostupné: www.supporters.cz

115 MIKULÍČKA, Jan. Fanoušci namalovali prase s Koránem. Policie řeší podněcování nenávisti. MF DNES [online]. 2016 [cit. 2019-03-28].

Dostupné z: https://www.idnes.cz/liberec/zpravy/protiislamsky-transparent-na-fotbale-v-jablonci.A150804_155453_liberec-zpravy_tm

Ve zpravodajských relacích vidí útoky migrantů a jejich problémovost; osudy lidí, kteří útekem řešili svou špatnou životní situaci a snaží se adaptovat na kulturu daného regionu a stát se plnohodnotnými občany Německa, Česka nebo jiného státu, ale vyobrazeny nejsou.

Důvod je jednoduchý. Nejsou tak poutavé. Pak je velice jednoduché v rámci davu odsoudit migranty, hodit je do jednoho pytle a v ochozech stadionů „pořvát“ hesla s rasistickým podtextem a odsoudit všechny, kteří vyznávají jiné náboženství a jinou kulturu.

Závěrem trocha optimismu. Glosátor Jan H. Vitvar dává jednoduchý návod, jak vymýtit podobné projevy a zbavit fotbalové stadiony tzv. fanoušků. *„Když se české kluby dohodnou, že z každé vstupenky věnují pět korun na uprchlíky (nebo homosexuály, židy, Romy, pravdoláskaře), v ochozech stadionů bude rázem definitivní klid.“*¹¹⁶

116 VITVAR, Jan H. Jak čeští ultras bojují proti uprchlíkům. Respekt [online]. 2015 [cit. 2019-03-27].

Dostupné z: <https://www.respekt.cz/glosa/jak-cesti-ultras-bojuji-proti-uprchlikum>

6.5. POSTOJE A NÁZORY NA PŘÍLIV MIGRANTŮ V SRN, S DŮRAZEM NA RADIKÁLNÍ FANOUŠKOVSKÉ SKUPINY

Německo je zemí, kam míří kroky mnoha legálních migrantů i imigrantů, především ze zemí Blízkého východu nebo severní Afriky. Statistiky z roku 2018 říkají, že „v Německu žije 10,6 milionu cizinců. Cizinec je tedy každý osmý (Německo má zhruba 82 milionů obyvatel) a z celkového počtu 10,6 milionu cizinců je zhruba 12-15% ze zemí Blízkého východu (Irák, Afghánistán, Turecko).“¹¹⁷ „Od roku 2015 vstoupilo na území Německa přes 1 milion migrantů. Více než 500 000 migrantů je bez práce a 250 000 migrantů je v Německu, dle spekulací, nelegálně a mělo by být vyhoštěno.“¹¹⁸

Německo vychází z Národního integračního plánu.¹¹⁹ Ten upravuje základní postoje, možnosti podpory a začlenění migrantů a metody, jak zajistit bezproblémovou integraci. Sami němečtí politici (v čele s Angelou Merkel) si však uvědomují, že v poslední době se v rámci migrace vyskytuje řada problémů. „Problémy integrace se však v posledních letech částečně zvýšily. Část přistěhovaleckého obyvatelstva hovoří pouze nedostatečnou němčinou, má omezené vzdělávání a odbornou přípravu a jsou často nezaměstnaní. Kromě toho někteří nepřijímají základní pravidla našeho soužití; to platí i pro práva žen. Musíme zabránit nedobrým vyhlídkám a nedostatečnému přijetí, protože velký počet mladých přistěhovalců zažívá sociální a politické represe. Nesmí vzniknout „ztracená generace“. Pro budoucnost bude zásadní, aby každý byl ochoten tyto potíže vyřešit. Jinak hrozí, že se koexistence stane konfliktem.“¹²⁰

Levicově orientovaná politika je přijímána a respektována i díky způsobu, jakým je prezentována v médiích. I na německé politické scéně se najdou jedinci, kteří příchod migrantů veřejně a naplno odsoudí. Jedním z nejhlásitějších je bývalý ministr financí Thilo Sarrazin. Ten vydal knihu *Deutschland schafft sich ab* (v Česku vydána pod názvem *Německo páchá sebevraždu*).

117 Number of migrants in Germany hits record high. Reuters [online]. 2018 [cit. 2019-03-26].

Dostupné z: <https://uk.reuters.com/article/uk-germany-immigration/number-of-migrants-in-germany-hits-record-high-idUKKBN1HJ2BQ>

118 JUREK, Kamil. Německo a migranti dnes aktuálně. Rexter [online]. 2018, 19.9.2018 [cit. 2019-03-27].

Dostupné z: https://www.rexter.cz/rubriky/zpravy-a-politika/nemecko-a-migranti-dnes-aktualne_179.html

119 Dostupný z: <https://www.bundesregierung.de/resource/blob/975226/441038/acdb01cb90b28205d452c83d2fde84a2/2007-08-30-nationaler-integrationsplan-data.pdf?download=1>

120 Bundeszentrale für politische Bildung. Dostupné z: <http://www.bpb.de/lernen/grafstat/projekt-integration/134609/info-05-10-nationaler-integrationsplan>

Kritizuje zde systém sociálních dávek, které mohou migranti pobírat a dále jejich ekonomický přínos pro samotné Německo a zároveň se obává o rozrůstání islámské kultury v Německu. „*Ekonomicky nepotřebujeme muslimskou migraci v Evropě. V každé zemi stojí muslimští migranti více, než, kvůli jejich nízké účasti na trhu práce a vysokým sociálním nárokům, přinášejí ekonomice přidanou hodnotu.*“¹²¹ (...) „*Tolerujeme růst kulturně odlišné menšiny, která nemá naše standardy tolerance, ale která je silnější než hostitelská společnost. Proč je otázka tak významná? Jde o to, zda chceme zachovat základní rysy naší kultury, naší identity a našeho způsobu života a předat je našim vnoučatům, nebo zda chceme organizovat a řídit populaci ze Středního Východu, Turecka či severní Afriky. (...) Stali jsme se menšinou ve své vlastní zemi.*“¹²² Svou opozici vůči Angele Merkelové demonstroval i v deníku Welt. „*Pokud kancléř věří, že islám patří k evropské tradici a kultuře, nemá pravdu.*“ (...) „*Islám, spolu s jeho radikálními, násilnými odrůdami, přišel do německé společnosti pouze neplánovaným a nekontrolovaným masovým přistěhovalectvím za posledních 40 let. Navíc prohlášení Angely Merkelové zakrývá skutečný problém: Rostoucí podíl muslimských spoluobčanů v Evropě nesdílí západní systém hodnot, nechce se kulturně integrovat a vylučuje se v paralelních společnostech.*“¹²³

Svoje postoje dokládá i podporou hnutí PEGIDA, včetně demonstrací, kterých se zúčastňují pravicově smýšlející jedinci a představitelé hooligans. Jeho příspěvky a recenze na knihu rozdělily německou společnost. Část jej tvrdě kritizovala a názory odsoudila, druhá jej podpořila a ztotožnila se s jeho tvrzeními.

V Německu je mezi fotbalovými fanoušky nutné rozdělovat několik postojů vůči migraci. Prvním jsou normální fanoušci a fanoušci ultras (alespoň většina z nich). Druhým skupiny hooligans, které více či méně sympatizují se samotným klubem.

121, SARRAZIN, Thilo. Německo páchá sebevraždu: jak dáváme svou zemi všanc. Praha: Academia, 2011. s. 267

122 Tamtéž, s. 277

123 Merkels Aussage zum Islam vernebelt das Problem. Welt.de [online]. 2015 [cit. 2019-03-27]. Dostupné z: <https://www.welt.de/politik/deutschland/article136566652/Merkels-Aussage-zum-Islam-vernebelt-das-Problem.html>

Je nutné si nejprve rozdělit fanoušky v Německu.¹²⁴ Dělení je podobné jako v českém systému.

- 1) A – fanoušci – mírumilovní fotbaloví diváci
- 2) B – fanoušci – potenciální výtržníci. Do této skupiny řadí policie ultras fanoušky schopné ve vypjatých situacích násilných projevů
- 3) C- fanoušci – pachatelé násilí. tzv. „tvrdé chuligánské jádro“, kteří jsou v den fotbalového zápasu pod dohledem policie.

Skupiny A a B („normální“ fotbaloví fanoušci a představitelé ultras) se k migraci staví vesměs kladně. Jak vychází z autentického rozhovoru i z názorů fanoušků v Německu, často se hlásí k postojům, které prezentuje jejich klub. Důkazem jsou fanoušci Dortmundu a St. Pauli, jejichž týmy se veřejně přihlásily k podpoře uprchlíků a fanoušci na společném přátelském utkání rozvinuli transparenty s texty „*Refugees are welcome*“. Právě fanoušci Dortmundu vystupovali v podpoře uprchlíků nejaktivněji. Podporu vyjádřil i nejslavnější fotbalový klub v Německu, FC Bayern München. (Přílohy, obr. 15). Skupiny C (hooligans) se většinou vymezují proti uprchlíkům a následné islamizaci Německa. Argumentují trestnou činností migrantů a zachováním svobody Německa. Svoji nespokojenost a názor dávají najevo většinou při demonstracích hnutí PEGIDA nebo aktivně propagují heslo HOONARA (viz. popis výše).

Asi nejznámějšími demonstracemi jsou ty z Drážďan a Kolína nad Rýnem (za účasti hooligans Dynama Dresden a FC Köln), kterých se aktivně účastnili i fanoušci kategorie C a dávali najevo svůj jasný postoj k přijímání migrantů v Německu. Stejný názor razila i pravicová partaj Die Freiheit, která jasně deklarovala: „*Všemi svými silami stojíme proti islamizaci naší krajiny.*“¹²⁵

Německá společnost, nejen ta fotbalová, je tedy rozdělená. Většina ovšem respektuje levicovou politiku a podporu uprchlíků (otevřené hranice, sociální dávky). Samozřejmě Německo tíží počet uprchlíků, který k nim míří a v poslední době i zvýšená kriminalita migrantů. To je důvodem k nepokojům a obavám jak o bezpečí jednotlivců, tak z hlediska globálního a možného terorismu na německém území.

124 BÍLÁ, J. Anotace publikace LEHMANN, A. Povyk kolem fotbalu [online]. [cit.2019-27-3].
Dostupný z [www: http://aplikace.mvcr.cz/archiv2008/casopisy/kriminalistika/2001/01_01_chulig.html](http://aplikace.mvcr.cz/archiv2008/casopisy/kriminalistika/2001/01_01_chulig.html).

125 8. studentská vědecká konference: Migrační politika vo vybraných európskych krajinách. Prešov: Prešovská univerzita, 2013. s. 655

I Angela Merkelová si uvědomuje, že její dobrá vůle nebyla úplně naplněna a přiznala, že s podporou migrace jsou v Německu potíže. Zároveň ale většinová společnost odsuzuje demonstrace proti uprchlíkům a pravicové názory at' na politické scéně nebo v rámci seskupení, kde jsou členy i příslušníci hooligans nebo ultras. I když se v posledních letech počet migrantů v Německu snížil, stále se jedná o palčivý problém, který rozděluje Německo a politikům i veřejnosti je jasné, že se bude muset hledat řešení, jak migraci regulovat a koordinovat. Nejen na území Německa, ale v rámci celé Evropské unie.

6.6. POSTOJE A NÁZORY NA PŘÍLIV MIGRANTŮ V POLSKU, S DŮRAZEM NA RADIKÁLNÍ FANOUŠKOVSKÉ SKUPINY

Polsko a migrace je v poslední době ožehavým spojením. Nejen v souvislosti s migrací a fotbalovými radikály, ale i na politické scéně. Polsko je zemí s velice silným národním cítěním, velké množství obyvatel je věřící a celkově si Poláci svojí kulturu velice chrání, což je v rozporu s příchodem nových kultur a náboženských směrů.

Migrace, především ze zemí Blízkého východu a severní Afriky (tedy regionů s možným napojením na islám), je pro Poláky nežádoucí. Poláci však nemají striktně své hranice zavřené. Především pracovní migraci Polsko vítá a podporuje ji. „*Od roku 2007 se počet vydaných pracovních povolení zvyšuje, občanům Běloruska, Gruzie, Moldavska, Ruska a Ukrajiny je navíc v Polsku usnadněn proces udělování pracovních víz.*“¹²⁶ Příkladám to podobnosti regionů. Polsko, Ukrajina, Rusko a další státy bývalého SSSR mají podobný vývoj, podobnou kulturu a historickou provázanost. Přesně to, čeho se Poláci obávají v souvislosti s migrací (ale i nelegální migrací) obyvatel Blízkého východu a přilehlých regionů.

Materiál, který vytvořila polská vláda a který nastavuje strategii migrace, je Polská migrační politika – současný stav a navazující kroky.¹²⁷ Podobně jako v ČR se zde řeší právní ukotvení migrantů, jejich začlenění do společnosti nebo adekvátní sociální a finanční pomoc. Sami polští politici se k otázce migrace staví spíše negativně. Hlavním problémem pro polskou politickou scénu je chystaný migrační pakt ze strany OSN. „*Globální dohoda o migraci je velkou příležitostí zlepšit mezinárodní spolupráci v oblasti migrace a posílit vnímání přínosu migrantů a migrace k udržitelnému rozvoji. Pakt sice není právně závazný, představuje ale rámeček pro spolupráci a lepší řízení migrace na místní, národní, regionální i globální úrovni. Jsou v něm obsaženy zásady, práva a povinnosti ze stávajících mezinárodních právních nástrojů i příklady dobré praxe ve všech oblastech migrace.*“¹²⁸

Polská vláda v čele s premiérem Mateuszem Morawieckim totiž nedoporučila jeho podporu, především z důvodu nedostatečných garancí. Podobný postoj přijala i Česká republika, Slovensko nebo Maďarsko.

126 Migrace v zemích střední a východní Evropy - Polsko. Migraceonline.cz [online]. [cit. 2019-04-02]. Dostupné z: <https://migraceonline.cz/cz/zeme/poland>

127 Dostupné z: [Polityka_migracyjna_Polski_-_stan_obecny_i_postulowane_dzialania%20\(2\).pdf](#)

128 Globální pakt pro migraci. United nations [online]. 2018 [cit. 2019-04-02]. Dostupné z: <https://www.osn.cz/globalni-kompakt-o-migraci/>

„Nemyslíme si, že je to (pakt) dobré řešení. Není způsobem, jak zmírnit migrační krizi, právě naopak. Návrh dohody podle nás nezaručuje Polsku bezpečnost. Může navíc posílit nelegální migraci.“¹²⁹ Předchůdkyně Morawieckého, Beata Szydlová, byla ve svých vyjádřeních na tuto problematiku ještě důraznější. „Polsko se nesmíří s žádným vydíráním od Evropské unie, nebudeme se podílet na šílenství bruselských elit. To po dalším teroristickém útoku v Manchesteru chcete souhlasit s tím, aby Polsko bylo bezbranné?(...) „Nepřipustíme, aby polské děti nemohly bezpečně jít do klubu anebo do školy. Nenecháme se vydírat a nepodlehne politické korektnosti.“¹³⁰

Polská politická scéna však nebyla jednotná. Opozice nařkla Szydlovou, že se stává krajní nacionalistkou a přirovnala jí k Marine Le Penové (která ve Francii bojovala proti imigraci). Na její vystoupení pochopitelně reagovali i opoziční poslanci. „Tvrdit, že morálka, etika a evropská solidarita jsou pouze politickou korektností, není hodno předsedkyně polské vlády.(...) Opakované lži vyvolávají obrovské obavy Poláků, z čehož má prospěch jedině tato vláda.“¹³¹ Premiérku podpořil jeden z nejznámějších polských politiků, Jaroslaw Kaczyński. „Nezneužili jsme státy, z nichž nyní uprchlíci přicházejí do Evropy, nevyužívali jsme jejich pracovní sílu a konečně, nepozvali jsme je do Evropy. Máme plné morální právo říci ne.“¹³²

Asi nejstriktněji se vůči migraci z oblasti Blízkého východu a přilehlých regionů vymezil poslanec Dominik Tarczynski. Ten v televizním rozhovoru prohlásil: „Pokud máte na mysli muslimskou nelegální imigraci, pak nikdo, ani jeden, nebude přijat do Polska. Ani jeden, pokud jde o ilegály. Přijali jsme přes dva miliony Ukrajinců, kteří pracují a poklidně žijí v Polsku. Nepřijmeme ani jednoho muslima, protože přesně to jsme slíbili.“¹³³ Tarczynski si ze svého vystoupení těžkou hlavu nedělal a prohlásil, že jej netrápí, že ho nazvou rasistou, xenofobem nebo nacionalistou. Vystoupení mělo přesah i na českou politickou scénu, kdy záznam jeho vystoupení sdílel český politik Václav Klaus mladší na svém facebookovém účtu.

129 Stejně jako Česko nebo Maďarsko. Polská vláda odmítla migrační pakt, může prý způsobit potíže. IROzhlaz.cz [online]. ČTK, 2018 [cit. 2019-04-02]. Dostupné z: https://www.irozhlaz.cz/zpravy-svet/polsko-vlada-odmitnuti-globalni-pakt-o-migraci-migracni1201521_haf

130 ČTK. Szydlová spojila migraci s terorismem. Eurozpravy.cz [online]. 2017 [cit. 2019-04-03].

Dostupné z: <https://eurozpravy.cz/zahranicni/eu/190773-szydlova-spojila-migraci-s-terorismem-polsko-se-nenecha-od-eu-vydirat-vola/>

131 Tamtéž, viz. pozn. Č. 86

132 Kaczyński: Polsko migraci nevyvolalo, takže ji nebude ani řešit. Česko aktuálně [online]. 2017 [cit. 2019-04-03]. Dostupné z: <https://ceskoaktualne.cz/2017/07/zpravy-ze-sveta/kaczynski-polsko-migraci-nevyvolalo-takze-ji-nebude-ani-resit/>

133 POLÁK, Miloš. „Kolik uprchlíků jste přijali?“ „Nula.“ „A na to jste hrdý?“. Parlamentní listy [online]. Praha, 2018 [cit. 2019-04-03].

Dostupné z: <https://www.parlamentnilisty.cz/arena/monitor/-Kolik-uprchliku-jste-prijali-Nula-A-na-to-jste-hrdy-Slibili-jsmeto-lidem-Britska-TV-malem-vybouchla-z-rozhovoru-ktery-se-nas-take-tyka-543131>

Co se týče polské veřejnosti, i zde se názory různí. Jak uvádí web EurActiv, spolupracující s Ústavem mezinárodních vztahů, s přijetím uprchlíků z Afriky a Blízkého východu striktně nesouhlasí 48% dotázaných (v ČR to bylo 68%). Samozřejmě nelze tento názor brát s přehnanou validitou, spíše je zajímavé, proč je v Polsku číslo „relativně“ nízké, když polští politici jsou spíše proti přijímání a i většina veřejnosti se přiklání na stranu zachování tradiční polské kultury. Vysvětlení je logické. Polsko totiž neleží na žádné z hlavních migračních tras. Česko leží na migrační trase do Německa, potažmo Francie, zatímco Polsko je stranou od hlavní migrační trasy. Nicméně i v Polsku samozřejmě panuje strach z hrozeb, které by mohla migrace přinést. V tom je polská politika ve shodě s českou, kdy oba státy prosazují, tzv. *hotspoty*, které by kontrolovaly a evidovaly počty a identity uprchlíků. Anna Sochaňská (ředitelka oddělení pro evropskou politiku na polském ministerstvu zahraničí) potvrzuje nutnost kontrol a ukazuje další podobnost s českou migrační politikou. *„Česko i Polsko považují za klíčovou pomoc uprchlíkům ve třetích zemích nebo fungování takzvaných hotspotů, které mají uprchlíky přicházející do Evropy registrovat. „Musíme si být jisti, že byli přicházející lidé řádně zkontrolováni. Navíc je třeba rozlišovat mezi ekonomickými migranty a těmi, kteří ochranu skutečně potřebují.“*¹³⁴

Co však rozpolceno není, to je polská hooligans scéna. Ta vyjádřila jasný nesouhlas s aktivitami vůči podpoře migrantů. Souvisí to s faktem, že většina hoolignas a ultras patří ke krajní pravici, která šíří myšlenku krajního nacionalismu.

Polský fotbalový svaz se snaží situaci zlepšit. Aktivity směřované ke zlepšení názoru a postojům těchto fans začaly již před EUREM 2012. Rozběhly se sociálně – vzdělávací projekty, které měly za cíl vzdělávat fanoušky v této problematice. Bohužel snaha často narážela na nedůvěřivost této subkultury a na nedostatek sociálních pracovníků, kteří by se do projektu zapojili. Tyto workshopy byly inspirovány „německým modelem“, kde se podobný princip práce s fanoušky osvědčil velice dobře. Právě v souvislosti s EUREM 2012 vznikla iniciativa Never Again („Nikdy znovu“). Její *„program se skládal z workshopů, akcí, turnajů, školení pro trenéry, učitele a příslušníky bezpečnostních složek.“*¹³⁵ Bohužel i tato snaha se nesečkala s obecným pochopením.

134 KUBÁTOVÁ, Eliška., DENKOVÁ, Adéla Polsko a ČR: Společné zájmy a témata. EurActiv [online]. 2018 [cit. 2019-04-03].

Dostupné z: <https://euractiv.cz/section/aktualne-v-eu/news/cesko-a-polsko-k-migraci-je-treba-stale-pocitat-s-uprchliky-z-ukrajiny-013158/>

135 BLASCHKE, Ronny. Crusaders in the crowd: Fighting Poland's right-wing football ultras. DW.com [online]. 2016 [cit. 2019-04-03].

Dostupné z: <https://www.dw.com/en/crusaders-in-the-crowd-fighting-polands-right-wing-football-ultras/a-19330835>

Největší hvězda současného polského fotbalu Robert Lewandowski byl veřejně obviňován z nedostatku národní loajality, protože podpořil iniciativu Never again. Kritizovaný byl nejen od striktně nacionálně smýšlejících fans, ale i od některých politiků. Polský fotbalový svaz, policie i vláda si uvědomuje riziko chování polských radikálních fanoušků. Uvědomuje si nutnost pracovat s nimi, diskutovat a snažit se jejich chování zmírnit. Jedná se však o dlouhodobý projekt, který přinese výsledky až za několik let. Existují snahy o zřízení styčného centra pro fanoušky (po vzoru Německa, Francie), ale zatím tyto snahy „vyšuměly“ do prázdna.

Profesor Rafal Pankowski, jeden z předních odborníků na extremismus v Polsku, tvrdí, že polská hooligans scéna zažila určitou proměnu. „*V Polsku probíhá děsivý posun doprava. Prostřednictvím protimuslimských transparentů, písní a pouličních protestů je nepřátelský postoj vůči uprchlíkům jasně viditelný ve všech skupinách fanoušků. Většina ultras tak posiluje národní konzervativní klima,*“¹³⁶ dodává Pankowski.

Vrcholem protiislámských nálad bylo utkání Evropské ligy mezi Lechem Poznań a portugalským Belenenses. To, že utkání skončilo 0:0 je v kontextu nepodstatné. O tomto utkání se mluvilo a psalo úplně z jiného důvodu. Ultras a hooligans fans Lechu Poznań totiž zápas bojkotovali proto, že by z jejich vstupenek měly jít peníze na podporu uprchlíků. Stadion pro 20 000 diváků byl zaplněný zhruba z 1/3. Navíc na vnější plášť stadionu vyvěsili ultras transparent s nápisem Stop islamizaci (Přílohy, obr. 16). Podobně se proti akci na pomoc uprchlíkům vyslovily i týmy Lechie Gdaňsk nebo Ruch Chorzów. Jedna z radikálních skupin Lechu Poznań vydala prohlášení, kde popisuje motivaci své akce. „*Když fanoušci Lechu Poznań po mnoho let dělali dobrovolnou charitativní práci pro chudé v Polsku bez mediální pozornosti, nepomohli by uprchlíkům, protože zjistili, že je důležitější pomoci chudým v chudobě ve své vlastní zemi, na kterou státní orgány a sdělovací prostředky zapomněly.*“¹³⁷

136 BLASCHKE, Ronny. Crusaders in the crowd: Fighting Poland's right-wing football ultras. DW.com [online]. 2016 [cit. 2019-04-03].

Dostupné z: <https://www.dw.com/en/crusaders-in-the-crowd-fighting-polands-right-wing-football-ultras/a-19330835>

137 THEILADE, TOKE MØLLER. We do not want refugees in Poland. Sportexecutive.dk [online]. [cit. 2019-04-03].

Dostupné z: <http://sportexecutive.dk/want-refugees-poland/>

Expert na extremismus Christopher Lash jen potvrzuje předchozí slova. „*Ultras v Polsku jsou většinou umístěni na politickém spektru v krajně pravicovém křídle, podporují skupiny jako Ruch Narodowy, také známá jako Národní fronta a silně se staví proti liberálním a západním myšlenkám, jako je multikulturalismus.*“¹³⁸ Radikální fanoušci Lechu Poznaň se také rádi označují za tradiční katolické nacionalisty, což má vyjádřit postoje, které prezentují. „*Na jednu stranu jsou ultras proti imigraci a proti muslimům - muslimy srovnávají s teroristy.*“ (...) „*Na druhé straně se jim nelíbí, aby jim centrální úřady diktovaly, co mají dělat.*“ (...) *I když se často říká, že fotbal zrcadlí společnost, není to v této situaci tak jednoznačné. Některé hlasy ve veřejné debatě Polákům připomněly, jak světová společnost přivítala polské obyvatelstvo, když potřebovalo pomoc, zatímco jiní vyjádřili katolický argument „soucitu a lásky svého bližního. Na straně druhé, se však lidé obávají „islamizace Polska.“*¹³⁹

Lash ale tuto situaci nevnímá jen jako fenomén v oblasti radikálních fans. Celá problematika má přesah do běžné společnosti. A to především kvůli mediálnímu obrazu, který polská média vytvářejí. „*Média často zobrazují muslimy jako teroristy. A protože Polsko není skutečně multikulturní společností, není divu, že se opakují podobné scénáře, které pak slouží jako vzor.*“¹⁴⁰

Samozřejmě tato situace může vrhat na Polsko špatné světlo. Situace by se však v budoucnu měla zlepšovat, jelikož mladší generace má možnost cestovat, studovat na zahraničních univerzitách, chápat a prezentovat myšlenku multikulturalismu.

Stejně tak se snad blýská na lepší časy v oblasti prevence a práce s rizikovými fanoušky. Zasadil se o to jak fotbalový svaz, tak kluby, které se snaží s fanoušky diskutovat a pozitivně ovlivnit jejich chování na stadionu i mimo něj. Na druhou stranu je třeba si uvědomit, že polské chuligánství je hluboce zakořeněno ve všech soutěžních strukturách polského fotbalu a bude velice těžké změnit chování členů radikálních fanouškovských skupin na stadionech i mimo ně. Klíčové ovšem je, že polský fotbal jen pasivně nečeká, ale činí kroky, které by měly vést ke zlepšení situace.

138 THEILADE, TOKE MØLLER. We do not want refugees in Poland. Sportexecutive.dk [online]. [cit. 2019-04-04].

Dostupné z: <http://sportexecutive.dk/want-refugees-poland/>

139 Tamtéž, Dostupné z: <http://sportexecutive.dk/want-refugees-poland/>

140 Tamtéž, Dostupné z: <http://sportexecutive.dk/want-refugees-poland/>

7. HYPOTÉZY:

- 1) PŘÍSTUP K MIGRACI BUDE VE VŠECH TŘECH ZEMÍCH ODLIŠNÝ**
- 2) VĚTŠINA ČESKÝCH FANOUŠKŮ (Z KLUBŮ HRAJÍCÍ EVROPSKÉ POHÁRY) NEBUDE PODPOROVAT AKTIVITY KLUBU (SBÍRKY, VOLNÉ VSTUPENKY) SMĚREM K MIGRANTŮM**
- 3) PŘEDSTAVITEL ULTRAS (NĚMECKO) A PŘEDSTAVITEL HOOLIGANS (POLSKO, ČESKO) BUDOU MÍT ODLIŠNÝ NÁZOR NA PŘÍLIV MIGRANTŮ DO SVÉHO REGIONU**
- 4) ČEŠTÍ HOOLIGANS A ULTRAS BUDOU SKEPTIČTĚJŠÍ K AKTIVITÁM UEFA (REFUGEES WELCOME, NO TO RACISM) Z DŮVODU NÁZORU NA UEFA**
- 5) NĚMECKÉ KLUBY A FANOUŠCI BUDOU AKTIVNĚJŠÍ A KLADNĚJŠÍ K INICIATIVĚ REFUGEES WELCOME NEŽ ČEŠKÉ A POLSKÉ KLUBY A FANOUŠCI**

8. VÝZKUMNÁ SONDA

Výzkumná sonda byla realizována pomocí rozhovorů s příslušníky radikálních fotbalových fans, ať už se samotnými hooligans nebo se členy ultras. Tyto skupiny se nerady prezentují na veřejnosti, a když už, tak pod příslibem anonymity. Struktura rozhovorů byla prakticky stejná, ale klíčové pro celý výzkum byly poslední 3 otázky, kde se dostáváme přímo k otázce migrace v očích ultras a hooligans fanoušků. Bohužel se mi nepodařilo u poloviny respondentů (zejména zahraničních) zjistit rodinný stav nebo rodinnou situaci, která by pomohla k pochopení motivů jejich působení v těchto skupinách a jejich názorů.

Vzniklo 6 rozhovorů. 3 respondenti byli z Česka, 2 z Polska a 1 z Německa. Distribuce otázek byla vedena přes elektronickou komunikaci (fanoušci této skupiny nechtějí mluvit na diktafon nebo se scházet osobně kvůli strachu z prozrazení identity a následným možným potížím s pořádkovými složkami). Část otázek byla zaslána osobně, přímo respondentům, část byla přeposlána prostřednictvím kontaktů v zahraničí.

Hlavní motivací bylo získat autentický názor na tuto problematiku od radikálních fanoušků. Často mohou kolovat různé předsudky, že všichni ultras a hooligans jsou jen „banda tupců“ a případnou pomoc uprchlíkům jednoznačně odsoudí. Opak je však pravdou. Nejen, že některé odpovědi byly velice smysluplné, ale zároveň potvrdily, že i mezi touto skupinou lidí se najdou jedinci se zajímavým názorem.

Rozhovory s českými respondenty byly ponechány bez jazykových korektur, včetně nespisovné řeči a překlepů. Rozhovory se zahraničními respondenty pak byly autorsky přeloženy.

Jména respondentů byla z důvodu zachování anonymity změněna.

Rozhovor 1: David, 28 let, středoškolské vzdělání, svobodný, ultras SK Slavia Praha

Jak dlouho fandíš Slavii a co nebo kdo tě k fandění přivedl?

Slavii fandím už od svého mládí, přivedl mě k tomu můj děda, ale nejvíce se to utvrdilo na základní škole, kde většina mých spolužáků fandila taky Slavii.

Jak často se účastníš zápasů v kotli?

Pokud mi to čas dovolí, tak ve dne zápasu se na stadionu objevím, do kotle chodívám vždy, ale pokud jdu na zápas s přáteli, kteří raději klidnější sektory, tak mi nedělá problém kotel vynechat. Kdybych to shrnul, tak z 20 domácích zápasů, si jdu do kotle fandit tak 12-15x v sezóně.

Absolvoval jsi někdy nějaký výjezd?

Protože nejsem z Prahy a hraji závodně sporty, tak na výjezdy nemám čas, buď hraju zápas, nebo jedu navštívit rodinu. Jediný venkovní zápasy, které jsem absolvoval, jsou ty pražské (Dukla, Sparta, Bohemians)

Měl jsi během fandění nějaké problémy s policií, s fanoušky soupeře nebo s pořadateli?

Když jsem byl ještě mladý dospívající kluk, tak jsem šel na derby na Letné a měl na sobě slavistický dres, tak jsem musel poslouchat různé narážky od kolemjdoucích spartanů. Po zápase to vyvrcholilo tak, že za mnou přišel zřejmě opilý spartánský fanoušek a chtěl po mně, ať sundám dres, samozřejmě jsem protestoval. Naštěstí bylo kolem hodně policistů, kteří situaci uklidnili a chvíli mě hlídali. Dalo by se říct, že jsem měl pár minut svojí osobní ochranku. Jinak s policií jsem problémy nikdy neměl.

Jak hodnotíš zásah policie proti fanouškům Slavie na Hlávkově mostě během průvodu na derby?

Podle mě nemuseli zasahovat, pokud nešlo k ohrožení zdraví či života člověka. Ale zase chápu, že se najde hodně rádobý fanoušků, kteří místo fandění raději vyvolávají konflikty. Bůh ví, jak to tam probíhalo, takže se nemohu přiklonit ani na jednu stranu.

Které týmy v ČR mají podle tebe nejrizikovější fans?

V každém Ultras se najde blbec, ale nejrizikovější fans podle mě budou na Slavii, Spartě, Ostravě a v poslední době i v Plzni. Z důvodu, že mají největší fanouškovské základny, přeci jen více hlupáku najdeš, mezi půl milionem, než tisícovkou fanoušků.

Jaký je tvůj názor na příliv migrantů do střední Evropy, konkrétně do Česka?

Co se týče Česka, tak je to nafouknutá bublina, u nás si migrant maximálně natankuje benzín na cestu do Německa či Francie.

Podpořil bys, aby se tvůj klub angažoval v pomoci uprchlíkům (vstupné zdarma, část výtěžku ze vstupného)?

Podpořil bych klub například, kdyby výtěžek ze vstupného dal na podporu potřebným dětem ve sportu, jako třeba nákup sportovního vybavení, zaplacení příspěvků a to nejen pro uprchlíky. Ale určitě bych nepodpořil zmiňované vstupné zdarma. Taky si na něj musím vydělat, pokud má člověk v pořádku zdraví, není problém si u nás najít brigádu a vydělat si 200,- na lístek, pravidla pro všechny stejné, ať si uprchlík nebo ne.

Co říkáš na iniciativu UEFA a některých klubů na pomoc uprchlíkům (Refugees are welcome, atd)?

Na tom nevidím nic špatného, bohužel se na světě najde ještě spousta lidí, kteří soudí člověka podle vzhledu a původů odkud přišel, aniž by mu dali šanci se projevit. Takže této propagaci zcela fandím.

David je fanouškem pražské Slavie, která v současnosti působí jak ve Fortuna lize (ČR), tak v evropských pohárech v rámci Evropské ligy. Před několika lety se jí nedotklo nařízení UEFA věnovat 1 euro na pomoc migrantům z každé prodané vstupenky z I. kola Evropské ligy (Slavia se ročníku 2016/2017 v Evropské lize nezúčastnila). Předpokládá se, že čeští fanoušci budou většinou neutrální (bude jim to jedno) anebo budou proti z důvodu obav o možný terorismus, nehledě na zprávy v médiích, které upozorňují na případy napadení migranty, například v sousedním Německu. Česká republika (Ministerstvo vnitra ČR) vydala soubor opatření, ve kterém vysvětluje postoje a zásady migrační politiky.¹⁴¹

Podobný přístup jsem předpokládal v hypotéze, že čeští fanoušci nebudou podporovat aktivity klubu vůči migrantům. Ne že by úplně zavrhovali přijetí nebo jinou formu pomoci, ale podpora od klubu v rámci volných vstupenek nebo nějakého finančního daru pro ně není přijatelná. Tento postoj předpokládám i u člověka, který není tím nejradikálnějším fanouškem, ale „pouze“ fanouškem, který podporuje svůj klub pomocí barev, vlajek a dresů nebo se účastní přípravy chorea.

David uvedl, stejně jako například Jakub nebo Tomáš, že spíše než do ČR proudí hlavní migrační vlna do Německa nebo do Francie. Souvisí to obecně se západní politikou, kde kancléřka Merkelová „otevřela hranice“ pro všechny a uprchlíkům se dostává i velice silné podpory z hlediska sociálních dávek a dalších forem pomoci. Dále se potvrdilo, že názor na podporu klubu (volné vstupenky, finanční dary ze vstupenek) je pro většinu fanoušků náročné přijmout. Sám David svou odpověď staví na sociální nerovnosti. On si na lístek musí také vydělat, práce je v České republice dost, tak i migranti si mohou vydělat peníze na lístek. S tím lze samozřejmě souhlasit, ale lze na věc nahlížet i z druhé strany, kdy není jednoduché najít legálně pracovní místo (pracovní povolení, jazyková bariéra, vzdělání, kvalifikace). Nebo je pro české fanoušky přijatelnější dát peníze ze vstupného do projektu (v principu i podobného) na podporu jiné znevýhodněné sociální skupiny (děti z dětských domovů, nezaměstnaní), ale v rámci České republiky.

141 Zásady migrační strategie, MV ČR, Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/migrace/clanek/zasady-migracni-strategie.aspx>

Rozhovor 2: Tomáš, 23 let, středoškolské vzdělání bez maturity, svobodný, hooligans, AC

Sparta Praha

Jak dlouho fandíš Spartě a co nebo kdo tě k fandění přivedl?

Fandím už od 8 let a jediné Spartě. Přivedl mě k tomu můj táta, kterej taky fandí Spartě.

Účastnil ses někdy fandění v kotli?

Tam jsem pořád, je to životní styl. Nedovedu si představit, že bych si šel sednout jen tak na tribunu, kde bych si nemohl pořádně zařvat.

Absolvoval jsi někdy nějaký výjezd?

Jako jestli myslíte na venkovní zápasy, tak to jezdím pravidelně. Jestli myslíte výjezd jako domluvený fight, tak pár jich taky bylo.

Měl jsi během fandění nějaké problémy s policií, s fanoušky soupeře nebo s pořadateli?

Tak občas se porvem s Chacharama nebo se Sešivkama (Čínaňama), jak říkám občas k něčemu dojde. Někdy jsou to provokace na stadionu i mimo něj.

Jak hodnotíš bezpečnostní opatření, která jsou přítomna na českých stadionech?

Ty opatření se zlepšily, nebo spíš zintenzivněly, proto se na stadionech nic moc nevyvede. Samozřejmě snaží se pořadatelé, aby se neproněsly světlice nebo něco, ale vždycky to jde nějak udělat.

Které týmy v ČR mají podle tebe nejrizikovější fans?

Nerizikovější těžko říct, ale říká se to o nás, že děláme největší bordel, pak taky Chachaři uměj zatopit, ale myslím, že my jsme větší fanatici, a pro klub uděláme vždycky všechno.

A pak samostatnou kapitolou jsou zahraniční kluby a jejich fanoušci, hlavně Rusáci a Poláci.

Jaký je tvůj názor na příliv migrantů do střední Evropy, konkrétně do Česka?

Nechci je tu, za tu válku co tam maj si můžou sami, maj si to vyřešit, nechci je tady. Myslím že Islám není moc slučitelný s českou kulturou, proto jsou s tím akorát potíže. Kvůli nim by tu byl jenom bordel, jen se podívejte co dělaj v Německu a Francii.

Naštěstí k nám moc nechtěj, spíš asi jdou do Německa, kde mají lepší podmínky.

Jasně že asi takový nejsou všichni, ale pak vidíš co se děje v Německu kde akorát napadají ženský a další potíže a hází to na ně blbý světlo.

Podpořil bys, aby se tvůj klub angažoval v pomoci uprchlíkům (vstupné zdarma, část výtěžku ze vstupného)?

Co se týče volných vstupenek určitě ne, proč by je měli dát někomu, kdo neví, že nějaká Sparta existuje, to ať je radši dají do škol nebo do nějakých dětských domovů.

A co se týče části ze vstupného, nebyl bych z toho nadšený, ale asi by mi to bylo jedno, když se kvůli tomu nezdražej vstupenky.

Je to věc klubu nebo fotbalový asociace, kam ty peníze z lístků dám, ale mohli by je vrátit zpátky třeba do mládeže nebo je využít jinak, třeba ně nějakou charitu tady v Čechách.

Co říkáš na iniciativu UEFA a některých klubů na pomoc uprchlíkům (Refugees are welcome, atd)?

Nevím, o tohle se moc nezajímám, chci, aby Sparta hrála dobře, a vyhrávala.

O to co za charitu si vymyslej na UEFĚ, se jak říkám nezajímám. Ale vím, že když tu byla akce na Evropský lize, kterou vyhlásila UEFA, tak s tím někteří fanoušci z kotle měli problém a radši nepřišli.

Tomáš patří mezi radikální fanoušky hooligans, konkrétně ke Sparta Hooligans, což je skupina sdružující většinu spartánských hools. Zde jsem čekal jasné odmítnutí jakékoli pomoci, obranu české kultury a území a určitý nádech rasismu a xenofobie.

Právě spartánské radikální fanoušci mají bohaté zkušenosti s rasismem. Právě oni byli jedni z nejaktivnějších, kteří protestovali proti věnování peněz z prodaných vstupenek na zápas EL. Lístky si sice zakoupili, ale na stadion nedorazili. Dali tím tak jasně najevo svůj názor a postoj.

Pro Tomáše je fandění životní styl, k čemuž patří i bitky se znepřátelenými skupinami. S klubem se hluboce ztotožňuje.

Potvrdilo se, že z českých respondentů má nejradikálnější postoj k otázce migrace. Jasné odmítnutí vlivu cizí kultury a náboženství na naši republiku je toho důkazem. I z toho je možná cítit jistý vliv xenofobie a rasismu. Ale zároveň uznává, že nejde migranty globalizovat z hlediska třeba napadení osob nebo nepokojů.

K problematice vstupenek zdarma nebo k výtěžku ze vstupného se staví podobně jako David Raději by jej věnoval kampani nebo organizaci v ČR nebo je vrátil zpět do fotbalu, v podobě kampaní pro mládež nebo jiného projektu. Neutrálně se pak staví ke kampani UEFA, která podpořila kampaň Refugees are welcome výtěžkem ze vstupného. Jiní fanoušci akci odsoudili podstatně tvrději a to z toho důvodu, že se jim nelíbilo politizování UEFA a nařizování účasti v kampani klubům, zvláště když se UEFA prezentuje jako apolitická organizace.

Rozhovor 3: Jakub, 27 let, středoškolské vzdělání, svobodný, ultras SK Slavia Praha

Jak dlouho fandíš Slavii a co nebo kdo tě k fandění přivedl?

Slavii fandím víceméně od malička. Nikdy jsem nebyl fanoušek jiného týmu. Myslím, že mě Slavii ukázal táta. V srdci jediné SKS.

Jak často se účastníš zápasů v kotli?

Dokud jsem byl v ČR snažil jsem se zvládnout většinu domácích zápasů na Tribuně Sever. Bohužel teď často jezdím do zahraničí a uprimně jsem loni na Slavii moc nebyl nepocítam-li Slavia – Pilsen, což byl super zápas. To jsem byl s přítelkyní, pouze vedle kotle. Je všeobecně známo ze Slavia má nejlepší fans a ano ja to mohu pouze potvrdit. Bohužel nemam teď čas díky cestovani a práce v zahraničí.

Absolvoval jsi někdy nějaký výjezd?

Absolvoval jsem vyjezd fans s klukama z Kutne Hory na Slavia – Sparta kde se sel pochod na Letnou. Pak pražské kluby Dukla, Bohemka, včetně pochodů.

Měl jsi během fandění nějaké problémy s policií, s fanoušky soupeře nebo s pořadateli?

Sam moc dobře vis o te moji fotce (pochod na Čechově mostě). Problem jsem vylozene nemel. Nevyhledavam konflikty.

Jak hodnotíš zásah policie proti fanouškům Slavia na Hlávkově mostě, během průvodu na derby před několika lety?

Musim te opravit, byl to Cechuv most. Bylo to absolutne nemistné. Pyrotechnika byla nahlasena prave a jenom na tom moste. Vsichni o tom vedeli a policie zasahla tak jak zasahla. Absolutne s tim nesouhlasim, nastesti ja jsem obuskem nedostal.

Které týmy v ČR mají podle tebe nejrizikovější fans?

Myslím si ze vseobecne jsou povazovany za nejrizikovejsi Chachari z Baniku Ostava díky svým fans a družbě s Polskem, kde si osobne myslim, ze fotbal je jen zaminka, hlavne udelat poradny bordel. Na druhem miste je dle meho nazoru Sparta kde je nespocet hajlujících. Bohužel ti jsou ale i ve Slavii. Kazdopadne za me Banik Ostrava.

Jaký je tvůj názor na příliv migrantů do střední Evropy, konkrétně do Česka?

Priliv? Zajímavý termín. Protože osobně si myslím, že to není takové, jak nám podstrkují média. A uprchlíci v Česku? Omlouvám se, ale pokud jsi slyšel někdy o tom, že uprchlíci z Afriky mají s jasným cílem obsadit Českou republiku, četl jsi buď novinky.cz, idnes.cz, a nebo poslouchal Okamuru. Podle mého názoru žádná uprchlická krize není. Nutno podotknout, že se nepovazují za tzv. Slunickare.

Podpořil bys, aby se tvůj klub angažoval v pomoci uprchlíkům (vstupné zdarma, část výtěžku ze vstupného)?

Tohle je věc vedení, a pokud někdo chodí na Slavii a Slavii miluje, potom nevidím důvod, proč by jsem konkrétně já nezaplátil za vstup s tím, že vedení by se rozhodlo právě takto.

Co říkáš na iniciativu UEFA a některých klubů na pomoc uprchlíkům (Refugees are welcome, Say NO to RACISM, atd)?

Ríkám ano. Nechapu, jak v roce 2019, v 21. století je vůbec ještě na světě rasismus. Momentálně žijí téměř půl roku v Amsterdamu a zde je to neskutečný mix z celého světa. Nikdy mě ale nenapadlo lidi soudit podle barvy kůže a nebo podle hidžábu na ženě.

Jakub je ultras fanouškem pražské Slavie a před 2-3 lety byl velice aktivní v přípravě choreí a pochodů. Nyní pracuje v zahraničí a logicky nemůže navštěvovat domácí zápasy. Na svůj milovaný klub však nezanevřel a stále jej aktivně sleduje. Zúčastnil se i pochodu na Letnou, v roce 2014, kdy policie zasáhla proti fanouškům Slavie. Zásah vyvolal vlnu emocí, zda byl přiměřený nebo ne.

Očekával jsem podobné odpovědi jako u Davida, tedy buď neutralitu, nebo částečnou negaci vůči migraci. Některé odpovědi mě velice překvapily. Stejně jako oba dva čeští respondenti si spíše myslí, že ČR není cílovou destinací pro migranty. Opět poukazuje na Česko jako tranzitní zemi, kdy cílem migrantů je ve většině případů Německo. Zajímavý je jeho názor, že migrační krize je nafouknutá bublina, kterou nám podsouvají média. Ale je to podložený názor, přece jen více prostoru je tomuto tématu věnováno v Německu, kde je migrantů nesrovnatelně více než v ČR.

Co se týče vstupného, pak pro Jakuba není překážkou věnovat z jeho vstupného nějaký výtěžek směrem k migrantům. Nechává tuto problematiku zcela v režii klubu a jde mu čistě jen o podporu Slavie. Celkově je jeho názor na problematiku migrace, respektive podporu uprchlíků kladnější, než bych očekával. Jasná podpora kampaně *Refugees are welcome* ve spolupráci s UEFA je toho důkazem.

Rozhovor 4: Marcin, 24 let, středoškolské vzdělání, svobodný, hooligans Chrobry Glogow, 1. Liga (2. nejvyšší polská soutěž)

Jak dlouho jsi fanouškem Chrobry Glogow a co nebo kdo tě k fandění přivedl?

Fandil jsem už jako malý kluk, přece jen ve městě je to sport číslo 1. Takže nejdřív s tátou a pak postupně s kamarády ze školy, kteří mě postupně brali i do kotle a tam je to super.

Účastnil ses někdy fandění v kotli?

Jasně, skoro každý zápas. Sejde se nás vždy zhruba 500 – 1000 a začne hukot. Máme malý stadion a je to pořádně slyšet. Snažíme se vytvořit oranžové peklo a podpořit náš klub.

Absolvoval jsi někdy nějaký výjezd?

Ano, ale dojíždění je náročné. Ale snažím se jezdit pravidelně. Spolu s ostatními jezdíme autobusem, vlakem, záleží na vzdálenosti, času, atd. Ale neváhám tomu obětovat čas ani peníze.

Měl jsi během fandění nějaké problémy s policií, s fanoušky soupeře nebo s pořadateli?

Samozřejmě občas se něco semele. Ale většinou jsou to „férovky“ kdy se domluví počet a jdeme proti sobě. Domluví se to většinou někde na kraji města, aby riziko zranění někoho civilního bylo co nejmenší a aby se vše odehrálo bez přítomnosti police. Většinou se jede podle jasných pravidel, ale občas někdo udělá nějaký podvod a to se pak někdy zvrtné.

Samozřejmě když jsme v kotli tak si nás policisté všímají víc, stejně tak na výjezdech. Ale obecně se na stadionech nedostáváme do nějakých konfliktů, maximálně s nějakou pyrotechnikou nebo tak.

Jak hodnotíš bezpečnostní opatření, která jsou přítomna na polských stadionech?

Jsou přísná, resp. přitvrdily. Ale dnes se na každém zápase, kam mají přijet třeba fanoušci hostů, objevují těžkooděnci. I nás v Glogově hlídají i při domácích zápasech. Proto se v hledišti nedá nic udělat. Proto spíš záleží na domluvě skupin před zápasy, aby nedošlo k nějakým policejním opatřením.

Které týmy v Polsku mají podle tebe nejrizikovější fans?

Nejrizikovějších je dost skupin. Polské skupiny umí být pořádně drsné. Pořádný fighty byly třeba s LPH z Poznaně, nebo s fanouškama Gdyně a Chorzowa. Je hodně skupin, které umějí pořádně zatopit. Ale většinou ne na stadionech ale fakt záleží čistě na domluvě. Nejenom při ligových utkáních, ale i při přátelácích před sezonou.

Jaký je tvůj názor na příliv migrantů do Evropy, konkrétně do oblasti Polska?

Není to dobře. Je to zlo, chtějí rozšiřovat svoje náboženství, svoji kulturu a proti tomu musíme bojovat. V tomhle jsme v Polsku jednotní. Němci s nimi teď mají problémy, když jim pomohli a otevřeli jim hranice. Nechceme udělat stejnou chybu. Určitě je spousta jiných zemí a měst, kde jim bude lépe. Ale ne v Polsku.

Podpořil bys, aby se tvůj klub angažoval v pomoci uprchlíkům (vstupné zdarma, část výtěžku ze vstupného)?

Nevím, proč by jim měly kluby takhle pomáhat. Taky se neudělá podobná akce třeba pro bezdomovce nebo pro nezaměstnané. Pro ty by to mělo větší smysl, jsou z Polska a znají polský fotbal. Pro uprchlíky je to možná vítané, ale nemyslím si, že by klub musel dávat lístky zdarma. Samozřejmě je ale na klubech co dělají s penězi ze vstupného.

Co říkáš na iniciativu UEFA a některých klubů na pomoc uprchlíkům (Refugees are welcome, atd)?

Neříkám nic, tato akce se nás netýkala, tak je mi to jedno. Ale vím že v Poznani radši fans nepřišli na zápas, než aby ze vstupného které si musí zaplatit, šly peníze na uprchlíky. To asi značí, jaký názor na to máme.

Zástupce polských hooligans Marcin je fanouškem glogowského Chrobry. I když hrají jen II. nejvyšší soutěž, tak jejich fanoušci jsou proslulí. Kromě fotbalu navštěvují i házenou nebo basketbal a jejich podpora je velice výrazná. Nápaditá chorea a časté používání pyrotechniky jsou identifikačními znaky těchto fans. Navíc polské hooligans skupiny patří k nejvíce rizikovým a nejlépe organizovaným. Členové těchto skupin jsou většinou výborně trénovaní bojovníci (MMA, jiu jitsu, street fight) a navíc jsou svému klubu velice oddaní.

Polsko je země, kde má hlubokou tradici křesťanství a i podíl věřících v Polsku je vysoký (87% lidí považují víru za součást svého života). Proto jsem čekal, že odpovědi se ponesou v tomto duchu, kdy polští fanoušci budou důrazně proti tomu, aby kdokoliv jejich kulturu a náboženství narušoval.

Marcinovy odpovědi byly velice zajímavé a poukázaly na fakt, že pokud se jedná přímo o skupiny hooligans, tak i jejich „kultura“ je na velice vysoké úrovni. Týká se to způsobu boje i dodržování jasných pravidel. Porušení pravidel nebo použití zbraní je hooligans subkulturou velice tvrdě odsuzováno.

Potvrdila se i hypotéza, že tito fans budou možný příliv migrantů tvrdě odsuzovat a chápat jako útok na svoji nacionalitu a kulturu. Marcin se shoduje s českými hools¹⁴² a ultras v otázce podpory formou vstupenek zdarma nebo výtěžku ze vstupného. I on by podpořil projekty, které se budou týkat polských občanů. Zároveň uznává, že rozdělení a využití zisku ze vstupného je v gesci klubu.

Ke kampaním UEFA se vymezuje neutrálně, především z toho důvodu, že Glogow hraje nižší soutěž, a proto se ho opatření UEFA nebo evropské poháry netýkají.

142 Zkratka pro hooligans

Rozhovor 5: Patrik (jméno změněno), 21 let, student VŠ, svobodný, hooligans Gornik Zabrdze, Ekstraklasa

Jak dlouho jsi fanouškem Zabrdze a co nebo kdo tě k fandění přivedl?

Někdy na střední mě kamarádi vzali do kotle a od té doby jsem tomu propadl.

Účastnil ses někdy fandění v kotli?

Jasně skoro pokaždé. Poprvé to tam bylo super, došlo na nějaké poštučování s policií. Ze třídy se pár kamarádů občas přidalo k nějaké řežbě mezi hooligans. Jednou jsem to zkusil a bral jsem to jako adrenalin. Měl jsem ze začátku strach, ale pak už ne. Díky tomu jsem se začal věnovat bojovým sportům.

Absolvoval jsi někdy nějaký výjezd?

Ano, ale někdy jsme mířili na zápas a došlo ke střetu. Ale kolikrát se snažíme si zápas užít a pokud nepřijdou provokace ze strany domácích, tak nedělat žádné problémy, ale podporovat svůj tým.

Měl jsi během fandění nějaké problémy s policií, s fanoušky soupeře nebo s pořadateli?

Neříkal bych tomu problémy. Ano ze strany pořadatelů jsme důkladněji prohledáváni. S policií problémy nejsou, s tím má spíš problém, pokud se někdo opije a dělá bordel na stadionu nebo na veřejnosti.

Jinak se snažíme, aby police nevěděla o domluvené bitce. Myslím, že to je tak lepší. Ti lidé tam jdou dobrovolně. A naštěstí se teď v té pravé hooligans komunitě dbá na boj beze zbraní a na férovku. To znamená domluvený počet a jasná pravidla (kopání na zemi, atd.)

Jak hodnotíš bezpečnostní opatření, která jsou přítomna na polských stadionech?

Jsou podle mě dobrá. Ale opakuji, naším cílem není primárně udělat nějaké nepříjemnosti na stadionu. Ano najde se občas pár lidí, co hodí dělobuch nebo světlici nebo se chtějí porvat s policií. Asi jako všude.

Které týmy v Polsku mají podle tebe nejrizikovější fans?

Nedokážu odhadnout. Určitě krakovské skupiny jsou pořádně drsné, pak asi skupiny z Varšavy. Ale hodně členů skupin jsou trénovaní bojovníci, dělají různé bojové sporty, není to jen tak rvačka několika opilců z hospody. Proto se to asi nedá určit, k většině klubů patří tyto skupiny a ty jsou dobře organizované a trénované.

Jaký je tvůj názor na příliv migrantů do Evropy, konkrétně do oblasti Polska?

Naštěstí se jich do Polska moc nechystá, ale v Německu s tím jsou problémy. Upřímně říkám, že NE. Máme svou kulturu a nechci, aby nám ji někdo nabourával. Chápu, že ta situace v zemi odkud jdou, není snadná. Ale měli by si pomoci sami nebo vlády v jejich zemích.

Máme svoji historii a kulturu a nechceme mísení jiných vlivů. Ano, pokud se někdo přizpůsobí, tak dejme tomu. Ale aby sem někdo zavlékal jinou, hodně odlišnou kulturu, to ne.

Podpořil bys, aby se tvůj klub angažoval v pomoci uprchlíkům (vstupné zdarma, část výtěžku ze vstupného)?

Asi bych byl pro jinou formu pomoci. Nějaké sbírky oblečení nebo azylové domy. Já si na vstupné taky musím vydělat, a když bych jim chtěl dát peníze sám, tak jim je dám. A nechci, aby ze vstupenky chodily peníze pro ně. To už je lepší použít na něco smysluplného v Polsku.

Co říkáš na iniciativu UEFA a některých klubů na pomoc uprchlíkům (Refugees are welcome, atd)?

Zaslechl jsem o tom v souvislosti s dáváním peněz ze vstupenek a hodně lidí proti tomu protestovalo, část fanoušků ani nedorazila na stadion.

UEFA má dle mě dost prostředků, aby mohla pomáhat a ne dávat povinnost klubům. Ty by se měly samy rozhodnout, zda chtějí pomáhat nebo ne a ne to dostat příkazem.

Patrik je fanouškem týmu z nejvyšší polské soutěže (Ekstraklasa), Gorniku Zabrdze. Jako jediný z respondentů neměl k fandění vztah jako malý (začal fandit až na střední škole). Zde se objevuje jeden z typů pojetí hooligans. Ne jako láska ke klubu a bezmezná podpora (i když i tento motiv zde hraje svojí roli), ale adrenalinová zábava. Přitom se dle aktuálního studia jedná o vzdělaného člověka. Adrenalinové zážitky může evokovat buď pocit adrenalinu, dobrodružství, anebo velké stresové vypětí, které si jedince potřebuje kompenzovat.

Jelikož se jednalo o fanouška ze stejné země a stejné skupiny jako u Marcina, tak jsem očekával i podobné vyznění odpovědí. Podobně se vyjádřil o zákonitostech a pravidlech střetů mezi skupinami a zdůraznil význam jasné domluvy a pravidel.

I s možným příchodem migrantů panuje shoda. I Patrik se proti nim vymezuje a opět se „opírá“ o nabourání kultury a náboženství. Stejně jako většina dotázaných i Patrik je proti volným vstupenkám pro migranty nebo penězům ze vstupenek. Spíše by byl pro rozdělení peněz na „něco smysluplného v Polsku.“

Podobně se staví i k akci UEFA. Domnívá se, že by podpora takovéto akce měla být ze strany klubů na dobrovolné bázi a že fond UEFA je natolik štědrý, že pokud by UEFA trvala na finanční pomoci, pak by ji měla realizovat ze svých vlastních finančních prostředků.

Rozhovor 6: Horst, 25 let, vysokoškolské vzdělání, svobodný, ultras Dynamo Drážďany,

2. Bundesliga

Jak dlouho jsi fanouškem Drážďan a co nebo kdo tě k fandění přivedl?

Fandím od mala, táta i děda fandili, brávali mě na stadion, když se tu ještě hrála nižší soutěž. Teď se tu hraje 2. Bundesliga a v Drážďanech je to hodně populární. Chodí dost diváků, bohužel se občas vyskytl problém s pár diváky, kteří dělali výtržnosti nebo se dozvíme o nějaké bitce. Bohužel si tihle radikálové udělali dost špatné jméno pár incidenty. Pak jsme my jako ultras víc sledování policií a organizátory, i když s bitkami nebo napadáním nemáme nic společného.

Účastnil ses někdy fandění v kotli?

Ano většinou chodím do kotle, s dresem, šálou. Někdy jdu s mojí přítelkyní a pak jdeme do normálního sektoru, ale to není ono. Ona má strach a do kotle by nešla, i když jí říkám, že se tam nic nestane.

Absolvoval jsi někdy nějaký výjezd?

Ano někdy vyrazím i na výjezd, většinou do bližších měst, kde se hraje. Ale tady je to už divočejší a občas na nás požívají skupiny tvrdších fanoušků, protože si myslí, že když máme vlajky a dresy Drážďan že se chceme prát. Ale zatím k ničemu nedošlo.

Měl jsi během fandění nějaké problémy s policií, s fanoušky soupeře nebo s pořadateli?

Jak jsem říkal, občas se někdo snaží vyprovokovat bitku nebo nějaký konflikt. Párkrát jsme měli problém s pořadateli, že jsme pronesli světlíci a použili ji během utkání. Ale jinak ne. Bohužel jsme často zaměňováni za radikální hooligans z Drážďan a policie nebo ochranka na stadionu si myslí, že chceme dělat potíže a vyvolávat bitky.

Jak hodnotíš bezpečnostní opatření, která jsou přítomna na německých stadionech?

Jako dost přísná. Často se řeší používání pyrotechniky a jsou kvůli tomu i velké kontroly. Ale obecně si myslím, že se normální diváci jdou na fotbal bavit a ne dělat potíže. Když se chce někdo pomlátit ůat se porve někde mimo stadion.

Které týmy v Německu mají podle tebe nejrizikovější fans?

Z druhé Bundesligy se hodně řešilo chování diváků z Berlína. Jinak z pohledu fandění, chorea atd., jsou nahoře fanoušci z Hamburku nebo Kölnu, St. Pauli. Ale jestli jsou i nejrizikovější to nevím.

Jaký je tvůj názor na příliv migrantů do Evropy, konkrétně do Německa?

Nemám asi celkem nic proti tomu, aby jim vláda pomohla, i když bych si dokázal představit smysluplnější využití peněz, které dostávají. Navíc přijímáme dost uprchlíků, naše vláda je hodně liberální. Zvláště politika Angely Merkelové je vůči uprchlíkům a migrantům hodně benevolentní a liberální.

Ale musí se i oni snažit se přizpůsobit. Stalo se, že nějakí Arabové napadli mladou dívku. Nebo něco ukradli nebo zničili. To je špatně. Přijde mi, že jsme se moc otevřeli pro uprchlíky a teď s nimi máme problémy. Samozřejmě chápu situaci, kdy se tu někdo snaží začít nový život s celou rodinou a začne pracovat a snaží se začlenit. Těm je ta pomoc dobrá. Ale je nutné to rozlišovat, i když to je těžké.

Ale určitě nesouhlasím s nějakým zavíráním hranic nebo vyhošťováním, pokud se chovají dobře a snaží se přizpůsobit. Samozřejmě mohou přijít do Německa lidé, kteří chtějí vyvolat konflikty nebo nepokoje, ale ty bohužel nepoznáte.

Podpořil bys, aby se tvůj klub angažoval v pomoci uprchlíkům (vstupné zdarma, část výtěžku ze vstupného)?

Ano, pokud nebudou dělat nepořádek a fandit tak proč ne, klidně jim věnovat nějaké vstupenky. Mohou být ve špatné situaci a fotbal jim na chvíli může pomoci. Věnovat jim nějaké peníze je taky možnost, ale když už by k tomu došlo, tak na nějaký smysluplný projekt, výuku němčiny, kurzy atd, aby se mohli začlenit.

V Drážďanech se vedla i demonstrace za podporu uprchlíků. A jak říkám, pokud se budou snažit začít znovu a začnou pracovat nebo se jinak zapojit a nebudou dělat potíže, určitě s tím nemám problém, i když chápu, že někdo může mít strach z terorismu. Samozřejmě znám i lidi, kteří jsou proti tomu, abychom uprchlíky podporovali.

Co říkáš na iniciativu UEFA a některých klubů na pomoc uprchlíkům (Refugees are welcome, atd)?

Ano vím o tom, v Německu to bylo hodně diskutované téma. Některé kluby se k tomu připojily a udělali nějaké akce, turnaj pro děti uprchlíků, tréninky nebo jim jen vyslovili podporu.

Takový projekt má smysl, když se podpoří třeba děti z uprchlických rodin, aby mohli začít hrát fotbal.

Zaznamenal jsem ovšem i potíže, kdy část třeba hooligans nebo na nějakých demonstracích naopak veřejně deklarovali, že uprchlíky v Německu nechtějí, že nechtějí, aby byl v Německu Islám.

Horst je fanouškem Dynamo Drážďany. Je představitelem ultras. Dynamo hraje 2. Bundesligu a známé jsou především skupiny hooligans, které se ostře vymezují proti uprchlíkům, kteří proudí do Německa ve velkém počtu. Tento přístup otevřených hranic souvisí s levicovou politikou kancléřky Angely Merkelové. Není proto divu, že se v Drážďanech konala jedna z největších demonstrací proti islamizaci Německa.

Očekával jsem, že jeho názory (jelikož se neřadí k nejradikálnějším fans) nebudou tak pravicové a negativní směrem k migrantům, jako například v Polsku. Spíše jsem čekal pochopení a podporu, což je směr, kterým se Německo vydalo.

Co potvrdil v jedné z odpovědí, byla přísná bezpečnostní opatření na německých stadionech, především zákaz používání pyrotechniky. Co se týče migrace, tak se Horstovy názory opírají o levicový základ, který razí většina Němců. Otevřenost a pomoc, i když i sám respondent uznává, že finance by šly využít jinak. Zároveň otevírá otázku, která poslední dobou Německo trápí. Migrantů byli přijati, ale vznikly konflikty, kdy migranti napadli mladou dívku.

A pak Němci přemýšlí, jestli je v pořádku přijímat takové množství uprchlíků a být k nim tak benevolentní, když hrozí konflikt nebo strach z terorismu. Je mi sympatické neglobalizování celého problému, kdy si i sami obyvatelé Německa uvědomují, že ne všichni migranti přišli dělat nepokoje, ale že situace některých je skutečně zoufalá a chtějí využít Německo k novému začátku.

Celkem kladně se staví i k podpoře UEFA a klubů, která má podobu campů pro mladé migranty, kde mají zajištěné tréninky, stravu a kurzy němčiny nebo možnost volných vstupenek, atd. Zde se oproti jiným respondentům z ČR a Polska, neobjevuje argument „*ne vstupenky zdarma, když já si na ně musím také vydělat.*“

9. VYHODNOCENÍ HYPOTÉZ

HYPOTÉZA 1: PŘÍSTUP K BLÍZKOVÝCHODNÍ MIGRACI BUDE VE VŠECH TŘECH ZEMÍCH ODLIŠNÝ

Hypotéza se potvrdila.

Česká republika a Polsko mají postoj k migraci podobný. Stejně jako další státy Visegrádské skupiny (Slovensko a Maďarsko). Tedy migraci se nebrání, ale mají obavu z blízkovýchodní migrace nebo migrace směrem ze severní Afriky. Důkazem o jejich postoji je odmítnutí paktu OSN z podzimu 2018, kdy jej větší část států přijala. Pakt má zajistit lepší informovanost, zlepšit situaci migrantů a zajistit co nejsnazší integraci do majoritní společnosti.

Odlíšný postoj od politiky EU se odráží i ve stylu pomoci, jelikož skupina V4 se snaží o preventivní podporu, kdy podporuje migranty v zemích, odkud pocházejí a snaží se zajistit lepší podmínky v jejich zemích (sociální a zdravotní péče, bezpečnost). Důvod je čistě pragmatický. Pokud budou mít podmínky pro plnohodnotný život v zemích, kde žijí, pak zákonitě nebudou nuceni uchýlit se k migraci. Navíc státy skupiny V4 bojují proti plnění povinných kvót (počtu přijatých migrantů v konkrétní zemi) a představitelé EU označují tyto 4 státy jako nekooperující nebo nesolidární s politikou EU. Česká republika vychází se Zásad migrační strategie (odkaz viz výše) a stejně jako Polsko nezavrhuje podporu migrace. V ČR najdeme migranty z Ukrajiny, Vietnamu a dalších zemí. I zde je ovšem strach z možného přílivu migrantů s napojením na islám. Jak vyplývá z některých názorů, jak respondentů sondy, tak další veřejnosti, je celá kauza zbytečně „nafouklá bublina“ díky médiím, jelikož migranti využijí ČR jen jako průjezdní místo dále do západní Evropy. Čeští politici nepoužívají tak ostrou rétoriku jako polští kolegové. Snaží se vytvořit jasné podmínky a strategii, jak migraci zvládnout, včetně dalších programů pro migranty, které jim mají usnadnit začlenění do nové společnosti.

Polsko je v této problematice ještě radikálnější. Na jednu stranu jim nevadí podporovat migraci (především tu pracovní) ze zemí bývalého SSSR (Ukrajina, Rusko, Litva), na druhou stranu polští politici vyslali pomocí médií do světa jasný vzkaz, že Pakt o migraci z dílny OSN není vhodné podporovat a připojit se k němu, nebo že nebudou přijímat žádné muslimské nelegální migranty, jelikož nemohou za to, jaká situace je v zemích odkud migranti do střední Evropy přicházejí.

V Česku i v Polsku zesílily obavy z blízkovýchodní migrace, konkrétně po útocích v Německu, které měli na svědomí právě migranti ze zemí severní Afriky nebo Blízkého východu.

Německo má politiku nastavenou odlišně. Angela Merkel (migranty označována jako „Mutti Merkel“) postavila svou politiku na otevřenosti a podpoře uprchlíků. Merkelová svoji vizi přijímání velkého množství uprchlíků obhajuje – „*Německo je silná země. Udělali jsme již mnoho a tak to můžeme udělat. Můžeme to udělat a tam, kde se postaví nějaká překážka do cesty, tak musí být překonána.*“¹⁴³ Většina veřejnosti byla ze začátku na straně kancléřky. Bohužel přišly události, které veřejnost rozdělily. Nejdříve to byl skutečně velký počet uprchlíků, pro které bylo Německo vysněnou zemí, svou otevřeností a pomocí migrantům. Pak přišly útoky ze strany migrantů, napadení nebo znásilnění. To už i sama Merkelová musela přiznat, že se jí celá situace „vymyká z rukou.“ Často bývá kritizována ze strany jednotlivých spolkových zemí, přes které migranti proudí. Nicméně stále stojí za názorem, „*že Německo dokáže ochránit své hranice a po každém žadateli o azyl požaduje, aby akceptoval základní pilíře Německa.*“¹⁴⁴ V současnosti se hovoří o Německu se dvěma tvářemi. I když je stále prezentováno jako liberální země, která přijímá uprchlíky s otevřenou náručí, je to jen jedna strana mince. Jak vysvětluje Anetta Kahaneová, „*ve vztahu k přistěhovalcům pro mě Německo i po 25 letech zůstává rozděleným státem. Na západě panuje i přes řadu problémů určitá normalita ve vztahu k imigrantům. Lidé v bývalé NDR si naopak nechtějí přiznat, že Německo je přistěhovalecký stát a že cizinci mezi námi jednoduše žijí a žít budou.*“¹⁴⁵

Závěrem lze tedy říci, že v základním politickém postoji (problematice radikálních skupin a jejich pohledu na migraci se věnují další hypotézy) jsou státy odlišné. ČR země, která se k problematice migrace staví neutrálně, poslední době zčásti negativně na základě paktu OSN. Polsko má podobný postoj k paktu OSN o uprchlících a navíc její političtější představitelé používají v souvislosti s blízkovýchodní migrací mnohem negativnější a ostřejší rétoriku. Německo je liberálnější a otevřenější uprchlíkům, je zde aplikována větší podpora, jak sociální, tak finanční. I přesto v poslední době (především po útocích migrantů) sílí hlasy na regulaci počtu uprchlíků a lepší strategii v rámci německé migrační politiky.

143 BANN, Günter. Merkel: „Wir schaffen das“. Frankfurter Allgemeine, 2015.

Dostupné z: https://www.faz.net/aktuell/politik/angela-merkels-sommerpressekonferenz-13778484.html?printPageArticle=true#pageIndex_2

144 BĚLKA, Michal. Merkelová je ikonou běženců, třetina Němců by ji z kancléřství vyhnala. IDnes.cz [online]. 2015 [cit. 2019-04-11].

Dostupné z: https://www.idnes.cz/zpravy/zahranicni/popularita-merkelove-klesa.A151015_183442_zahranicni_mlb

145 ČTK. Německo nastavuje uprchlíkům dvojí tvář. Týden.cz [online]. 2015 [cit. 2019-04-11].

Dostupné z: https://www.tyden.cz/rubriky/zahranicni/evropa/nemecko-nastavuje-uprchlikum-dvoji-tvar_354648.html

HYPOTÉZA 2: VĚTŠINA ČESKÝCH FANOUŠKŮ (Z KLUBŮ HRAJÍCÍ EVROPSKÉ POHÁRY) NEBUDE PODPOROVAT AKTIVITY KLUBU (SBÍRKY, VOLNÉ VSTUPENKY) NA PODPORU MIGRANTŮM

Tato hypotéza se potvrdila.

Čeští fanoušci (členové ultras, hooligans – radikálních skupin) se proti podobným akcím vymezili zcela jasně. Většina podobné aktivity jasně odmítla, nebo se k nim postavila neutrálně. Rozhodně fanoušci nevyjádřili (ať už přímí respondenti nebo dle reakcí v médiích) podporu pro podobné akce. Konkrétně projekt UEFA, kdy ze vstupenek mělo jít 1 euro na podporu migrantům, podrobili ostré kritice.

Pokud jde o sbírky na pomoc uprchlíkům, tak většina fanoušků by byla pro, aby se prostředky daly na charitativní projekty v Česku, resp. v konkrétním regionu, kde klub působí. Vysvětlují to nezájmem uprchlíků o český fotbal, resp. jeho neznalostí. Jako kompromis by akceptovali, pokud by výtěžek ze vstupného nebo jiná finanční pomoc, byla rozdělena mezi migranty a např. děti z dětských domovů. Výtěžek ze vstupného by mladým migrantům i dětem bez domova mohl pokrýt pomůcky pro sportovní tréninky, příspěvky nebo další výdaje. Finanční pomoc ze vstupného ostře kritizovali fanoušci Sparty a Plzně v rámci Evropské ligy, kteří svoje lístky prodali nebo utkání bojkotovali a nezúčastnili se jej. Odůvodnili to výše uvedenými argumenty a peníze za utržené vstupenky věnovali na lokální projekt. Nutno podotknout, že většina českých klubů spolupracuje s charitativními organizacemi nebo dětskými domovy a každoročně věnuje určitou částku nebo se jinak podílí na podpoře znevýhodněných skupin osob.

Někteří respondenti, například Jakub, by pak ponechal přerozdělení výtěžku ze vstupného zcela na vedení klubu.

Co však fanoušci odsuzují (i polští respondenti) je forma podpory, kdy by migrantům měly být distribuovány lístky zdarma. Argumentem, který je nejčastěji slyšet je fakt, že český fanoušek si na lístek také musí vydělat a že není problém (zvláště při dnešní nízké míře nezaměstnanosti) si zajistit brigádu nebo krátkodobý přivýdělek a lístek si koupit.

Závěrem lze říci, že většina radikálních fans nepodporuje lístky zdarma, popřípadě finanční pomoc, ale jinou formu podpory by patrně akceptovala. Kluby, potažmo UEFA, se rozhodly pro tuto formu pomoci, která se neseťkala s vřelým přijetím a podporou.

HYPOTÉZA 3: PŘEDSTAVITEL ULTRAS (NĚMECKO) A PŘEDSTAVITELÉ HOOLIGANS A ULTRAS (POLSKO, ČESKO) BUDOU MÍT ODLIŠNÝ NÁZOR NA PŘÍLIV MIGRANTŮ DO SVÉHO REGIONU

Hypotéza se potvrdila.

Německo je v postoji k migrantům velice benevolentní, ať z hlediska počtu přijatých migrantů, tak z hlediska jejich pomoci. To sebou samozřejmě přináší i riziko, že ne všichni přijatí migranti se budou snažit začlenit a žít poklidný život. Přináší to s sebou konflikty a odpor proti přijímání migrantů. I respondent Horst si to uvědomuje. Ten je proti vyhošťování nebo uzavírání hranic, ale potvrzuje, že mimo skupin, které pomoc skutečně potřebují, se najdou i jedinci, kteří způsobí konflikt, což vrhá na migranty obecně velice špatné světlo. Zároveň potvrzuje, že Německo je k uprchlíkům velkorysé, a že by se pomoc měla regulovat nebo peníze využít na jiné projekty. Celkově ale nemá problém s podporou migrantů, které okolnosti či špatná situace v jejich zemi donutily přijít do Německa. Samozřejmě se obává možných konfliktů a zmiňuje i demonstrace, především krajní pravice, která je proti přijímání migrantů, ale celkově nemá nic proti pomoci a podpoře jak v politice, tak ve fotbale.

Čeští respondenti se v názorech na tuto problematiku rozcházejí. Tomáš je striktně proti. Migranty tu nechce, obává se přílivu islámu a je rád, že Česko není cílovou destinací. David a Jakub považují termíny jako příliv migrantů nebo migrační krizi za „nafouklou bublinu,“ kterou přizívají média. Dle nich není Česko cílovou destinací, migranti nás využívají pouze jako transitní zemi na cestě do západní Evropy, kde mají oproti ČR lepší podmínky.

Marcin a Patrik (respondenti z Polska) jsou jasně proti. Argumentují odlišnou kulturou a problémy, které mají v Německu. Zároveň apelují na vlády v zemích, odkud uprchlíci do Evropy míří, aby se snažily situaci řešit. Největší strach tedy mají z míšení kultur a cizích vlivů, které by migranti přinesli do Polska.

Co se týče této otázky, tak Horstovy odpovědi podpořily liberální přístup Německa k migrantům; s pomocí migrantů nemá problém, i když jejich počet a způsob pomoci není dle jeho názoru úplně šťastný. Čeští respondenti buď přítomnost migrantů jasně odmítli (Tomáš) anebo naopak tvrdili, že celá migrační krize je jen médií nafouknutá bublina. Představitelé polských radikálních fans pak jasně deklarovali odpor proti přílivu migrantů, především kvůli možnému přílivu islámu a celkovému míšení kultur.

HYPOTÉZA 4: ČEŠTÍ HOOLIGANS A ULTRAS BUDOU SKEPTIČTĚJŠÍ K AKTIVITÁM UEFA (REFUGEES WELCOME, NO TO RACISM) Z DŮVODU NÁZORU NA UEFA, NEŽ NĚMEČTÍ ČI POLŠTÍ RADIKÁLNÍ FANOUŠCI.

Hypotéza se nepotvrdila.

Čeští respondenti překvapili. Z větší části (2 ze 3) se vyslovili pro aktivity UEFA (refugees are welcome, No to RACISM). Jakub i David uvádí, že jsou pro podobné akce, že je nesmysl soudit jedince dle barvy kůže. Přiřítám to příslušnosti k ultras, kteří nejsou tak krajně zaměřeni. Samozřejmě se jednalo o projekt, kdy peníze šly z „kasy“ UEFA, nebo o individuální iniciativu klubů. K akci „1 euro na uprchlíky“ se vyjadřovali dříve. Tomáš (příslušník hooligans) se o kampaně UEFA příliš nezajímá. Jak sám uvádí, zajímá se především o klub (Sparta Praha) a o UEFU se nestará. Naráží však právě na akci „1 euro ze vstupenky na pomoc uprchlíkům,“ kdy část spartánských radikálních fans utkání z důvodu podpory kampaně bojkotovala.

Celkově se UEFA netěší velké oblibě, ať už kvůli korupčním skandálům nebo zákulisním praktikám. Poslední českou stopou na toto téma bylo utkání Dynamo Kyjev – SK Slavia Praha ze srpna 2018, kde fanoušci Slavie skandovali známý pokřik „UEFA MAFIA,“ kvůli nespokojenosti s verdikty hlavního sudího a možného propojení Dynama Kyjev s vrcholnými strukturami UEFA.

Horst, představitel německých ultras, nemá problém s podporou akcí UEFA. Právě německé kluby byly v kampani Refugees are welcome velice aktivní a podporovaly ji pomocí campů pro děti migrantů, volných vstupenek či kurzů němčiny. Samozřejmě radikálnějšími fanouškům (podporující skupiny s pravicovým a krajně nacionalistickým smýšlením) se podobné akce nelíbí, jelikož podporují ty jedince, kteří by mohli Německo islamizovat.

Polští fanoušci jsou proti kampaním UEFA. Naráží opět na akci „1 euro ze vstupenky na pomoc uprchlíkům,“ kdy fanoušci Poznaň proti tomuto gestu protestovali a utkání bojkotovali. To je dle Marcina názor na kampaně UEFA. Patrik je v této rétorice méně striktní a spíše se přiklání k tomu, aby UEFA podporovala podobné kampaně ze svého rozpočtu a případně dala klubům možnost volby, zda se k pomoci chtějí připojit či nikoli.

Představitelé českých radikálních fans by vesměs kampaně UEFA (mimo výtěžků ze vstupného a volných vstupenek) podporovali. Mimo Tomáše, který se jako představitel hooligans vymezuje neutrálně, ale spíše negativně. Podobně projekty UEFA hodnotí v fans z Polska, kteří se domnívají, že by UEFA měla kampaně financovat sama a nevydávat nařízení směrem ke klubům, jak a v jakém rozsahu se do akce zapojit. Horst, fanoušek Drážďan, by naopak akce podporoval, včetně finančních darů nebo dalších aktivit, jak přímo od UEFA nebo prostřednictvím fotbalových klubů v daném regionu.

HYPOTÉZA 5: NĚMECKÉ KLUBY A FANOUŠCI BUDOU AKTIVNĚJŠÍ A KLADNĚJŠÍ K INICIATIVĚ REFUGEES WELCOME NEŽ ČESKÉ A POLSKÉ KLUBY A FANOUŠCI

Hypotéza se potvrdila.

Refugees Welcome (nebo Refugees are welcome) byla aktivitou, kterou UEFA deklarovala solidárnost s migranty, kteří hledali útočiště v Evropě. A právě fotbal by měl být pojícím prostředkem. V rámci této akce se uskutečnila akce, kdy v rámci jednoho kola evropských pohárů pod hlavičkou UEFA, šlo z každé vstupenky jedno euro na podporu migrantům.

V Německu se k této akci postavili velice kladně, což souviselo s politickou propagací na pomoc uprchlíkům, kterou razí kancléřka Angela Merkelová. Dalo se tak předpokládat, že podobně se k této výzvě postaví i kluby. Potvrzuje to v rozhovoru i respondent Horst, který se vyslovil pro takové projekty. Schvaluje workshopy, kurzy němčiny nebo turnaje pro mládež, ale na druhou stranu by to mělo být kompenzováno ze strany migrantů, kteří o pomoc žádají, aby se snažili jak pracovně, tak sociálně začlenit do společenských struktur. Německé fotbalové kluby byly směrem k pomoci velice aktivní a v rámci této kampaně uspořádaly benefiční fotbalový zápas, jehož výtěžek šel na pomoc migrantům, věnovaly lístky zdarma na vybrané utkání nebo uspořádal campy a kurzy jazyka pro mladé migranty. Právě fotbal měl být, dle vyjádření představitelů fotbalové scény v Německu, prostředkem, jak těmto lidem pomoci v nelehkém startu do nového života v nové zemi.

Naopak Češi a Poláci se k akci postavili spíše negativně. Pomoc uprchlíkům, kteří to skutečně potřebují, úplně nezavrhnou. Ale k akci Refugees Welcome se postavili negativně, především jim vadí výtěžek ze vstupného, který by se měl spíše přerozdělit mezi organizace nebo potřebné v daném regionu. Bojkotem utkání nebo prohlášeními v médiích svůj postoj dali jasně najevo. Co rozhodně nepodporují, jsou vstupenky zdarma. Argumentují tím, že není problém si najít brigádu a na lístek si vydělat, stejně jako si na něj musí vydělat a zaplatit její oni. Někteří fans rozhodnutí o akcích na podporu migrantů nebo přerozdělování peněz ze vstupného nechávají zcela v moci klubů.

Německo je v této problematice liberálnější a větší podpora vychází i z nastaveného politického trendu. Samozřejmě i v Německu se na základě událostí v souvislosti s migranty najdou hlasy, které jdou jasně proti podpoře a vstupu migrantů do Německa. Češi a Poláci se k akcím staví negativně, přeci jen politická scéna není tak liberální a i aktivita od klubů, kterým fandí, není taková, jako v Německu. Nejsou striktně proti pomoci uprchlíkům (pokud budou v situaci, kde podpora bude nezbytná), ale spíše jim vadí způsob, jak by pomoc měla být realizována. Řada jedinců (z radikálních fanouškovských skupin) tak raději zápasy, kde měl jít výtěžek ze vstupného na pomoc migrantům nebo byly vstupenky zdarma, bojkotovala a svými názory dali najevo, že tímto způsobem pomáhat rozhodně nechtějí.

10. ZÁVĚR

Fotbalové chuligánství, někdy označováno jako „anglická (britská) nemoc¹⁴⁶“, je fenomén, který je stále živý. S kratšími či delšími přestávkami vidíme záběry a čteme zprávy, které nás zavedou do ochozů stadionů, kde došlo k použití pyrotechniky, rvačce mezi skupinami nebo rvačkám s pořadatelskou službou a policií. Připomene nám to, že i přes bezpečnostní opatření je chuligánství jev, který z fotbalu nemizí. Stranou od mediálního zájmu pak zůstávají skupinky chuligánů, které si domluví střet na okraji města. I ony se čas od času „předvedou“ přímo ve městě nebo nedaleko stadionu. Ano, i tak vypadá chuligánství. Nejen to, co vidíme na stadionu.

Neméně aktuálním jevem je migrace ve všech jejích podobách. Poslední dekáda byla pro Evropu zkouškou, jak se s migrací dokáže vypořádat. Názory států na problematiku se různily a jejich migrační strategie rovněž. Hledaly se nové způsoby, jak regulovat migraci a naopak migranti hledali nové způsoby a cesty, jak do Evropy proniknout. Ač se to nemusí zdát, oba tyto fenomény (problematika radikálních fanouškovských skupin a migraci, migrační krize) mají v současnosti hodně společného. Oba dva jevy jsou velice úzce propojeny s politikou a oba dva jevy jsou velmi aktuální. Zítra, pozítří, za měsíc se může objevit reportáž, kdy radikální skupiny způsobí výtržnosti na ligovém stadionu. Případně reportáž o pašování migrantů do Německa nebo jiných evropských států. Ačkoli tyto zprávy nechrlí média denně, pořád se jedná o fenomén, který tu neustále je. A minimálně ještě nějakou chvíli bude.

Tyto dva fenomény jsem zkusil spojit dohromady. Jedno ovlivňuje druhé a naopak. Pro porovnání jsem si vybral, mimo ČR, státy, které s námi sousedí. Dalo by se očekávat, že když se pohybujeme v podobném prostředí, že postoje k migraci, hooligans scéna či jejich názory na migraci budou vesměs podobné. Což ale neplatí. 3 státy, 3 politické postoje k migraci, 3 vývoje hooligans scény a 3 postoje radikálních skupin k migraci.

Právě těmito dvěma klíčovými pojmy (hooligans, resp. radikální fanouškovské skupiny a migrace) jsem se věnoval v teoretické části práce. Celá fanouškovská základna je složitá struktura, která se dělí na několik podskupin. Normální fanoušky, ultras a chuligány. Tato subkultura je nedílnou součástí fotbalu, stejně jako góly nebo hráči. A i tato subkultura prošla vývojem, kdy se měnila image a způsoby prezentace. Primárně v Anglii a pak i dále v Evropě. Samostatnou kapitolou je vývoj české scény radikálních fanouškovských skupin, kde se největší rozvoj konal po roce 1989.

146 Britové sami nazývají chuligánství anglickou nemocí. Dostupné z: https://www.idnes.cz/xman/styl/kde-se-vzali-hooligans.A110812_154437_xman-styl_fro

Jak je odlišný fotbal v Česku, Polsku a Německu, tak je odlišná i tamní fanouškovská scéna. Jiné zvyky, jiné skupiny, jiná image, jiná míra střetů a násilností. Každá scéna má svůj specifický vývoj, který přímo navazuje na politickou a sociální situace v daném regionu.

Stejně tak jsem uchopil problematiku migrace. Migrace je sama o sobě velice složitý proces, který se dá dělit různými způsoby. Existuje množství definic, množství směrů a množství tras. Pro lepší pochopení je nutné si tyto pojmy vysvětlit a vytvořit si ucelený pohled na tento společenský jev. Stejně tak, jako jsou rozdíly mezi fanouškovskou scénou, tak jsou odlišné i postoje k migraci. Nejen u představitelů radikálních fanouškovských skupin, ale i u vrcholných politiků. Každý stát má s migrací jinou zkušenost, staví se k ní odlišně, jak v rámci státu, tak v rámci členství v organizacích typu Evropské unie nebo Visegrádské 4. I když by se to mohlo zdát vzdálené, politická scéna spolu s mediální prezentací, ovlivňuje nejen veřejné mínění, ale i mínění, jednání a názory radikálních fanouškovských skupin. I to je rozdílné v ČR, v Polsku i v Německu.

V praktické části jsem vytvořil výzkumnou sondu, která pomocí autentických rozhovorů s představiteli radikálních fanouškovských skupin ze 3 vybraných států měla přiblížit názory, motivaci a postoje k podpoře migrantů. Dalo by se očekávat, že většina radikálních fanoušků migraci jasně odmítne, jelikož existuje teze, která říká, že všichni hooligans a ultras jsou členy krajní pravice, chodí na demonstrace a jsou to rasisti a xenofobové. Naopak. Díky rozhovorům a dalším informacím se potvrdilo, jak jsou názory v této subkultuře odlišné, jak v rámci jednotlivců, tak v rámci států. A mnohé odpovědi mě překvapily, ať pozitivně nebo negativně. Každopádně tato sonda byla velice užitečná (věřím, že nejen pro mě) protože jsem díky ní pochopil možné názory a argumenty na migraci v podobě, o které jsem třeba nikdy neuvažoval.

Díky výzkumu a studiu zahraničních i domácích pramenů se mi povedlo přiblížit názory na migraci a migrační strategii v jednotlivých zemích. Německo nabízí liberální přístup, kdy jsou migranti podporováni jak finančně, tak sociálně. Náš severozápadní soused skutečně přijal migranty s otevřenou náručí, což propagovala vláda kancléřky Merkelové. Některými pravicově smýšlejícími politiky a částí veřejnosti byla její politika kritizována. V posledních letech v Německu přibýlo útoků, které mají migranti na svědomí. I sama kancléřka musela připustit, že Německo musí situaci řešit. I přesto je přístup Německa ze 3 vybraných zemí nejliberálnější.

Česko se snaží o neutrální postoj s přesně naplánovanou migrační strategií. Na rozdíl od Německa se nepřipojilo k Paktu o migraci, který navrhovalo OSN. Česko ve své strategii deklaruje, že rozhodně neuzavírá hranice a je připraveno podat pomocnou ruku těm, kteří to potřebují. Svou pomoc směřují přímo do zemí původu, odkud migranti pocházejí, většinou formou financí na zlepšení zdravotní a sociální péče. Je však třeba si uvědomit, což potvrzují názory odborníků i respondentů ve výzkumné sondě, že ČR není pro migranty cílovou destinací, ale pouze tranzitní zemí na cestě do západní Evropy. I proto je tvrzení o migrační krizi v našem regionu, jak často podsouvají média, lehce přehnané. Samozřejmě dochází na straně veřejnosti k obavám v souvislosti s možnou migrací jedinců z islámských států do ČR, především z důvodu obav z možného teroristického útoku.

Poláci mají podobné postoje a názory jako ČR. Stejně jako ČR nepřijali Pakt o migraci, stejně jako další 2 státy V4¹⁴⁷ – Maďarsko a Slovensko. Jejich postoje jsou však radikálnější než v ČR, kdy nechtějí podporovat migraci ze severní Afriky či Blízkého východu. Argumentují tím, že se nepodíleli na vyvolání válečných konfliktů v oblasti Blízkého východu či severní Afriky a tudíž nejsou povinni důsledky konfliktu řešit (tzn. přijímat uprchlíky z těchto oblastí). Sami aktivně migraci podporují, jedná se nejčastěji o pracovní migraci obyvatel bývalého SSSR. I polská veřejnost je k blízkovýchodní migraci spíše skeptická, zejména kvůli silnému podílu věřících a odvolává se na konflikty, které proběhly v Německu. Nutno podotknout, že se Polsko migrace ze zemí Blízkého východu nebo severní Afriky netýká nijak dramaticky. Důvodem je poloha Polska, které leží stranou od hlavních migračních tras.

Podobně se vyjadřovali i představitelé hooligans a ultras scény v jednotlivých zemích, v rámci výzkumné sondy. Pro české ultras je migrace (migrační krize) pouze médií nafouknutá bublina, když potvrzují, že ČR je pro migranty skutečně tranzitním státem dále do Německa nebo Francie. Podobně mluví i představitel hooligans Tomáš, který je ale radikálnější a jasně se proti jejich pobytu vymezuje. Negativně se všichni tři čeští respondenti staví k pomoci migrantům způsobem volných vstupenek či výtěžků ze vstupného. Vadí jim, že oni si musí na vstupenku vydělat, zatímco migranti by ji měli zdarma. Rovněž jsou také pro podporu lokálních sdružení či projektů, než podporovat migranty.

Polsko je i z pohledu fotbalových fans velmi podobné Česku. Polští hooligans jsou proti tomu, aby migranti (z výše zmíněných zemí) přicházeli do Polska. Argumentují nabouráním kultury a náboženství. Z jejich vyjádření je cítit silný nacionalismus.

¹⁴⁷ Visegrádská čtyřka (dále jen "V4") je regionální uskupení čtyř středoevropských států: České republiky, Maďarska, Polska a Slovenska.

Podobně jako čeští radikální fans se vyjadřují k problematice výtěžku ze vstupenek nebo volných vstupenek. Jsou toho názoru, že migranti mají šanci vydělat si na vstupenky na utkání sami a pokud finančně podporovat, tak potřebné projekty v Polsku.

Odpovědi představitele německých ultras korespondují (z větší části) s německou migrační strategií. Nemá nic proti pomoci migrantům, ale uvědomuje si, že německá politika je v tomto ohledu velice benevolentní a dokáže si představit i lepší využití peněz. Jedním dechem ale dodává, že existují obavy z možných útoků ze strany migrantů nebo z možného terorismu.

Z hlediska podpory migrantů ze strany fotbalových klubů bylo Německo jednou z nejméně aktivních zemí. Kluby i jejich fanoušci vyjadřovali podporu, jak transparenty, tak finančními dary nebo volnými vstupenkami. Horst (německý respondent) nemá nic proti této formě podpory, ale zamýšlí se, zda by nebylo lepší finance využít na jazykové kurzy nebo kurzy pro vzdělávání, což by významně usnadnilo začlenění migranti do společnosti. Samozřejmě i v Německu se najdou hnutí a skupiny, jejichž smýšlení je krajně pravicové a jsou striktně proti přílivu migrantů, především kvůli strachu z islamizace Německa.

V čem se respondenti vesměs shodli, je forma podpory od UEFA. Byli by pro podporu, ale UEFA by si jej měla financovat z vlastních zdrojů, a pokud vyzve ke spolupráci i samotné kluby, pak by mělo být na jejich zvážení, zda se k akci připojí a nemělo by jít o žádný diktát ze strany UEFA.

Závěrem lze tedy říci, že odpovědi respondentů z výzkumné sondy, v mnohém korespondují s migrační strategií, kterou razí vláda konkrétní země. Německo, jako země liberální a otevřená, Polsko a Česko spíše neutrální státy, které nejsou sice cílovými zeměmi, ale panují zde obavy z možného ohrožení bezpečnosti ze strany migrantů, proto ani jedna země není úplně nakloněna možnému přílivu migrantů.

Je tedy otázkou, jak se situace bude v jednotlivých státech vyvíjet, jak z hlediska migrace, tak z hlediska fotbalových radikálních fanouškovských skupin. Je však jasné, že oba dva fenomény „neusnou,“ ale budou se dále vyvíjet. Jakým směrem, to prozradí až následující měsíce a roky.

11. PŘÍLOHY

<u>TÝM</u>	<u>HOOLIGANS SKUPINY</u>	<u>POČET ČLENŮ</u>	<u>DRUŽBY</u>
SPARTA PRAHA	Sparta Hooligans Prague Boys (rozpadli se) Falanga	D - 200-800 fans Výjezdy: 50 – 2000 fans	Košice, Nitra (SVK) – dnes družba mezi jednotlivci
SLAVIA PRAHA	Youngsters Red white supporterst Ultras Slavia	D – Tribuna SEVER 2500 -4000 fans Výjezdy – 100 -400 fans	Górnik Walbrzych (Polsko)
BANÍK OSTRAVA	Apple Comando Chachar Boys	D - 600 – 1200 fans Výjezdy – 200 – 2000 fans	GKS Katowice (Polsko)
SIGMA OLOMOUC	Commando 88 Hovada Zubr	D – 200-400 „hlavních fans“ Výjezdy – cca. 50 hools	Neformální družba s Kilmarnock (Skotsko) – spíše na úrovni jednotlivců
ZBROJOVKA BRNO	Johny Kentus Gang Kohoutky gang Ultras Brno	D – 200 -1000 fans Výjezdy – 60-200 fans (dle vzdálenosti a atraktivity soupeře)	Slovan Bratislava (Slovensko)
BOHEMIANS PRAHA	Berserk Tornado Boys	D – 2000 fans Výjezdy 50-200 fans	Pardubice Doubravka
SFC OPAVA	Buldog Corps		Slask Wroclav (Polsko)
VIKTORIA PLZEŇ	Ultra Side Service Squad Viktoria Siempre	Výjezdy – cca. 50-150 fans	SSV Regensburg Zbrojovka Brno (především mladší hooligans)

Tabulka 1: Přehled vybraných skupin hooligans v návaznosti na kluby z I. a II. fotbalové ligy.

Vysvětlivky: D – domácí stadion, fans – počítají se ultras + hooligans – přesnější údaje nejsou k dispozici

Počty fans a výjezdech jsou ovlivněni atraktivitou soupeře, vzdáleností, časem utkání, atd.
Zdroj: MAREŠ, Miroslav, SÚCHÁNEK Marek, SMOLÍK Josef. Fotbaloví chuligáni: evropská dimenze subkultury. Brno: Centrum strategických studií, 2004, s. 135-137

Obr. 1 – Ultras z Polska, konkrétně vlajkonoši Lechu Poznaň.

Zdroj: [www. Gloswielkopolski.pl](http://www.Gloswielkopolski.pl)

Obr. 2 – Dánští rooligans na utkání národního týmu.

Zdroj: www.pinterest.com

Obr. 3 – Hooligans FC Baník Ostrava na výjezdu v Brně

Zdroj: www.ostrava.rozhlas.cz/baniku-hrozi-po-radeni-chuliganu-uzavreni-stadionu-potrestana-muze-byt-i-sparta-7012205

Obr. 4 - Bitka mezi chuligány Ruska a Polska na EURU 2012, které hostilo právě Polsko společně s Ukrajinou.

Zdroj: www.youtube.com

Obr. 5 – Typičtí představitelé počátků subkultury skinheads (Anglie, 60. léta 20. století)

Zdroj: <https://www.rebelcircus.com/blog/brief-history-skinhead-subculture/>

Obr. 6 - Obrázek z Heysel stadionu v Bruselu během PMEZ 1985

Zdroj: <https://www.ibtimes.co.uk/heysel-hillsborough-english-football-has-selective-memory-when-it-comes-tragedy-1503478>

Obr. 7 – Utkání Besiktas Istanbul X Fenerbahce Istanbul. Derby v Turecku mají k poklidnému utkání daleko.

Zdroj: <https://www.supporters.cz/clanek/turecke-derby-predcasne-ukoncilyvytrznosti/5322.html>

Obr. 8 – Kampaň UEFA SAY NO RACISM

Zdroj: www.uefa.com

Obr. 9a – Film *Proč?* měl poukázat na problematiku a škodlivost chuligánství. Efekt byl přesně opačný.

Zdroj: www.youtube.com

Obr. 9b – Policejní těžkooděnci doprovázejí fanoušky Baníku Ostrava na stadion.

Zdroj: <https://www.novinky.cz/krimi/179797-fotbalovi-hooligans-se-chlubi-bitkou-ke-ktere-mozna-nedoslo.html> .

Obr. 10 - Představitelé „kütten“ – typickým znakem je masivní bunda či vesta, ozdobená nášivkami

Zdroj: www.stern.de

Obr. 11 - Podporovatelé hnutí HOONARA a zároveň podporovatelů klubu Chemnitzer FC.

Zdroj: [www.Ultras – Tifo forum. de](http://www.Ultras-Tifo-forum.de)

Obr. 12 – Řádění fanoušků Anglie a Německa na EURU 2016 ve Francii.

Zdroj: www.alamy.it

Obr. 13 - Demonstrace proti islamizaci Německa v Drážďanech (květen 2015)

Zdroj: www.dw.com

Obr. 14 - Plzeňské „choreo“ aneb názor na migraci. Transparent stál Viktorii Plzeň 100 000 Kč.

Zdroj: <https://www.zaktv.cz/zpravy/4007-za-protiislamsky-transparent-fanousku-viktorie-plzen-vymerila-klubu-disciplinari-komise-pokutu-100-tisic-korun.html>

Obr. 15 – Přátelský zápas ST. Pauli a Borussia Dortmund. Děti z rodin migrantů doprovázely hráče na hřiště a i v hledišti se migrantům dostalo jasného vyjádření podpory.

Zdroj: <https://www.worldsoccer.com/features/refugees-welcome-in-germany-at-least-365379>

Obr. 16. – Jasný názor radikálních fanoušků Lechu Poznaň na migraci spojenou s možným šířením islámu.

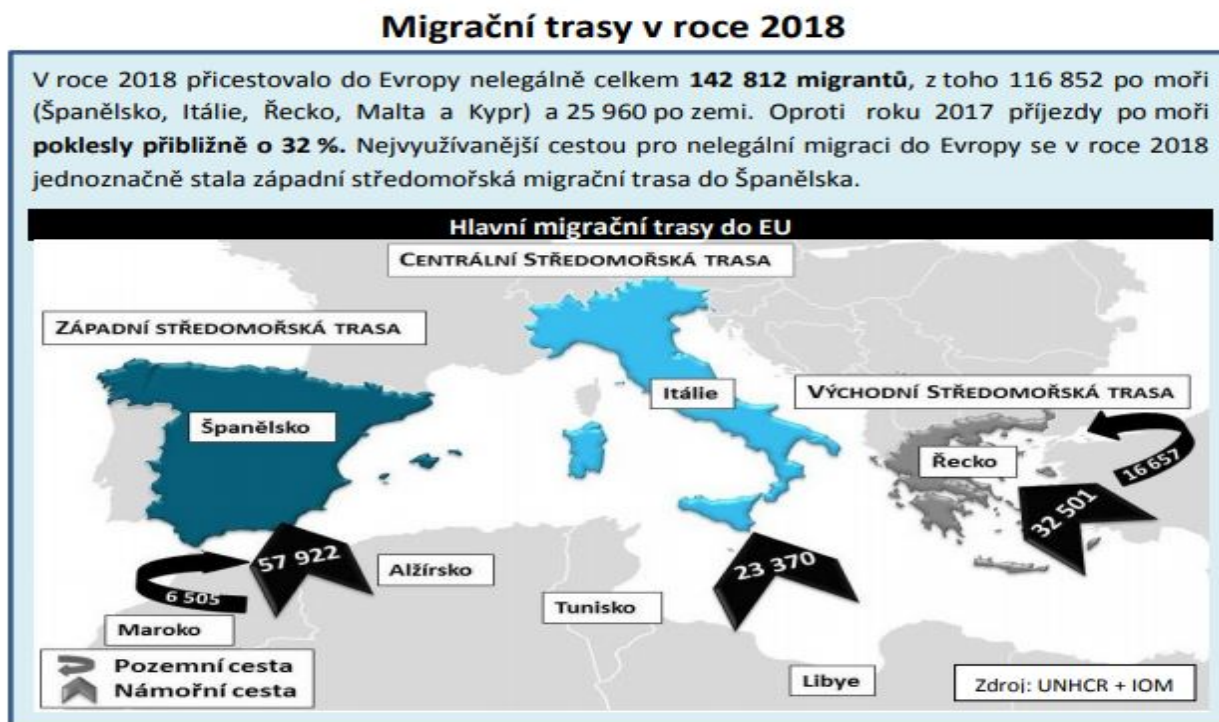
Zdroj: https://www.idnes.cz/fotbal/pohary/fanousci-fotbalove-viktorie-plzen-protestovali-proti-podpore-uprchliku.A150918_115944_fot_pohary_pes/tisk

Obr. 17: Tabulka přehledů statutů jedince, které může získat v rámci migrace.

Ekonomický imigrant	Uprchlík	Osoba s doplňkovou ochranou
<ul style="list-style-type: none"> • Osoba, která přichází do jiného státu za účelem zlepšení ekonomické situace • Musí mít platný cestovní doklad • Musí mít platné vízum, vydané před vstupem na území státu • Stát jí může vydat víza či povolení k pobytu, pokud naplní zákonem stanovené předpoklady, není to ale jeho povinností. 	<ul style="list-style-type: none"> • Osoba, která má odůvodněný strach z pronásledování v zemi svého původu • Musí požádat o azyl a v rámci azylového řízení získat statut uprchlíka • Po udělení statutu nesmí být navrácena do země svého původu • Země, která mu poskytla azyl, je zavázána se o něj postarat 	<ul style="list-style-type: none"> • Osoba, která má odůvodněný strach z dočasného pronásledování v zemi svého původu (zejména oběť vál. konfliktu) • Musí požádat o azyl a v rámci azylového řízení získat statut osoby s doplňkovou ochranou • Země, která jí poskytla azyl, je zavázána se o ní postarat do té doby, než skončí nebezpečí v zemi jejího původu, poté je navrácena zpět.

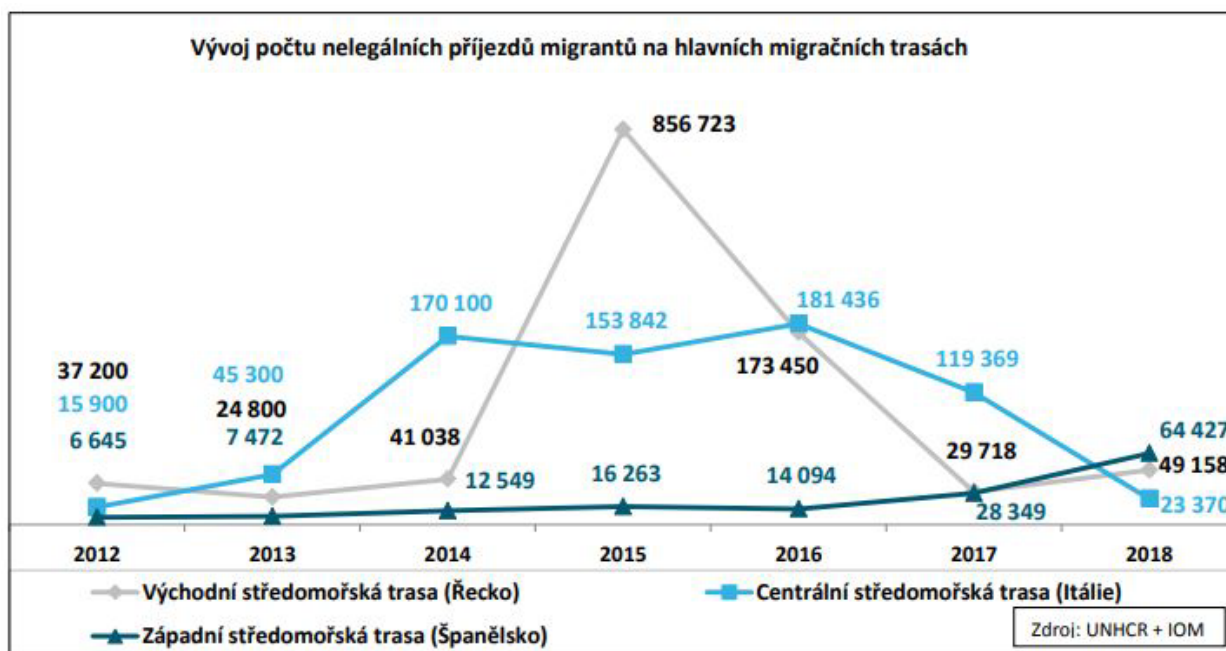
Zdroj: Člověk v tísni

Obr. 18 – Migrační trasy v roce 2018

Zdroj: MV ČR. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/soubor/migracni-trasy-v-roce-2018.aspx>

Obr. 19 – Vývoj migrantů v období 2012 – 2018

Zdroj: MV ČR. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/soubor/migracni-trasy-v-roce-2018.aspx>

13. POUŽITÉ ZDROJE

MONOGRAFIE

BURGETOVÁ, Eva., ČERNÁ, Marie. *Cizinci, našinci a média – Mediální analýzy.* Praha: Multikulturální centrum, 2007. ISBN 80-239-8475-6

HAVLÍK, Radomír. *Aktuální problémy společnosti z pohledu sociologie.* Vydání I. Praha: Univerzita Jana Amose Komenského Praha, 2016. ISBN 978-80-7452-121-8

HRABAL, Vladimír. *Sociální psychologie pro učitele: vybraná témata.* 2. vyd. Praha: Karolinum, 2002

KASAL, Josef. *Násilí na stadionech jako odraz kultury.* Hradec Králové, Gaudeamus, ISBN 978-80-7435-362-8

KING, Russell. *Atlas lidské migrace.* Praha: Mladá fronta, 2008. ISBN:978-80-204-1706-0

KINGSLEY, Patrick. *Nová Odyssea: příběh uprchlické krize v Evropě.* Zlín: Kniha Zlín, 2017. ISBN 978-80-7473-519-6

KUKAL, Jiří. *Zažít derby.* Praha, 2019. ISBN 978-80-7589-831-9

LEHMAN, Alexandra. *Randale rund um den Fussball.* Kriminalistik. 2000. ISSN 0023-4699

MAREŠ, Miroslav, SUCHÁNEK Marek, SMOLÍK Josef. *Fotbalová chuligáni: evropská dimenze subkultury.* Brno: Centrum strategických studií, 2004, ISBN 978-80-903333-0-7

PALÁT, Milan. *Ekonomické aspekty mezinárodní migrace: teorie a praxe v Evropské unii.* Ostrava: Key Publishing, 2013. ISBN 978-80-7418-161-0

PÁVKOVÁ, Jiřina. *Psychologie pro pedagogy: sociální a pedagogická psychologie.* Praha: UK, Pedagogická fakulta, 2014. ISBN 978-80-7290-676-5

PLACHÝ, Antonín. *Průměty agresivity a násilí ve fotbalu. Studia Kinanthropologica.* KTVS PF JU, 2007. ISSN 1213-2101

ROLNÝ, Ivo., LACINA, Lubor. *Globalizace, etika, ekonomika.* Boskovice: Albert, 2001. ISBN 978-80-86768-04-5

ROSŮLEK, Přemysl. *Sondy do studia (o) islámu v období "migrační krize".* Praha: Dokořán, 2017. ISBN 978-80-7363-872-6

SARRAZIN, Thilo. *Německo páchá sebevraždu: jak dáváme svou zemi všanc.* Praha: Academia, 2011.

SEKOT, Aleš. *Sociologické problémy sportu.* Praha: Grada, 2008. ISBN 978-80-247-2562-8

SEKOT, Aleš. *Sport a společnost.* Vydání I. Brno: Paido, 2003. Bod (Dokořán). ISBN 80-731-5047-6

SEKOT, Aleš. *Sport je takový, jaká je společnost.* Magazín M. MU Brno, 2007
ISSN 1801-0814

SLEPIČKA, Pavel. *Divácká reflexe sportu.* Praha: Karolinum, 2010.
ISBN 978-80-246-1838-8

SLEPIČKA, Pavel, MUDRÁK, Jiří, ŠIŠKA, Pavol. *Psychosociální aspekty agrese ve sportu.* Česká kinantropologie. Praha, 2012(2). ISSN 1211-9261

SLEPIČKA, Pavel., PEKÁREK, Jiří. *Sportovní diváctví: rozbor negativních jevů na stadiónech: prevence proti diváckým výstřelkům.* Vydání I. Praha: Olympia, 1990.
ISBN 80-703-3012-0

SMOLÍK, Josef. *Subkultury mládeže: uvedení do problematiky.* Praha: Grada, 2010,
ISBN: 978-80-247-2907-7

UHEREK, Zdeněk., HONUSKOVÁ, Věra., OŠTÁDALOVÁ, Šárka., GÜNTER Vladislav. *Migrace: historie a současnost.* Ostrava: Občanské sdružení PANT, 2016.
ISBN 978-80-905942-9-6

URBAN, Lukáš. *Sociologie: klíčová témata a pojmy.* Praha: Grada, 2017.
ISBN 978-80-247-5774-2

ZUNA, Pavel. *Slavné dny: 50 + 2 příběhy, které psaly historii.* Zlín: Kniha Zlín, 2014.
ISBN 978-80-906186-8-8

XII. vědecká konference: 3.-4. května 2016. *Evropa v imigrační krizi: jaká jsou východiska?* Praha: Vysoká škola mezinárodních a veřejných vztahů, 2016.
ISBN 978-80-86747-40-8

ELEKTRONICKÉ ZDROJE

BLASCHKE, Ronny. *Crusaders in the crowd: Fighting Poland's right-wing football ultras.* DW.com.2016

Dostupné z: <https://www.dw.com/en/crusaders-in-the-crowd-fighting-polands-right-wing-football-ultras/a-19330835>

BUCHERT, Viliam. *Aféra pokračuje: Německo se pře o osud fotbalového reprezentanta Özila kvůli jeho schůzce s Erdoğanem.* Reflex 2018.

Dostupné z: <https://www.reflex.cz/clanek/zpravy/88450/afera-pokracuje-nemecko-se-pre-o-osud-fotbaloveho-reprezentanta-ozila-kvuli-jeho-schuzce-s-erdoganem.html>

HALATKA, David. *29. květen 1985. Den, kdy anglická zvěř zardousila fotbal.* Dotyk.

Dostupné z: <https://dotyk.denik.cz/publicistika/den-kdy-zver-z-anglie-zardousila-fotbal-20170529.html?cast=2>

HRON, Lukáš., HLAVÁČ, Jakub. *My z kotle.* Víkend MF DNES. Praha, 2018.

JUREK, Kamil. *Německo a migranti dnes aktuálně.* Rexter. 2018

Dostupné z: https://www.rexter.cz/rubriky/zpravy-a-politika/nemecko-a-migranti-dnes-aktualne_179.html

KOWALSKA, Elżbieta. *Edukacja olimpijska szansą na przeciwdziałanie chuligaństwu na stadionach*

Dostupné: http://www.olimpijski.pl/files/Download/Edukacja/Edukacja_olimpijska_kibice.pdf

KUBÁTOVÁ, Eliška., DENKOVÁ, Adéla. *Polsko a ČR: Společné zájmy a témata.* EurActiv . 2018

Dostupné z: <https://euractiv.cz/section/aktualne-v-eu/linksdossier/polsko-a-cr-spolecne-zajmy-a-temata-000139/>

LIZCOVÁ, Zuzana. *Německo: Fotbaloví chuligáni útočí na radikální islamisty.* Česká pozice Praha, 2014

Dostupné z: http://ceskapozice.lidovky.cz/nemecko-fotbalovi-chuligani-utoci-na-radikalni-islamisty-mpm-tema.aspx?c=A141113_181001_pozice-tema_lube

MIKULIČKA, Jan. *Fanoušci namalovali prase s Koránem. Policie řeší podněcování nenávisti.* MF DNES. 2016

Dostupné z: https://www.idnes.cz/liberec/zpravy/protiislamsky-transparent-na-fotbale-v-jablonci.A150804_155453_liberec-zpravy_tm

ONDRÁČEK, Vojtěch. *Hooligans v Německu bojují proti islamizaci.* A2larm, Praha, 2014.

Dostupné z: <https://a2larm.cz/2014/12/hooligans-v-nemecku-bojuji-proti-islamizaci/>

POLÁK, Miloš. *„Kolik uprchlíků jste přijali?“ „Nula.“ „A na to jste hrdý?“*

Parlamentní listy. Praha, 2018.

Dostupné z: <https://www.parlamentnilisty.cz/arena/monitor/-Kolik-uprchliku-jste-prijali-Nula-A-na-to-jste-hrdy-Slibili-jsme-to-lidem-Britska-TV-malem-vybouchla-z-rozhovoru-ktery-se-nas-take-tyka-543131>

POSPÍCHALOVÁ, Adéla. MIHOLOVÁ, Kristýna. *Dovedu to pochopit – Migrace.* 2013.
Dostupné z: https://www.varianty.cz/download/docs/60_aktualizovana-pr-i-ruc-ka-dovedu-to-pochopit-o-migraci.pdf

ŠEDIVÝ, Petr. *Podporovat uprchlíky? Nechutnost, protestovali plzeňští fanoušci.*
Lidovky. cz. Praha, 2015
Dostupné z: https://www.lidovky.cz/sport/fotbal/fanousci-viktorie-plzen-odmitli-podporit-uprchlici.A150918_134912_ln-sport-fotbal_lso

THEILADE, TOKE MØLLER. *We do not want refugees in Poland.* Sportexecutive.dk
Dostupné z: <http://sportexecutive.dk/want-refugees-poland/>

VITVAR, Jan H. *Jak čeští ultras bojují proti uprchlíkům.* Respekt. 2015.
Dostupné z: <https://www.respekt.cz/glosa/jak-cesti-ultras-bojuji-proti-uprchlikum>

DALŠÍ ELEKTRONICKÉ ZDROJE

BYZNYS NOVINY – www.byznysnoviny.cz

ČESKÁ TELEVIZE (ČT 24, ČT SPORT) – www.ceskatelevize.cz,

www.ct24.cz,www.ctsport.cz

ČESKO AKTUÁLNĚ – www.ceskoaktualne.cz

ČESKÝ ROZHLAS – www.irozhlas.cz

ČLOVĚK V TÍSNI – www.clovekvtisni.cz

ČTK – www.ctk.cz

DEMOGRAFIE. INFO – demografie.info

DENÍK METRO – www.metro.cz

DIE WELT – www.welt.de

EUROFOTBAL – www.eurofotbal.cz

FIFA – www.fifa.com

HOOLIGANS.CZ – www.hooligans.cz

INTERNATIONAL ORGANIZATION FOR MIGRATION – www.iom.int

MIGRACE ONLINE – www.migraceonline.cz

MINISTERSTVO VNITRA ČR – www.mvcr.cz

NOVINKY – Novinky.cz

OSN – www.osn.cz

POLICIE ČR – www.policie.cz

REFUGEES WELCOME – www.refugees-welcome.net

REUTERS – www.uk.reuters.com

SUPPORTERS – www.supporters.cz

UEFA – uefa.com

UEFA FOUNDATION – www.eufafoundation.org

YOUTUBE – www.youtube.cz